

ชุดที่

๒

อารยธรรมบท

แสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก

อุทยานธรรม
UTTAYARNTHAM

คณะผู้จัดทำ

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อารยธรรมบท ชุดที่ ๒
สำหรับแจกเป็นธรรมทานเคราะห์ จัดทำถวายพระศาสนา โดย
โครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก มูลนิธิอุทยานธรรม
ผู้กอบปรักิจ และเจ้าภาพทุกท่าน
Email : tripitaka@uttayarndham.org

ที่ปรึกษา: ไชย ณ พล อัครศุภเศรษฐ์
รวบรวมและเรียบเรียง: ญัฐกร ทับทอง
จัดทำและเผยแพร่: พิณีกาญจน์ ลาภานันท์ นิธิยา วิทวัสกุล
นิตินาถ ชาตศิริวัฒนา วิสุทธิ์ ปรมารณณ์พิลาส ชัยชาญ รักการงาน
พิสูจน์อักษร: ญัตยาภรณ์ เจียรวงศ์ ญัฐฐา เจียรวงศ์
ภาพประกอบ/ออกแบบปก: มลฤดี ตั้งสกุลพิทักษ์

© มูลนิธิอุทยานธรรม

345 หมู่ 3 ต.สามร้อยยอด อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77120
Email : info@uttayarndham.org Website : www.uttayarndham.org

สารบัญ

แสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก	v
บทนำ	vi
ไม่ได้ทรัพย์เมื่อหนุ่ม	7
เหมือนใบไม้เหลือง	13
ผู้ใคร่สุขยอมไม่เบียดเบียนผู้อื่น	20
โทษแห่งการประพฤตินิด ในกาม	23
บาปอันเกิดขึ้น ในตน	27
ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์	32
ผู้เห็น โทษว่าไม่เป็น โทษ	35
การบูชาท่านที่ควรบูชา	39
การบำเรอไฟ	43
ท่านผู้ดำเนินตรง	47
โทษของคนอื่น	50
ความสังสมบุญทำให้เกิดสุข	64

สารบัญ (ต่อ)

ผู้ผลิตเพลินใน โลกทั้งสอง	70
กำจัดมลทินที่ละน้อย	75
ใจที่น้อมไปในบาป	79
อัสวะตั้งอยู่ไม่ได้	85
ผู้ได้นามว่าภิกษุ	90
โสดาปัตติผลประเสริฐกว่าความเป็นใหญ่ ใน โลกทั้งปวง	93
กิจของตน	99
พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง	105
เหมือนมือไม่มีแผล	110
การชนะความ โกรธ	121
วาจาสุภาสิตเหมือนดอกไม้	138
ผู้ตื่นอยู่	144
ความชนะที่ไม่กลับแพ้อีก	150

สารบัญ (ต่อ)

ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก	154
ความ โศกเกิดจากตันทา	160
ผู้ไม่อึดในกาม	165
ความ โศกเกิดจากสิ่งที่รัก	171
ประมวลธรรมบท	182
ท้ายเล่ม	212

หมายเหตุ : ชื่อตอนจากหนังสือ ธรรมบท ทางแห่งความดี เล่มที่ ๑ – ๔
โดย อาจารย์วศิน อินทสระ

แสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก

ธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมที่บริบูรณ์ กว้างขวาง เหมาะกับคนทุกวิชาชีพ ทุกจริต การละเลยธรรมะของพระศาสดา ทำให้เกิดการตีความธรรมะไปตามจริตและอวิชชาของตน ธรรมจึงแคบลง บิดเบือนไปที่ละน้อย ซึ่งพระผู้มีพระภาคทรงเรียกว่าสังฆธรรมปฏิรูป อันเป็นเหตุแห่งความเสื่อมของพระธรรม

แสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก คือ โครงการพระไตรปิฎกเสียง จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิอุทยานธรรม เพื่อมุ่งธำรงธรรมของพระศาสดา และรักษาธรรมบริสุทธิ์ให้คงอยู่คู่โลกสืบไป โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ต้องการให้พุทธศาสนิกชนทุกเพศ ทุกวัย เข้าถึงคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยตรง ด้วยรูปแบบสื่อเสียง เพื่อให้เกิดอรรถรสและธรรมรส

มูลนิธิฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า พุทธชนทั้งหลายจะใช้สื่อพุทธธรรมนี้อย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวัน เพื่อเหนี่ยวนำให้เกิดอริยชนเพิ่มมากขึ้น

ติดต่อสอบถามเกี่ยวกับโครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก
มูลนิธิอุทยานธรรม tripitaka@uttayarndham.org

บทนำ

อารยธรรมบท เป็นบทธรรมและความเป็นมาของขราวาสอริยะ และคฤหัสถ์สัมมาชนในสมัยพุทธกาล ที่แสดงคติ จุติ อุบัติ วิธีการเจริญธรรม และอานิสงส์ที่แต่ละท่านได้รับ เป็นแบบเรียนการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ที่ชัดเจน

โครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก มูลนิธิอุทยานธรรม จึงได้จัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อารยธรรมบท ชุดที่ ๒ ขึ้น เพื่อให้ท่านได้ศึกษาเหตุปัจจัยแห่งความเป็นไป อุปสรรค และความสำเร็จของชีวิตรูปแบบต่าง ๆ และนำมาจัดระเบียบวิถีอารยะแห่งชีวิตของตน ให้คุ้มค่าสูงสุด เจริญทั้งทางโลกและทางธรรม รุ่งเรืองในมรรค ผล สวรรค์ นิพพาน ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ไม่ได้ทรัพย์เมื่อหนุ่ม

พวกคนเขลา ไม่ประพฤติพรหมจรรย์
ไม่ได้ทรัพย์ในคราวยังเป็นหนุ่มสาว ย่อมชบเซา
ดั่งนกกระเรียนแก่ชบเซาอยู่ในเปือกตมที่หมดปลา ฉะนั้น

พวกคนเขลา ไม่ประพฤติพรหมจรรย์
ไม่ได้ทรัพย์ในคราวยังเป็นหนุ่มสาว ย่อมนอนทอดถอนถึงทรัพย์เก่า
เหมือนลูกศรที่ตกจากแล่ง ฉะนั้น

ชราวรรค

บุตรเศรษฐีมีทรัพย์มาก

บุตรเศรษฐีคนหนึ่งเกิดในตระกูลผู้มีสมบัติ ๘๐ โกฏิ ในกรุงพาราณสี ครั้งนั้น มารดาบิดาของเขาคิดว่า

“ในตระกูลของเรามีกอง โภคะเป็นอันมาก เราจักมอบกอง โภคะนี้แก่บุตรของเราให้ใช้สอยอย่างสบาย ไม่จำเป็นต้องทำอะไร”

ดังนั้นแล้ว จึงให้เขาศึกษาศิลปะสักว่าการฟ้อนขับและประ โคมอย่างเดียว

ในพระนครนั้น มีธิดาของเศรษฐีผู้มีสมบัติ ๘๐ โกฏิ บิดามารดาของนางก็คิดอย่างนั้นเหมือนกัน แล้วก็ให้นางศึกษาศิลปะ สักว่าการฟ้อนขับและประ โคมอย่างเดียว

เมื่อเขาทั้งสองเจริญวัย ก็ได้มีการอาวาหวิวาหมงคลกัน ต่อมามารดาบิดาของคนทั้งสองได้ถึงแก่กรรม ทรัพย์ ๑๖๐

Audio 1

โกฏิ จึงตกเป็นของพวกเขา

ธรรมดาเศรษฐีบุตรจะไปสู่ที่บารุงพระราชาวันละ ๓ ครั้ง ครั้งนั้น พวกนัก
เลงในพระนครนั้น คิดกันว่า

“ถ้าเศรษฐีบุตรนี้จักเป็นนักเลงสุรา ความผาสุกก็จักมีแก่พวกเรา เราจะให้
เขาเป็นนักเลงสุรา”

พวกนักเลงจึงถือสุรา มัดเนื้อสำหรับแกล่อมและก้อนเกลือไว้ที่ชายผ้า ถือ
หัวผักกาด นั่งอยู่ระหว่างทางที่เศรษฐีบุตรนั้นจะกลับเรือน เมื่อเห็นเขาเดินมา
จึงดื่มสุรา เอาก้อนเกลือใส่เข้าในปาก กัดหัวผักกาด กล่าวว่

“จงอยู่ ๑๐๐ ปีเถิด นายเศรษฐีบุตร พวกผมอาศัยท่าน ก็พึ่งสามารถเคี้ยว
และดื่ม”

บุตรเศรษฐีฟังคำของพวกนักเลงนั้นแล้ว จึงถามคนใช้สนิทผู้ตามมาข้าง
หลังว่า

“พวกนั้น ดื่มอะไรกัน”

คนใช้ตอบว่า

“น้ำดื่มชนิดหนึ่ง นาย”

“อร่อยหรือ”

“นาย ธรรมดาน้ำที่ควรดื่มเช่นกับน้ำดื่มนี้ ไม่มีในโลก”

“เมื่อเป็นเช่นนั้น แม้เราดื่มก็ควร”

ดังนั้นแล้ว จึงให้นำมาแต่น้อยแล้วก็ดื่ม ต่อมาไม่นานนัก นักเลงเหล่านั้ันรู้ว่าบุตรเศรษฐีนั้นดื่ม จึงพากันแวดล้อมบุตรเศรษฐีนั้น เมื่อกาลล่วงไป ก็ได้มีบริวารหมู่ใหญ่

บุตรเศรษฐีนั้นให้นำสุรามาด้วยทรัพย์ ๑๐๐ บ้าง ๒๐๐ บ้าง ตั้งกองกหาปณะไว้ในที่นั่งดื่มสุรา กล่าววว่า

“จงนำดอกไม้มาด้วยกหาปณะนี้ จงนำของหอมมาด้วยกหาปณะนี้ ผู้นี้ฉลาดในการขับ ผู้นี้ฉลาดในการฟ้อน ผู้นี้ฉลาดในการประ โคม จงให้ทรัพย์ ๑ พันแก่ผู้นี้ จงให้ทรัพย์ ๒ พันแก่ผู้นี้”

เมื่อใช้สุร่อยสุรายอย่างนั้น ต่อมาไม่นาน ทรัพย์ ๘๐ โกฏิของตนก็หมดไป เற்றுญิกได้เรียนวว่า

“นาย ทรัพย์ของนายหมดแล้ว”

“ทรัพย์ของภรรยาของข้าไม่มีหรือ”

“ยังมีนาย”

“ถ้าอย่างนั้น จงเอาทรัพย์นั้นมา”

แม้ทรัพย์นั้นก็สิ้นไปเหมือนกัน เขาขายสมบัติของตนทั้งหมด คือ นา สวนดอกไม้ สวนผลไม้ ยานพาหนะ เป็นต้น แม้ภาชนะเครื่องใช้บ้าง เครื่องลาด ผ้าห่ม และผ้าปูนั่งบ้าง ก็หมดไป

ครั้นในเวลาที่เขาแก่ลง เขาพาภรรยาไปอาศัยฝาเรือนของชนอื่นอยู่ ถือขึ้นกระเบื้องเที่ยวไปขอทาน บริโภคภัตที่เป็นเดนของชนอื่น

ครั้งนั้น พระศาสดาทอดพระเนตรเห็นเขายืนอยู่ที่ประตู โรงฉัน คอยรับ โภชนะที่เป็นเดนอันภิกษุหนุ่มและสามเณรให้ จึงทรงแยมพระโอษฐ์

ลำดับนั้น พระอานนทเถระทูลถามถึงเหตุที่ทรงแยม พระศาสดาจึงตรัสว่า

“อานนท์ เธอจงดูบุตรเศรษฐีผู้มีทรัพย์มากผู้นี้ ผลาญทรัพย์เสีย ๑๖๐ โภกวิ พากรรรยาเที่ยวขอทานอยู่ในนครนี้แล ก็ถ้าบุตรเศรษฐีไม่ผลาญทรัพย์ให้หมด สิ้น จักประกอบกิจการงานในปฐมวัย ก็จักได้เป็นเศรษฐีชั้นเลิศในนครนี้ และถ้า จักออกบวช ก็จักบรรลุอรหัต แม้ภรรยาของเขาก็จักดำรงอยู่ในอนาคามีผล

ถ้าไม่ผลาญทรัพย์ให้หมดไป จักประกอบกิจการงานในมัชฌิมวัย จักได้เป็น เศรษฐีชั้นที่ ๒ ออกบวชจักได้เป็นอนาคามี แม้ภรรยาของเขาก็จักดำรงอยู่ใน สกทาคามีผล

ถ้าไม่ผลาญทรัพย์ให้สิ้นไป ประกอบกิจการงานในปัจฉิมวัย จักได้เป็นเศรษฐี ชั้นที่ ๓ แม้ออกบวชก็จักได้เป็นสกทาคามี แม้ภรรยาของเขาก็จักดำรงอยู่ ในโสดาปัตติผล

แต่เดี๋ยวนี้ บุตรเศรษฐีนั้นเสื่อมแล้วจาก โภคะของคฤหัสถ์ ทั้งเสื่อมแล้ว จากสามัญญผล ก็ครั้นเสื่อมแล้ว จึงเป็นเหมือนนกกกระเรียนในเปือกตมแห่ง ฉะนั้น”

ดังนี้แล้ว จึงตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

พวกคนเขลา ไม่ประพฤติพรหมจรรย์
ไม่ได้ทรัพย์ในคราวยังเป็นหนุ่มสาว ย่อมชบเซา
ดังนกกระเรียนแก่ชบเซาอยู่ในเปือกตมที่หมดปลา ฉะนั้น
พวกคนเขลา ไม่ประพฤติพรหมจรรย์
ไม่ได้ทรัพย์ในคราวยังเป็นหนุ่มสาว
ย่อมนอนทอดถอนถึงทรัพย์เก่า
เหมือนลูกศรที่ตกจากแล่ง ฉะนั้น

”

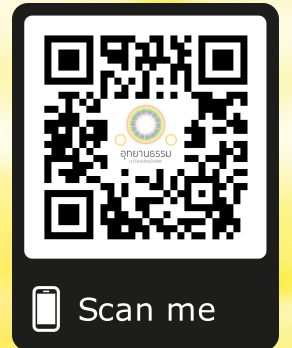
ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอรุณผลทั้งหลาย มีโสดาปัตติผล
เป็นต้น ดังนี้แล

เหมือนใบไม้เหลือง

บัดนี้ ท่านเป็นดุษฎีใบไม้เหลือง
อนึ่ง บุรุษแห่งพระยายมปรากรฎแก่ท่านแล้ว
ท่านตั้งอยู่ใกล้ปากแห่งความเสื่อม
อนึ่ง แม้เสบียงทางของท่านก็ยังไม่
ท่านนั้น จงทำที่พึ่งแก่ตน จงรีบพยายาม จงเป็นบัณฑิต
ท่านกำจัดมลทินได้แล้ว ไม่มีกิเลสเพียงตั้งเนิ่น
จักถึงอริยมุขอันเป็นทิพย์

มวสค

บุตรของนายโคชาติ

นายโคชาติคนหนึ่ง ในพระนครสาวัตถี เมื่อฆ่า โคแล้ว ขายบ้าง กินเอง บ้าง เขาทำงานฆ่า โคอยู่ ๕๕ ปี ไม่เคยถวายยาคุณหรือภัตแม่ทัพพีหนึ่งแต่ พระศาสดา ซึ่งประทับอยู่ในวิหาร ใกล้ ๆ วันหนึ่ง เขาขายเนื้อ ในตอนกลางวัน แล้วให้เนื้อก้อนหนึ่งแก่ภรรยาเพื่อปิ้ง แล้วได้ไปอาบน้ำ

ลำดับนั้น สหายของเขามาสู่เรือน พุดกะภรรยาของเขาว่า

“ฉันขอซื้อเนื้อหน่อยหนึ่ง ฉันมีแขกมาที่เรือน”

ภรรยาของนายโคชาติตอบว่า

“เนื้อสำหรับขายไม่มีแล้ว ขายไปหมดแล้ว”

“อย่าทำอย่างนี้เลย ถ้ายังมีเนื้ออยู่ ขอจงขายให้ฉันเถิด”

Audio 2

“ฉันเหลือเพียงเนื้อก้อนเดียว สำหรับสหายของท่านเท่านั้น”

เขาคิดว่า

“สหายของเราถ้าไม่มีเนื้อจะไม่กินอะไร หญิงนี้จักไม่ให้เนื้อนั้นแก่เราแน่”

ดังนั้นแล้ว เขาจึงหยิบเอาเนื้อนั้น แล้วหลีกไป

ฝ่ายนาย โศฆาตัก เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้วมารอกินเนื้อ ภรรยาของเขาได้
คัดข้าว และนำมาพร้อมกับผักต้ม เขาถามภรรยาว่า

“เนื้ออยู่ที่ไหน”

“เนื้อไม่มีแล้ว”

“เราให้เนื้อแก่เจ้าแล้ว มิใช่หรือ”

“สหายของท่านมาขอซื้อเนื้อ ฉันไม่ขายให้ เขาก็ถือเอาเนื้อนั้นไปโดย
ผลการ”

“ถ้าไม่มีเนื้อ ฉันจะไม่กินอาหาร เธอจงเก็บอาหารไป”

“ฉันจะทำอย่างไรได้ ขอนายจงกินเถิด”

“เราไม่กิน”

เขาถือมีดไปสู่คอก โคที่อยู่หลังเรือน สอดมือเข้าไปในปากโค ดึงลิ้นของ
มันออกมา เอามีดตัดที่โคนลิ้น แล้วเอาไปปิ้งบนถ่านเพลิง นั่งกินพร้อมกับ
ก้อนข้าว

ในขณะนั้นเอง ลิ้นของเขาได้ขาดตกลงในถาด เขาได้รับวิบากที่สมควรกับกรรมของเขา เลือดไหลออกจากปากของเขา เขาเข้าไปในเรือน เทียวคลานไป ร้องไป เหมือนโค

มารดาพูดกะบุตรของนาย โคฆาตักผู้ยืนมองดูบิดาอยู่ว่า

“ลูก เจ้าจงดูบิดาของเจ้า เทียวคลานไป ร้องไป ท่ามกลางเรือนเหมือนโค ความทุกข์นี้ก็จักตกบนกระหม่อมของเจ้า เจ้าไม่ต้องห่วงแม่ จงทำความสวัสดิ์แก่ตน หนีไปเถิด”

บุตรนาย โคฆาตักนั้นถูกมรณภัยคุกคาม ไหว้มารดาแล้วหนีไป ครั้นหนีไปแล้ว ได้ไปยังนครตักกสิลา นาย โคฆาตักนั้นเทียวร้องไปในท่ามกลางเรือนเหมือนโค ได้เสียชีวิต แล้วไปเกิด ในอเวจี แม้โคที่ถูกตัดลิ้นก็ได้เสียชีวิตเหมือนกัน

ฝ่ายบุตรของนาย โคฆาตัก เมื่อไปสู่นครตักกสิลาแล้ว ได้เรียนการเป็นนายช่างทอง เขาเรียนได้ดี อาจารย์ของเขาคิดว่า

“ชายผู้นี้แม้ไปในที่ใด ก็จะสามารถเลี้ยงชีพได้”

จึงได้ยกธิดาของตนให้แก่เขา

ต่อมา เขาและภรรยาได้บุตรหลายคน บุตรทั้งหลายเจริญวัยแล้ว เรียนศิลปะ ในกาลต่อมา พวกบุตรได้ไปสู่พระนครสาวัตถี อยู่อย่างฆราวาส พวกบุตรเป็นผู้มีศรัทธาเลื่อมใส ฝ่ายบิดาไม่ทำกุศลอะไร ๆ เลย เป็นผู้ชราอยู่ในนครตักกสิลา

พวกบุตรของเขาปรึกษากันว่า

“พ่อของพวกเขาแก่แล้ว”

จึงให้รับบิดามายังเรือนของตน แล้วพูดว่า

“พวกฉันจะถวายทานเพื่อประโยชน์แก่พ่อ”

วันรุ่งขึ้น พวกเขานิมนต์ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้นั่งในเรือน แล้วอังกาสโดยเคารพ ในเวลาเสร็จภัตกิจ กราบทูลพระศาสดาว่า

“พระพุทธเจ้าข้า พวกข้าพระองค์ถวายภัตนี้ให้เป็นชีวกภัต (ภัตเพื่อบุคคลผู้มีชีวิตอยู่) เพื่อบิดา ขอพระองค์จงทรงทำอนุโมทนาแก่บิดาของพวกข้าพระองค์เถิด”

พระศาสดาตรัสเรียกบิดาของพวกเขา มา แล้วตรัสว่า

“อุบาสก ท่านเป็นคนแก่ มีสรีระแก่หง่อมเช่นกับ ใบไม้เหลือง เสบียงทางคือ กุศลเพื่อจะไปยังปรโลกของท่านยังไม่มี ท่านจงทำที่พึงแก่ตน จงเป็นบัณฑิต อย่าเป็นพาล”

ดังนั้นแล้ว เมื่อจะทรงทำอนุโมทนา จึงได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

บัดนี้ ท่านเป็นดุจใบไม้เหลือง

อนึ่ง บุรุษแห่งพระยายมปราภวแก่ท่านแล้ว

ท่านตั้งอยู่ใกล้ปากแห่งความเสื่อม

อนึ่ง แม้เสบียงทางของท่านก็ยังมี

ท่านนั้น จงทำที่พึงแก้ตน จงรีบพยายาม จงเป็นบัณฑิต
ท่านกำจัดมลทินได้แล้ว ไม่มีกิเลสเพียงตั้งเนิ่น
จักถึงอริยมุขอันเป็นทิพย์

”

ในกาลจบเทศนา อุบาสกตั้งอยู่ใน โสดาปัตติผล เทศนาได้มีประโยชน์
แม้แก่หมู่ชนผู้ประชุมกันแล้ว ดังนี้แล

บุตรเหล่านั้นทูลนิมนต์พระศาสดาเพื่อประโยชน์ในวันรุ่งขึ้น ถวายทาน
แล้ว ได้กราบทูลพระศาสดาผู้ทรงทำภักติกิจ ในเวลาทรงอนุโมทนาว่า

“พระพุทธเจ้าข้า แม้ภักดีนี้ พวกข้าพระองค์ถวาย ให้เป็นชีวิตเพื่อบิดาของ
พวกข้าพระองค์เหมือนกัน ขอพระองค์จงทรงทำอนุโมทนาแก่บิดานี้เถิด”

พระศาสดา เมื่อจะทรงทำอนุโมทนาแก่เขา ได้ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

บัดนี้ ท่านเป็นผู้มีวัยอันชรานำเข้าไปแล้ว
เป็นผู้เตรียมพร้อม เพื่อจะไปสำนักของพระยายม
อนึ่ง แม้ที่พักในระหว่างทางของท่านก็ยังมี
อนึ่ง ถึงเสบียงทางของท่านก็หาไม่มี
ท่านนั้นจงทำที่พึงแก้ตน จงรีบพยายาม จงเป็นบัณฑิต
ท่านเป็นผู้มีมลทินอันกำจัดได้แล้ว ไม่มีกิเลสเพียงตั้งเนิ่น
จักไม่เข้าถึงชาติชราอีก

”

ในเวลาจบอนุโมทนานี้ อุบาสกตั้งอยู่ในอนาคามีผล พระธรรมเทศนาได้
มีประโยชน์แม่แก่บริษัทที่เหลือ ดังนี้แล

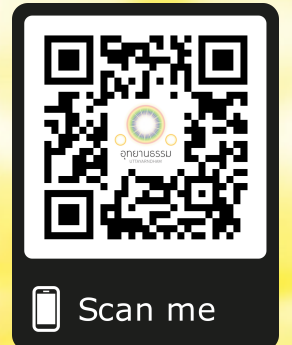
ผู้ใคร่สุขยอมไม่เบียดเบียนผู้อื่น

สัตว์ผู้เกิดแล้วทั้งหลายเป็นผู้ใคร่สุข
บุคคลใดแสวงหาสุขเพื่อตน แต่เบียดเบียนสัตว์อื่นด้วยก่อน
บุคคลนั้นละไปแล้ว ย่อมไม่ได้สุข

สัตว์ผู้เกิดแล้วทั้งหลายเป็นผู้ใคร่สุข
บุคคลใดแสวงหาสุขเพื่อตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วยก่อน
บุคคลนั้นละไปแล้ว ย่อมได้สุข

กัณทอรรค

เด็กหลายคน

ในวันหนึ่ง พระศาสดาเสด็จทรงบาตรเข้าไปในกรุงสาวัตถี ในระหว่างทาง ทรงเห็นพวกเด็กเป็นอันมากเอาไม้ติงูเรื้อนตัวหนึ่ง ตรัสถามว่า

“แน่ะ เจ้าเด็กทั้งหลาย พวกเจ้าทำอะไรกัน”

เด็กเหล่านั้นกราบทูลว่า

“พวกข้าพระองค์เอาไม้ติงู พระพุทธเจ้าข้า”

“เพราะเหตุไร”

“เพราะกลัวมันกัด พระพุทธเจ้าข้า”

“พวกเจ้าติงูนี้ด้วยคิดว่า จักทำความสุขแก่ตน จักไม่เป็นผู้ได้รับความสุขในที่แห่งตนไปเกิด แท้จริง บุคคลเมื่อปรารถนา

Audio 4

สุขแก่ตน แต่ประหารสัตว์อื่น ย่อมไม่ควร”

ดังนั้นแล้ว เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงได้ทรงภาษิตพระคาถา
เหล่านี้ว่า

“

สัตว์ผู้เกิดแล้วทั้งหลาย เป็นผู้ใคร่สุข
บุคคลใดแสวงหาสุขเพื่อตน แต่เบียดเบียนสัตว์อื่นด้วยท่อนไม้
บุคคลนั้นละไปแล้ว ย่อมไม่ได้สุข

สัตว์ผู้เกิดแล้วทั้งหลาย เป็นผู้ใคร่สุข
บุคคลใดแสวงหาสุขเพื่อตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วยท่อนไม้
บุคคลนั้นละไปแล้ว ย่อมได้สุข

”

ในกาลจบเทศนา เด็กเหล่านั้นทั้ง ๕๐๐ ตั้งอยู่ใน โสดาปัตติผล ดังนี้แล

โทษแห่งการประพฤตินิดในกาม

นระผู้ประมาทชอบเสพภรรยาของคนอื่น
ย่อมถึงฐานะ ๔ อย่าง คือ
การได้สิ่งที่มีใช้บุญ เป็นที่ ๑
การนอนไม่ได้ตามความปรารถนา เป็นที่ ๒
การนินทา เป็นที่ ๓ นรก เป็นที่ ๔
การได้สิ่งที่มีใช้บุญอย่างหนึ่ง คติลามกอย่างหนึ่ง
ความยินดีของบุรุษผู้กลัวกับด้วยหญิงผู้กลัวมีประมาณน้อยอย่างหนึ่ง
พระราชาย่อมลงอาชญาอันหนักอย่างหนึ่ง
เพราะฉะนั้น นระไม่ควรเสพภรรยาของคนอื่น

นิตยวรรค

บุตรเศรษฐีชื่อเขมกะ

นายเขมกะเป็นผู้มีรูปงาม หญิงทั้งหลายเห็นเขาแล้วมักถูกราคะครอบงำ ไม่สามารถจะดำรงอยู่ตามภาวะของตนได้ แม้เขาก็เป็นผู้ยินดียิ่งในปรทการกรรม คือ การคบหาซึ่งภรรยาของผู้อื่นเหมือนกัน

ต่อมาในเวลากลางคืน พวกราชบุรุษจับเขานำไปแสดงแด่พระราชชา พระราชามีได้ตรัสอะไรกะเขา ด้วยทรงดำริว่า

“เราละอายต่อมหาเศรษฐี”

แล้วรับสั่งให้ปล่อยไป ฝ่ายนายเขมกะนั้นก็มิได้งดเว้นจากความประพฤติ เช่นนั้นเลย ต่อมาพวกราชบุรุษก็จับเขามาแสดงแด่พระราชชาเป็นครั้งที่ ๒ ที่ ๓ พระราชาก็รับสั่งให้ปล่อยเช่นเคย

มหาเศรษฐีทราบเรื่องนั้นแล้ว พาเขาไปสำนักพระศาสดา

Audio3

กราบทูลเรื่องนั้น แล้วทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์โปรดแสดงธรรมแก่นายเขมกะนี้”

พระศาสดาตรัสสังเวคกถาแก่เขาแล้ว เมื่อจะทรงแสดง โทษในการเสพ
ภรรยาของคนอื่น ได้ทรงภาษิตพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

นระผู้ประมาทชอบเสพภรรยาของคนอื่น

ย่อมถึงฐานะ ๔ อย่าง คือ

การได้สิ่งที่มีโทษเป็นที ๑

การนอนไม่ได้ตามความปรารถนา เป็นที ๒

การนินทา เป็นที ๓

นรก เป็นที ๔

การได้สิ่งมีโทษอย่างหนึ่ง คติลามกอย่างหนึ่ง

ความยินดีของบุรุษผู้กลัวกับด้วยหญิงผู้กลัวมีประมาณน้อยอย่างหนึ่ง

พระราชาย่อมลงอาชญาอันหนักอย่างหนึ่ง

เพราะฉะนั้น นระไม่ควรเสพภรรยาของคนอื่น

”

ในกาลจบเทศนา นายเขมกะดำรงอยู่ใน โสดาปัตติผล ตั้งแต่นั้นมา
มหาชนยังกาลให้ผ่านไปอย่างสบาย

บุรพกรรมของนายเชมกะ

ในสมัยของพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป เขาเป็นนักมวยที่เก่งที่สุด ยกรงทอง ๒ แผ่นขึ้นไว้ที่กาญจนสถูปของพระศพล แล้วตั้งความปรารถนาไว้ว่า

“เว้นหญิงที่เป็นญาติสา โลहितเสี่ย หญิงที่เหลืองเห็นเราแล้ว จงกำหนด”

นี่เป็นบุรพกรรมของเขา ด้วยประการฉะนี้ เพราะฉะนั้น หญิงของคนเหล่าอื่นเห็นเขา จึงไม่สามารถดำรงอยู่ตามภาวะของตนได้ ดังนี้แล

บาปอันเกิดขึ้นในตน

บาปอันตนทำไว้เอง
เกิดในตน มีตนเป็นแดนเกิด
ย่อมย่ำยีบุคคลผู้มีปัญญาทราม
ดุจเพชรย่ำยีแก้วมณีอันเกิดแต่หิน ฉะนั้น

อรรถวรรค

อุบาสกชื่อมหากาล

มหากาลเป็นผู้รักษาอุโบสถ ๘ วัน ต่อเดือน ฟังธรรมกถาตลอดคืนยันรุ่ง
ในวิหาร

ครั้งนั้น พวกโจรได้ขโมยของในเรือนหลังหนึ่งแล้วหนีไป พวกเจ้าของติดตาม
ตามโจรเหล่านั้นเรื่อยไป พวกโจรจึงแยกย้ายกันหนี โจรคนหนึ่งหนีไปทางที่
ไปยังวิหาร ได้ถึงหอภักตชะไว้ข้างหน้ามหากาล ผู้ฟังธรรมกถาตลอดคืนยันรุ่ง

พวกเจ้าของติดตามหมู่โจรมา ได้พบหอภักตชะที่วางอยู่หน้ามหากาล
จึงจับเขาไว้ กล่าวว่า

“แกขโมยหอภักตชะในเรือนของฉัน แล้วแกล้งทำเหมือน
ฟังธรรมอยู่”

พวกเขาได้ทุบมหากาลจนตาย แล้วทิ้งศพไว้

Audio 6

ครั้งนั้น ภิกษุหนุ่มและสามเณรทั้งหลายถือหม้อน้ำดื่มไปแต่เช้าตรู่ พบ
ศพนมหากาลแล้ว กล่าวว่

“อุบาสกพึงธรรมกถาอยู่ในวิหารได้ตายเสียแล้ว ไม่ควรเลย”

ดังนี้แล้ว จึงได้กราบทูลแต่พระศาสดา พระศาสดาตรัสว่

“อย่างนั้นภิกษุทั้งหลาย มหากาลตายอย่างไม่สมควรในอัฐภาพนี้ แต่การ
ตายของเขา สมควรแก่กรรมที่ทำไว้ในกาลก่อน”

เมื่อภิกษุหนุ่มและสามเณรเหล่านั้นทูลอาราธนา จึงตรัสบุรพกรรมของ
มหากาลว่

บุรพกรรมของมหากาล

ในอดีตกาลพวก โจรชุมนุมอยู่ที่ปากดงแห่งปัจฉิมตคามแห่งหนึ่ง ในแคว้น
ของพระเจ้าพาราณสี พระราชาทรงตั้งราชภักุคนหนึ่งไว้ที่ปากดง ราชภักุนั้น
นำคนจากปากนี้ไปส่งอีกปากข้าง โนน แล้วนำคนจากปาก โนนมาส่งปาก
ข้างนี้

ต่อมา ชายคนหนึ่งพาภรรยาผู้ดงามขึ้นสู่ยานน้อย แล้วได้ที่ปากดงนั้น
ราชภักุพอเห็นหญิงนั้นก็เกิดสึเน่หา ชายคนนั้นได้กล่าวกับราชภักุว่

“นาย ขอท่านจงช่วยกระผมทั้งสองให้ผ่านพ้นดงเถิด”

ราชภักุตอบว่

“ตอนนี้ค้ำมืดเสียแล้ว ไว้เช้าตรู่ เราจักช่วยให้ผ่านไป”

“นาย ขอโปรดนำกระผมทั้งสองไปเดี๋ยวนี้เถอะ”

“อย่าพึ่งเลย ขอพวกท่านพักในเรือนของเราก่อน”

แม้สามีภรรยาทั้งสองต้องการจะเดินทางต่อ แต่ก็ไม่อาจไปได้ จึงต้องไปสู่เรือนของราชภัฏ ก็ในเรือนนั้นมีแก้วมณีดวงหนึ่ง ราชภัฏได้เอาแก้วมณีนั้นซ่อนไว้ในยานน้อยของพวกเขา ในเวลาจวนรุ่ง ราชภัฏให้ทำเสียงเหมือนพวกโจรเข้ามาในบ้าน

ลำดับนั้น พวกคนรับใช้แจ้งแก่ราชภัฏว่า

“นาย แก้วมณีถูกพวกโจรลักเอาไปแล้ว”

ราชภัฏสั่งว่า

“พวกเจ้าจงตั้งกองรักษาที่ประตูบ้าน ตรวจค้นคนผู้ออกไปจากบ้าน”

ฝ่ายสามีภรรยาทั้งสองจัดยานน้อยเสร็จแล้ว ก็ขับออกไป พวกคนใช้ของราชภัฏจึงค้นยานน้อยนั้น พบแก้วมณีที่ราชภัฏซ่อนไว้ จึงพูดว่า

“พวกเจ้าลักเอาแก้วมณี แล้วจะหนีไป”

ดังนั้นแล้ว จับตัวไปมอบให้ราชภัฏ ราชภัฏสั่งว่า

“ตัวเราเป็นถึงนายราชภัฏ ได้ให้ที่พักอาศัย ให้อาหารแก่มัน มันยังลักแก้วมณีไปได้ พวกเจ้าจงจับอ้ายบุรุษชั่วช้านั้น”

ดังนั้นแล้ว ให้ช่วยกันทุบเขาจนตาย แล้วเอาไปทิ้ง

นี่เป็นบุรพกรรมของมหากาลนั้น ราชภัฏนั้นเคลื่อนจากอัฐภาพนั้นแล้วเกิดในอเวจี ไหม้อยู่ในอเวจีนั้นสิ้นกาลนาน ถูกทุบตาย ๑๐๐ อัฐภาพ เพราะวิบากที่ยังเหลืออยู่

พระศาสดา ครั้นทรงแสดงบุรพกรรมของมหากาลอย่างนั้นแล้ว ตรัสว่า
“ภิกษุทั้งหลาย บาปกรรมอันตนทำไว้นั้นแล ย่อมย่ำยีสัตว์เหล่านี้ใน
อบาย ๔ อย่างนี้”

ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

บาปอันตนทำไว้เอง

เกิด ในตน มีตนเป็นแดนเกิด

ย่อมย่ำยีบุคคลผู้มีปัญญาทราม

ดุจเพชรย่ำยีแก้วมณี อันเกิดแต่หิน ฉะนั้น

”

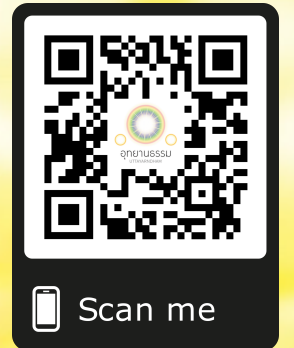
ในกาลจบเทศนา ภิกษุที่มาประชุมบรรลุอริยมผลทั้งหลาย
มีโสดาปัตติผลเป็นต้น ดังนี้แล

ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์

บาปอันผู้ใดทำแล้วด้วยตนเอง ผู้นั้นย่อมเสerahมองด้วยตน
บาปอันผู้ใดไม่ทำด้วยตน ผู้นั้นย่อมบริสุทธิ์ด้วยตนเอง
ความบริสุทธิ์ไม่บริสุทธิ์ เป็นของเฉพาะตน
คนอื่นทำคนอื่นให้บริสุทธิ์ไม่ได้

อัครธรรม

อุบาสกชื่อจุลกาล

วันหนึ่ง พวกโจรชุดอุโมงค์ถูกเจ้าของทรัพย์ติดตามมา จึงทิ้งห่อทรัพย์ไว้ข้างหน้าของอุบาสกผู้ฟังธรรมกถาในวิหารตลอดราตรี แล้วก็หลบหนีไปชนทั้งหลายเห็นห่อทรัพย์ข้างหน้าเขา จึงกล่าวหาเขาว่า

“คนผู้นี้ทำโจรกรรมในราตรี ทำที่เหมือนฟังธรรม ท่านทั้งหลายจงช่วยกันจับมันไว้”

ดังนั้นแล้ว จับและโบยอุบาสกนั้น

หมู่ นางกุมภทาสีเดินไปทำหน้าที่ ประสบเหตุ นั้น จึงกล่าวว่า

“นายท่านทั้งหลายจงหลีกไป ท่านผู้นี้ย่อมไม่ทำโจรกรรม”

ดังนั้นแล้ว ให้ชนทั้งหลายปล่อยเขา เขาไปวิหารบอกแก่ภิกษุทั้งหลายว่า

Audio 6

“ท่านขอรับ ก็กรรมถูกชนทั้งหลายจับและโอบย กรรมได้ชีวิตเพราะพวกนางกุมภทาสี”

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลความนั้นแด่พระศาสดา

พระศาสดาทรงสดับถ้อยคำของภิกษุเหล่านั้นแล้ว ตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย จุลกาลอุบาสกได้ชีวิตเพราะอาศัยพวกนางกุมภทาสี และตนไม่ใช่ผู้กระทำผิด ด้วยว่าธรรมดาสัตว์เหล่านี้ทำบาปกรรมด้วยตนแล้ว ย่อมเศร้าหมองด้วยตนเอง ในอบาย มีนรกเป็นต้น ส่วนสัตว์ทั้งหลายทำกุศลแล้ว ไปสู่สุคติและนิพพาน ย่อมชื่อว่าบริสุทธิ์ได้ด้วยตนเอง”

ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

บาปอันผู้ใดทำแล้วด้วยตนเอง ผู้นั้นย่อมเศร้าหมองด้วยตน
บาปอันผู้ใดไม่ทำด้วยตน ผู้นั้นย่อมบริสุทธิ์ด้วยตนเอง
ความบริสุทธิ์ไม่บริสุทธิ์ เป็นของเฉพาะตน
คนอื่นทำคนอื่นให้บริสุทธิ์ไม่ได้

”

ในกาลจบเทศนา จุลกาลตั้งอยู่แล้วใน โสดาปัตติผล พระธรรมเทศนาได้ มีประโยชน์แม้แก่บริษัทผู้ประชุมกัน ดังนี้แล

ผู้เห็นโทษว่าไม่เป็นโทษ

สัตว์ทั้งหลายผู้มีความรู้ว่ามีโทษ ในธรรมที่หาโทษมิได้
มีปกติเห็นว่าหาโทษมิได้ ในธรรมที่มีโทษ
เป็นผู้ถือด้วยดีซึ่งมิจฉาทิฏฐิ ย่อมไปสู่ทุกคติ
สัตว์ทั้งหลายรู้ธรรมที่มีโทษ โดยความเป็นธรรมมีโทษ
รู้ธรรมที่หาโทษมิได้ โดยความเป็นธรรมหาโทษมิได้
เป็นผู้ถือด้วยดีซึ่งสัมมาทิฏฐิ ย่อมไปสู่สุคติ

นिरยวสสค

สาวกเถยรทีย

สมัยหนึ่ง พวกสาวกอัญญเดียรถียเห็นพวกบุตรของตนพร้อมทั้งบริวาร เล่นอยู่กับพวกบุตรของพวกอุบาสกผู้เป็นสัมาทิฎฐิ เมื่อพวกบุตรกลับมาสู่ เรือน จึงสอนว่า

“พวกเจ้าไม่พึงไหว้วอกสมณะศากยบุตร แม้วิหารของสมณะเหล่านั้น พวกเจ้าก็ไมพึงเข้าไป”

วันหนึ่ง บุตรของพวกอัญญเดียรถียเหล่านั้น กำลังเล่นอยู่ใกล้ซุ้มประตู ภายนอกพระเชตวันวิหาร พวกเขาเกิดความกระหายน้ำขึ้น จึงให้เด็กผู้เป็น บุตรของอุบาสกคนหนึ่งเข้าไปสู่พระวิหาร โดยสั่งว่า

“เข้าไปดื่มน้ำในวิหารแล้ว จงนำน้ำมาเพื่อพวกเราบ้าง”

ครั้งนั้น พระศาสดาตรัสกะเด็กผู้มาดื่มว่า

Audio 7

“เมื่อเธอตื่นมาแล้ว จงไปบอกให้พวกเด็กภายนอกมาตื่นน้ำที่นี่”

เขาได้ทำอย่างนั้น พวกเด็กเหล่านั้นได้เข้ามาตื่นน้ำแล้ว พระศาสดารับสั่งให้หาเด็กเหล่านั้น เมื่อมาแล้ว ตรัสธรรมกถาที่สบายแก่เด็กเหล่านั้น ทรงทำเด็กเหล่านั้นให้มีศรัทธามั่นคง ให้ตั้งอยู่ในสภาวะและศีล เด็กเหล่านั้นกลับสู่เรือนของตนแล้ว เล่าเรื่องราวแก่มารดาและบิดา มารดาและบิดาของพวกเขาเกิดความ โศกเศร้าว่า

“ลูกของพวกเราเกิดเป็นคนมีทิฏฐิวิบัติเสียแล้ว”

ครั้งนั้น เพื่อนสนิทของคนเหล่านั้นเป็นคนฉลาด ได้กล่าวธรรมเพื่อให้คนเหล่านั้นคลาย โศก คนเหล่านั้นเมื่อฟังธรรมแล้ว กล่าวว่

“พวกเราจักมอบพวกเด็ก ๆ เหล่านี้ แก่พระสมณ โคดม”

ดังนี้แล้ว นำไปสู่พระวิหารพร้อมด้วยหมู่ญาติเป็นอันมาก

พระศาสดาทรงตรวจดูอาสยะของคนเหล่านั้นแล้ว ทรงภาษิตพระคาถาว่า

“

สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีความรู้ว่ามีโทษ ในธรรมที่หาโทษมิได้
มีปกติเห็นว่าหาโทษมิได้ ในธรรมที่มีโทษ
เป็นผู้ถือด้วยดีซึ่งมิจฉาทิฏฐิ ย่อมไปสู่ทุกคติ
สัตว์ทั้งหลายรู้ธรรมที่มีโทษ โดยความเป็นธรรมมีโทษ
รู้ธรรมที่หาโทษมิได้ โดยความเป็นธรรมหาโทษมิได้
เป็นผู้ถือด้วยดีซึ่งสัมมาทิฏฐิ ย่อมไปสู่สุคติ

”

ในกาลจบเทศนา คนเหล่านั้นแม้ทั้งหมด ดำรงอยู่ในสภาวะ ๓ เมื่อได้ฟัง
ธรรมอื่น ๆ อีก ก็ดำรงอยู่ใน โสดาปัตติผล ดังนี้แล

การบูชาท่านที่ควรบูชา

ผู้ใดฟังบูชาด้วยทรัพย์พันหนึ่งทุก ๆ เดือน สิ้น ๑๐๐ ปี
ส่วนการบูชานั้นนั้นแล
ของผู้ที่ฟังบูชาท่านผู้มีตนอบรมแล้วคนเดียว แม้ครู่หนึ่ง
ประเสริฐกว่าการบูชาของผู้ที่
การบูชาสิ้น ๑๐๐ ปีจะประเสริฐอะไรเล่า

สหัสสวรรค

พราหมณ์ผู้เป็นลุงของพระสารีบุตรเถระ:

พระสารีบุตรเถระไปสู่เรือนของพราหมณ์ผู้เป็นลุงของท่าน แล้วถามว่า

“พราหมณ์ ท่านทำกุศลอะไร ๆ บ้างหรือหนอแล”

พราหมณ์นั้นตอบว่า

“ทำ ขอรับ”

“ทำกุศลอะไร”

“ผมก็ให้ท่านด้วยการบริจาคทรัพย์พันหนึ่ง ทุก ๆ เดือน”

“ให้แก่ใคร”

“ให้แก่พวกนิครนถ์ ขอรับ”

“ปรารถนาอะไร”

Audio 9

“พรหม โลก ขอรับ”

“ก็นี่เป็นทางแห่งพรหม โลกหรือ”

“อย่างนั้น ขอรับ”

“ใครกล่าวอย่างนี้”

“พวกอาจารย์ของผมนกล่าว ขอรับ”

“ท่านไม่รู้ทางแห่งพรหม โลกทีเดียว แม้พวกอาจารย์ของท่านก็ไม่รู้
พระศาสดาพระองค์เดียวเท่านั้นทรงรู้

มาเถิด พราหมณ์ ฉันจะทูลอาราธนาให้พระองค์ตรัสบอกทางแห่งพรหม
โลกแก่ท่าน”

ดังนั้นแล้ว พาพราหมณ์นั้นไปสู่สำนักของพระศาสดา กราบทูลเรื่องราว
แล้วกราบทูลว่า

“ขอพระองค์ตรัสบอกทางแห่งพรหม โลกแก่พราหมณ์นั้น”

พระศาสดาตรัสถามว่า

“ได้ยินว่าอย่างนั้นหรือ พราหมณ์”

พราหมณ์นั้นทูลว่า

“อย่างนั้น พระโคตมผู้เจริญ”

“พราหมณ์ การแลดูสาวกของเราด้วยจิตอันเลื่อมใสเพียงครู่เดียว
หรือการถวายอาหารวัตถุเพียงภิกษาทัพพีเดียว มีผลมากแม้กว่าทานที่ท่าน
ให้อย่างนั้น ให้แล้วตั้ง ๑๐๐ ปี”

เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ผู้ใด ฟังบูชาด้วยทรัพย์พันหนึ่งทุก ๆ เดือน สิ้น ๑๐๐ ปี
ส่วนการบูชานั้นนั้นแล
ของผู้ที่ฟังบูชาท่านผู้มีตบธรรมแล้วคนเดียว แม้ครู่หนึ่ง
ประเสริฐกว่าการบูชาของผู้นั้น
การบูชาสิ้น ๑๐๐ ปี จะประเสริฐอะไรเล่า

”

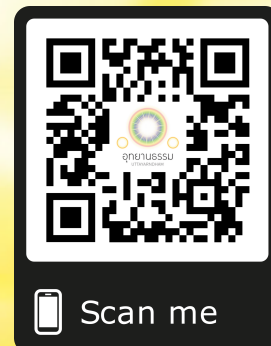
ในเวลาจบเทศนา พราหมณ์นั้นบรรลุ โสดาปัตติผล ชนแม่เหล้าอื่นเป็นอัน
มากบรรลุอริยมผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผลเป็นต้น ดังนี้แล

การบำเรอไฟ

ก็สัตวใดพึงบำเรอไฟในป่าตั้ง ๑๐๐ ปี
ส่วนเขาพึงบูชาท่านผู้มีตบอบรมแล้วผู้เดียว แม้ครู่หนึ่ง
การบูชานั้นนั้นแลประเสริฐกว่า
การบูชา ๑๐๐ ปี จะประเสริฐอะไรเล่า

สหัสสวรรค

พราหมณ์ผู้เป็นหลานของพระสารีบุตรเถระ:

พระสารีบุตรเถระเข้าไปหาพราหมณ์ผู้เป็นหลานของท่าน แล้วถามว่า

“พราหมณ์ เธอทำกุศลหรือ”

หลานนั้นตอบว่า

“อย่างนั้น ขอรับ”

“ทำกุศลอะไร”

“ฆ่าสัตว์เลี้ยวตัวหนึ่งแล้วบำเรอไฟทุก ๆ เดือน”

“ทำอย่างนั้น เพื่ออะไร”

“เขาวา นั้นเป็นทางแห่งพรหมโลก”

“ใครว่าอย่างนั้น”

Audio 10

“พวกอาจารย์ของกระผม ขอรับ”

“เธอไม่รู้ทางแห่งพรหม โลกเลย แม้พวกอาจารย์ของเธอก็ไม่รู้ มาเถิด เราจักไปสำนักของพระศาสดา”

ดังนั้นแล้ว นำหลานนั้นไปสู่สำนักของพระศาสดา ทูลเรื่องนั้นแล้ว กราบทูลว่า

“พระพุทธเจ้าข้า ขอพระองค์ตรัสบอกทางแห่งพรหม โลกแก่พราหมณ์นี้”

พระศาสดาตรัสถามว่า

“ได้ยินว่า อย่างนั้นหรือ”

เมื่อพราหมณ์นั้นทูลว่า

“อย่างนั้น พระโคตมผู้เจริญ”

จึงตรัสว่า

“พราหมณ์ การบำเรอไฟของท่านผู้บำเรอไฟอย่างนั้น ตั้ง ๑๐๐ ปี ย่อมไม่ถึงแม้การบูชาสาวกของเรา เพียงขณะเดียว”

เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ก็สัตว์ใดพึงบำเรอไฟในป่า ตั้ง ๑๐๐ ปี
ส่วนเขาพึงบูชาท่านผู้มีตบธรรมแล้วผู้เดียว แม้ครู่หนึ่ง
การบูชานั้นนั้นแลประเสริฐกว่า (การบูชาตั้ง ๑๐๐ ปีของสัตว์นั้น)
การบูชา ๑๐๐ ปีจะประเสริฐอะไรเล่า

”

ในเวลาจบเทศนา พราหมณ์บรรลุ โสดาปัตติผล ชนแม่เหล่านี้อันเป็นอัน
มากบรรลุอริยมผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผลเป็นต้น ดังนี้แล

ท่านผู้ดำเนินตรง

ผู้มุ่งบุญพึงบูชา
และทำการบูชาอย่างใดอย่างหนึ่งในโลกตลอดปี
ท่านนั้นแม้ทั้งหมดไม่ถึงส่วนที่ ๔
แห่งการรอกิวกาในท่านผู้ดำเนินตรงประเสริฐสุด

สหัสวรรษ

พราหมณ์ผู้เป็นสหายของพระสารีบุตรเถระ

พระสารีบุตรเถระเข้าไปหาพราหมณ์ผู้เป็นสหาย แล้วถามว่า

“พราหมณ์ ท่านทำกุศลบางอย่างหรือ”

พราหมณ์นั้นตอบว่า

“อย่างนั้น ขอรับ”

“ทำกุศลอะไร”

“บูชาสัตถุ์อย่างที่เขาบูชากัน”

ทราบว่าเป็นเช่นนั้น ชนทั้งหลายย่อมบูชาสัตถุ์ด้วยการบริจา
คอย่างมาก ต่อแต่นี้ พระเถระถาม โดยนัยก่อนนั้นแล แล้วนำ
พราหมณ์นั้นไปยังสำนักของพระศาสดา ทูลเรื่องนั้นแล้ว กราบ

Audio 11

ทูลว่า

“พระพุทธเจ้าข้า ขอพระองค์ตรัสบอกทางแห่งพรหม โลกแก่พราหมณ์นี้”

พระศาสดาตรัสถามว่า

“ได้ยินว่าอย่างนั้นหรือ พราหมณ์”

พราหมณ์นั้นทูลรับว่า

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า”

“พราหมณ์ ทานที่ท่านบูชาสัตบุรุษอย่างที่เขาบูชากัน ให้แก่โลกิยมหาชนตั้งปี
ย่อมไม่ถึงแม้เพียงส่วนที่ ๔ แห่งกุศลเจตนาที่เกิดขึ้นแก่คนทั้งหลาย ผู้ไหว้ว
สาวกของเราด้วยจิตที่เลื่อมใส”

เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ผู้มุ่งบุญพึงบูชาสัตบุรุษ

และทำการบูชาอย่างใดอย่างหนึ่งใน โลกตลอดปี

ทานนั้นแม้ทั้งหมด ไม่ถึงส่วนที่ ๔

แห่งการอภิวาทในท่านผู้ดำเนินตรงประเสริฐสุด

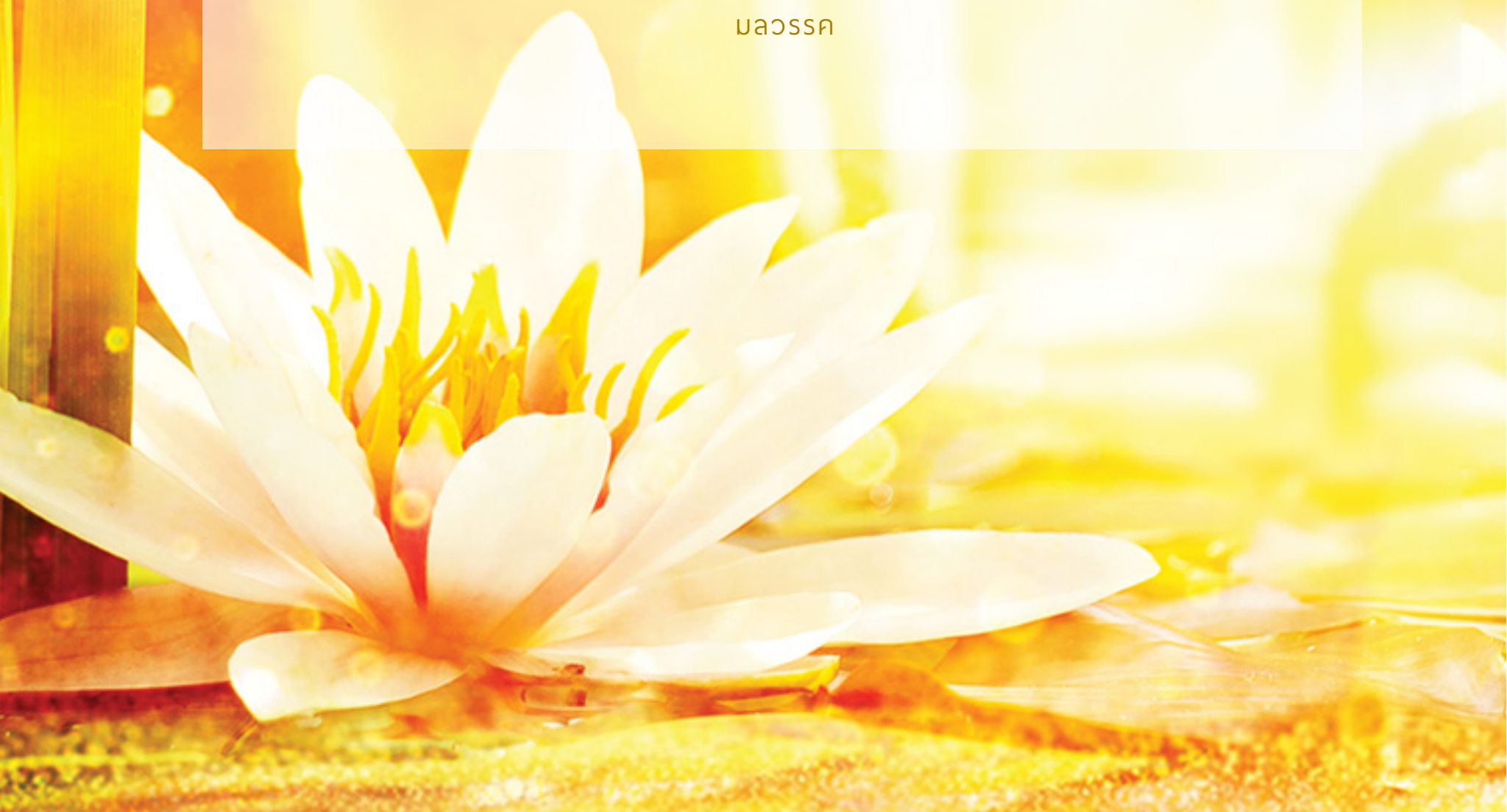
”

ในเวลาจบเทศนา พราหมณ์บรรลุโสดาปัตติผลแล้ว ชนแม่เหล่านี้อันเป็น
อันมากบรรลุอริยมผลทั้งหลาย มีโสดาปัตติผลเป็นต้น ดังนี้แล

โทษของคนอื่น

โทษของบุคคลเหล่านี้เห็นได้ง่าย
ฝ่ายโทษของตนเห็นได้ยาก
เพราะว่าบุคคลนั้นยอมไปรับโทษของบุคคลเหล่านี้
เหมือนบุคคลไปรับแกลบ
แต่ว่าย่อมปกปิดโทษของตน
เหมือนพรานนกปกปิดอัตรภาพด้วยเครื่องปกปิด ฉะนั้น

มจวสศค

เมณฑกเศรษฐี

พระศาสดาเมื่อเสด็จเที่ยวจาริกไปในอังคตตราปถชนบททั้งหลาย ทรงเห็นอุปนิสัย โสดาปัตติผลของคนเหล่านี้ คือ เมณฑกเศรษฐี ๑ ภรรยาของเศรษฐีชื่อว่า นางจันทปทุมมา ๑ บุตรชื่อ ธัญชัยเศรษฐี ๑ หญิงสะใภ้ชื่อนาง สุมณฑวี ๑ หลานสาวชื่อ วิสาขา ๑ ทาสชื่อ ปุณณะ ๑ จึงเสด็จไปสู่ภัททियนครประทับอยู่ในชาติยวัน เมณฑกเศรษฐีได้สดับการเสด็จมาของพระศาสดาแล้ว

บุรพกรรมของเมณฑกเศรษฐี

ในกาลแห่งพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่าวิปัสสี เศรษฐีนั้นเป็นหลานของกุกุมพีชื่ออวโรชะ ได้มีชื่อว่าอวโรชะ ซึ่งมีชื่อ

Audio 11

พ้องกับลุง

ครั้งนั้น ลุงของเขาปรารถนาเพื่อจะสร้างพระคันธกุฎีเพื่อพระศาสดา เขาไปสู่
เรือนของลุงแล้วกล่าวว่า

“ลุง เราทั้งสองควรสร้างพระคันธกุฎีร่วมกัน”

ลุงนั้นห้ามว่า

“เราคนเดียวเท่านั้นจักสร้าง ไม่ให้สาธารณะกับชนเหล่าอื่น”

เขาคิดว่า

“เมื่อลุงสร้างคันธกุฎีในที่นี้แล้ว เราควรได้ศาลารายในที่นี้”

เขาจึงให้คนนำเครื่องไม้มาจากป่า ให้ทำเสาอย่างนี้ คือ เสาต้นหนึ่งบุ
ด้วยทองคำ ต้นหนึ่งบุด้วยเงิน ต้นหนึ่งบุด้วยแก้วมณี ให้ทำช่อ พริง บานประตูลูก
บานหน้าต่าง กลอน เครื่องมุง และอิฐ แม้ทั้งหมดบุด้วยวัตถุมิทองคำ เป็นต้น
ให้ทำศาลาราย สำเร็จด้วยรัตนะ ๗ ประการ แต่พระตถาคตหน้าพระคันธกุฎี
ในเบื้องบนแห่งศาลารายนั้นมีจอมยอด ๓ ยอด อันสำเร็จแล้วด้วยทองคำสุก
เป็นแท่งแก้วผลึกและแก้วประพาฬ ให้สร้างมณฑปประดับด้วยแก้ว ให้ตั้ง
ธรรมาสน์ไว้ท่ามกลางศาลาราย แท้ธรรมาสน์นั้นทำด้วยทองคำสีสุกเป็นแท่ง
แม่อาสนะ ๔ อันก็เหมือนกัน แต่ให้ทำแพะทองคำ ๔ ตัว ตั้งไว้ใต้เท้าทั้ง ๔
ของอาสนะ ให้ทำแพะทองคำ ๒ ตัว ตั้งไว้ใต้ตั้งสำหรับรองเท้า ให้ทำแพะทอง
คำ ๖ ตัว ตั้งแวดล้อมมณฑป ให้ถักธรรมาสน์ด้วยเชือกเส้นเล็กสำเร็จด้วยด้าย
ก่อน แล้วจึงให้ถักด้วยเชือกอันสำเร็จด้วยทองคำในท่ามกลาง แล้วให้ถักด้วย
เชือกสำเร็จด้วยแก้วมุกดาในเบื้องบน พนักแห่งธรรมาสน์นั้นสำเร็จด้วย
ไม้จันทน์

ครั้งนี้ให้ศาลารายสำเร็จอย่างนี้แล้ว เมื่อจะกระทำการฉลองศาลา จึงนิมนต์พระศาสดาพร้อมด้วยภิกษุ ๖ ล้าน ๘ แสน ได้ถวายทานตลอด ๔ เดือน ในวันสุดท้ายได้ถวายไตรจีวร บรรดาภิกษุเหล่านั้น จีวรมีค่าพັນหนึ่ง ถึงแก่ภิกษุผู้ใหม่ในสงฆ์แล้ว

เขาทำบุญกรรมในกาลแห่งพระวิปัสสีพุทธเจ้าอย่างนั้นแล้ว เคลื่อนจากอัฐภานันท์ ท่องเที่ยวไปในเทวดาและในมนุษย์ทั้งหลาย ในภัทร์กัปนี้ เกิดในสกุลเศรษฐีมีโภคะมากในกรุงพาราณสี ได้มีนามว่า พาราณสีเศรษฐี

วันหนึ่ง เศรษฐีไปสู่ราชสำนัก พบปุโรหิต จึงถามว่า

“ท่านอาจารย์ ท่านตรวจดูฤกษ์ยามหรือยัง”

ปุโรหิตตอบว่า

“ขอรับ ผมตรวจดูแล้ว”

“ความเป็นไปในชนบทจักเป็นเช่นไร”

“ภัยอย่างหนึ่งจักมี”

“ภัยอะไร”

“ฉาตกภัย คือ ความอดอยาก”

“จักมีเมื่อไร”

“จักมีในอีก ๓ ปี ช้างหน้า”

เศรษฐีฟังคำนั้นแล้ว ให้บุคคลทำกสิกรรมเป็นอันมาก รับซื้อจำเพาะข้าวเปลือกด้วยทรัพย์ที่มีอยู่ในเรือน ให้กระทำฉาง ๑,๒๕๐ ฉาง บรรจุน้ำทั้งหมด

ให้เต็มด้วยข้าวเปลือก เมื่อฉางไม่พอ ก็บรรจุในตุ่มให้เต็ม แล้วขุดหลุมฝังข้าวเปลือกที่เหลือไว้ ให้ขยำข้าวเปลือกที่เหลือกับดิน ฉาบทาฝาเรือนไว้

เมื่อภัยคือความอดอยากมาถึง เขาก็บริโภคน้ำข้าวเปลือกที่เก็บไว้ เมื่อข้าวเปลือกที่เก็บไว้ในฉางและในตุ่มหมดแล้ว จึงให้เรียกบริวารมา แล้วกล่าวว่า

“พ่อทั้งหลาย พวกท่านจงไป จงเข้าไปสู่ภูเขาลูกแล้วอยู่ที่นั่นเถิด ถ้าประสงค์จะกลับมา ก็จงมาในเวลาที่มีอาหารหาได้ง่าย ถ้าไม่อยากจะมา ก็จงอยู่ที่นั่นเถิด”

ชนเหล่านั้นได้กระทำอย่างนั้น

มีเพียงทาสผู้รับใช้คนหนึ่ง ชื่อว่าปุณณะ ที่ไม่ได้ไป ในเรือนนั้นจึงมีคน ๕ คนเท่านั้นคือ เศรษฐี ภรรยาของเศรษฐี บุตรของเศรษฐี บุตรสะใภ้ของเศรษฐี และนายปุณณะ

เมื่อข้าวเปลือกที่ฝังไว้ในหลุมหมดแล้ว พวกเขาจึงฝังดินที่ฉาบไว้ที่ฝาเรือนชั้นน้ำ ยังอัตภาพให้เป็นไป

ต่อมา ข้าวเปลือกเหลือเพียง ๒ ทะนาน ภรรยาของเศรษฐีตำข้าวแล้วเอาข้าวสารทะนานหนึ่ง ใส่ไว้ในหม้อ ปิดแล้วฝังดินไว้

ลำดับนั้น เศรษฐีกลับมาจากที่ราชสำนัก กล่าวกะนางว่า

“นางผู้เจริญ ฉันทิว อะไร ๆ มีไหม”

นางกล่าวว่า

“นาย มีข้าวสารอยู่ทะนานหนึ่ง”

“ข้าวสารทะนານหนึ่งนั้น อยู่ที่ไหน”

“ฉันฝังดินไว้ เพราะกลัวแต่โจร”

“ถ้ากระนั้น หล่อนจงขุดมันขึ้นมา แล้วหุงต้มอะไร ๆ เถิด”

“ถ้าเราจักต้มข้าวต้ม ก็จักเพียงพอกัน ๒ มื้อ ถ้าเราจักหุงข้าวสวย ก็จักเพียงพอเพียงมือเดียวเท่านั้น ฉันจักหุงต้มอะไรล่ะ”

“ปัจจัยอย่างอื่นของพวกเราไม่มี ต่อให้พวกเราบริโภคข้าวสวยแล้ว ก็จักตาย หล่อนจงหุงข้าวสวยนั้นแหละ”

ภรรยาเศรษฐีหุงข้าวสวย แบ่งให้เป็น ๕ ส่วน คัดข้าวสวยส่วนหนึ่งวางไว้ข้างหน้าของเศรษฐี

ในขณะนั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าองค์หนึ่งที่ภูเขาคันธมาทน์ ออกจากสมาบัติ ในภายในสมาบัติ ความหิวย่อมไม่เบียดเบียน เพราะผลแห่งสมาบัติ แต่เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายออกจากสมาบัติแล้ว ความหิวมีกำลัง ย่อมเกิดขึ้น เป็นราวกะว่าเผาพื้นท้องอยู่ เพราะฉะนั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้นตรวจดูฐานะที่จะได้อาหารแล้ว จึงไป ก็ในวันนั้น ชนใดถวายทานแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้นแล้ว ย่อมได้สมบัติ บรรดาสมบัติมีตำแหน่ง เสนาบดีเป็นต้นอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้น ตรวจดูอยู่ด้วยทิพยจักขุ ดำริว่า

“ฉาตกภัยเกิดขึ้นแล้วทั่วชมพูทวีป และในเรือนเศรษฐี เขาหุงข้าวสุกจากข้าวสารทะนานหนึ่งเพื่อคน ๕ คน ชนเหล่านั้นจักมีศรัทธา หรืออาจจะทำการสงเคราะห์แก่เราหรือหนอแล”

เมื่อเห็นความที่ชนเหล่านั้นเป็นผู้มีศรัทธา ทั้งสามารถจะทำการสงเคราะห์
จึงถือเอาบาตรจิวร ไปยืนอยู่ที่ประตูเรือนของเศรษฐี

เศรษฐีนั้นพอเห็นท่านเข้าก็มีจิตเลื่อมใส คิดว่า

“เราประสพฉัตรกภัยเห็นปานนี้เพราะความที่เราไม่ให้ท่านในกาลก่อน
ภักดิ์พิงรักษาเราไว้สิ้นวันเดียวเท่านั้น ส่วนภักดิ์ที่เราถวายแล้วแก่พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า
จักนำประโยชน์เกื้อกูลมาแก่เราหลาย โภกิกัป”

เขานำถาดแห่งภักดิ์นั้นออกมา เข้าไปหาพระปัจเจกพุทธเจ้า ไหว้ด้วย
เบญจางคประดิษฐ์ นิมนต์ให้เข้าไปสู่เรือน เมื่อท่านนั่งบนอาสนะแล้ว จึงล้าง
เท้าของท่าน วางถาดภักดิ์ไว้บนตั้งทอง แล้วถือเอาถาดภักดิ์นั้นมา ตักลงใน
บาตรของพระปัจเจกพุทธเจ้า เมื่อภักดิ์เหลือกึ่งหนึ่ง พระปัจเจกพุทธเจ้าเอามือ
ปิดบาตรเสีย เศรษฐีได้กล่าวกะพระปัจเจกพุทธเจ้านั้นว่า

“ข้าแต่ท่านผู้เจริญ นี่เป็นส่วนหนึ่งของข้าวสุกที่หุงไว้เพื่อคน ๕ คน
กระผมไม่อาจจะแบ่งภักดิ์นี้ให้เป็น ๒ ส่วน ขอท่านจงอย่ากระทำการสงเคราะห์
แก่กระผมใน โลกนี้เลย กระผมใคร่จะถวายทั้งหมด”

แล้วได้ถวายภักดิ์ทั้งหมด ก็แลครั้นถวายแล้ว ได้ตั้งความปรารถนาว่า

“ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าอย่าได้ประสพฉัตรกภัยอย่างนี้ในที่ที่ข้าพเจ้า
เกิดอีกเลย ตั้งแต่บัดนี้ไป ข้าพเจ้าพึงสามารถจะให้ภักดิ์อันเป็นพืชแก่ชาว
ชมพูทวีปทั้งหลาย ไม่พึงทำการงานเลี้ยงชีพด้วยมือของตนเอง ในขณะที่
ข้าพเจ้าใช้ให้คนชำระฉาง ๑,๒๕๐ ฉาง สนานศิระชะ แล้วนั่งอยู่ที่ประตูแห่งฉาง
เหล่านั้น แลดูเบื้องบนเท่านั้น ธารแห่งข้าวสาลีแดงพึงตกลงมายังฉางทั้งหมด
ให้เต็มเพื่อข้าพเจ้า และผู้นี้ นั่นแหละจงเป็นภรรยา ผู้นี้ นั่นแหละจงเป็นบุตร ผู้นี้

นั่นแหละจงเป็นหญิงสะใภ้ ผู้นี้นั่นแหละจงเป็นทาสของข้าพเจ้า ในสถานที่ที่
ข้าพเจ้าเกิดแล้ว ๆ”

ฝ่ายภรรยาของเศรษฐีนั้น ก็คิดว่า

“เมื่อสามีของเราถูกความหิวเบียดเบียนอยู่ เราก็ไม่อาจจะบริโภคได้”

นางจึงถวายส่วนของตนแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วตั้งความปรารถนาว่า

“ข้าแต่ท่านผู้เจริญ จำเดิมแต่ดิฉันไม่พึงประสพชาติภพอย่างนี้ใน
สถานที่ดิฉันเกิด อนึ่ง แม้เมื่อดิฉันวางธาดภัตไว้ข้างหน้า แล้วให้ภัตนั้นแก่ชาว
ชมพูทวีปทั้งหลาย เมื่อดิฉันยังไม่ลุกขึ้นเพียงใด ที่แห่งภัตที่ดิฉันตักแล้ว ๆ
จงเป็นของบริบูรณ์อยู่อย่างเดิมเพียงนั้น ท่านผู้นี้แหละจงเป็นสามี ผู้นี้แหละ
จงเป็นบุตร ผู้นี้แหละจงเป็นหญิงสะใภ้ ผู้นี้แหละจงเป็นทาสของดิฉัน”

แม้บุตรของเศรษฐีนั้นก็ถวายส่วนของตนแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วตั้ง
ความปรารถนาว่า

“จำเดิมแต่ดิฉันไป ข้าพเจ้าไม่พึงประสพชาติภพอย่างนี้ อนึ่ง เมื่อข้าพเจ้าถือ
เอาถุงเงินหนึ่งพัน แม้กำลัง ให้เงินแก่ชาวชมพูทวีปทั้งหลายอยู่ ถุงนี้จึงเต็มอยู่
อย่างเดิม ท่านทั้งสองนี้นั่นแหละจงเป็นมารดาบิดา หญิงคนนี้จะจงเป็นภรรยา
ผู้นี้จงเป็นทาสของข้าพเจ้า”

แม่ลูกสะใภ้ของเศรษฐีนั้นถวายส่วนของตนแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วตั้ง
ความปรารถนาว่า

“จำเดิมแต่ดิฉันไป ดิฉันไม่พึงพบเห็นชาติภพอย่างนี้ อนึ่ง เมื่อดิฉันตั้ง
กระบุงข้าวเปลือกกระบุงหนึ่งไว้ข้างหน้า แมื่อดิฉันให้ภัตอันเป็นพืชแก่ชาว

ชมพูทวีปทั้งหลาย ความหมดสิ้นไปอย่าปรากฏ ท่านทั้งสองนี้นั้นแหละจงเป็นแม่ผิวและพ่อผิว ผู้นี้นั้นแหละจงเป็นสามี ผู้นี้นั้นแหละจงเป็นทาสของดิฉัน”

แม่ทาสของเศรษฐีนั้นก็ถวายส่วนของตนแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วก็ตั้งความปรารถนาว่า

“จำเดิมแต่นี้ไป ข้าพเจ้าไม่พึงพบเห็นชาติภพอย่างนี้ หนึ่ง เมื่อข้าพเจ้าไถนาอยู่ รอย ๗ รอยประมาณเท่าเรือ โกลน คือ ข้างนี้ ๓ รอย ข้างโน้น ๓ รอย ในตรงกลาง ๑ รอย จงเป็นไป คนเหล่านี้มันแหละ จงเป็นนายของข้าพเจ้า”

เมื่อชนทั้งหมดตั้งความปรารถนาเสร็จ พระปัจเจกพุทธเจ้าได้กล่าวว่า

“จงเป็นอย่างนั้นเถิด”

แล้วกระทำอนุโมทนาด้วยคาถาของพระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วคิดว่า

“เรายังจิตของชนทั้งหลายเหล่านี้ให้เลื่อมใส ย่อมควร”

จึงอธิษฐานว่า

“ขอชนเหล่านี้จงเห็นเราจนถึงภูเขาคันธมาทน์”

ดังนี้แล้วก็หลับไป แม้ชนเหล่านี้ก็ได้ยินดูอยู่ พระปัจเจกพุทธเจ้านั้นไปแล้วแบ่งภัตนั้นกับด้วยพระปัจเจกพุทธเจ้า ๕๐๐ องค์ ด้วยอำนาจแห่งพระปัจเจกพุทธเจ้านั้น ภัตนั้นเพียงพอแล้วแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหมด ชนแม่เหล่านี้นั้นก็ได้ยินแลดูอยู่ที่เดียว

ก็เมื่อเวลาเที่ยงล่วงไปแล้ว ภรรยาเศรษฐีล้างหม้อข้าวแล้วปิดตั้งไว้ ฝ่ายเศรษฐีถูกความหิวบีบคั้น นอนแล้วหลับไป เศรษฐีนั้นตื่นขึ้นในเวลาเย็น กล่าวกะภรรยาว่า

“นางผู้เจริญ จันทิวเหลือเกิน ข้าวตั้งกันหม้อมืออยู่บ้างไหมหนอ”

ภรณยานั้น แม้ทราบความที่ตนล้างหม้อแล้ว ก็ไม่กล่าวว่า ไม่มี คิดว่า

“เราเปิดหม้อข้าวแล้วจึงจะบอก”

ดังนั้นแล้ว จึงลุกขึ้นไปสู่ที่ใกล้หม้อข้าว แล้วเปิดหม้อข้าว ในขณะนั่นเอง หม้อข้าวเต็มด้วยข้าว มีสีเชื่อกับดอกมะลิตุ้ม ได้ดูนฝาละมื่ออยู่ นางเห็นภัก นั้นแล้ว เกิดปีติท้าวสรีระ นางกล่าวกะเศรษฐีว่า

“จงลุกขึ้นเถิดนาย ดิฉันล้างหม้อข้าวแล้วปิดไว้ แต่หม้อข้าวนั้นเต็มด้วย ข้าว มีสีเชื่อกับด้วยดอกมะลิตุ้ม ชื่อว่าบุญทั้งหลายควรที่จะกระทำ ชื่อว่าทาน ควรจะให้ ขอท่านจงลุกขึ้นเถิดนาย บริโภคเสียเถิด”

ภรณยานั้นได้ให้ข้าวแก่สามีและบุตร เมื่อสามีและบุตรบริโภคเสร็จแล้ว นางนั่งบริโภครกับลูกสะใภ้ แล้วได้ให้แก่นายปุณณะ ที่แห่งภักอันชนเหล่านั้น ตักแล้ว ๆ ย่อมไม่สิ้นไป ปราภฏเฉพาะตรงที่ตักด้วยทัพพีคราวเดียวเท่านั้น

ในวันนั้นนั้นแล ฉางก็กลับเต็มเหมือนก่อน นางได้ประกาศไปในเมืองว่า

“ภักเกิดขึ้นแล้ว ในเรือนของเศรษฐี ผู้มีความต้องการภัก จงมารับเอา”

ชนทั้งหลายได้ถือเอาภักจากเรือนของเศรษฐีนั้นแล้ว แม้ชาวชมพูทวีป ทั้งสิ้นก็อาศัยเศรษฐีนั้น เลี้ยงชีวิต ดังนี้แล

เศรษฐีนั้นเคลื่อนจากอัฐภาพนั้นแล้ว บังเกิด ในเทวโลก ท่องเที่ยวอยู่ใน
เทวโลกและมนุษย์โลก

ในพุทธรูปบาทกาลนี้ บังเกิดในสกุลเศรษฐีในภัททิยนคร แม้ภรรยาของ
เขาก็บังเกิดในสกุลมี โภคะมาก เจริญวัยแล้ว ได้ไปสู่เรือนของท่านเศรษฐีนั้น
นั่นเอง แพะทั้งหลายมีประการดังกล่าวได้ผุดขึ้นแล้วที่ภายหลังเรือนเพราะ
อาศัยกรรมในกาลก่อนของเศรษฐีนั้น แม้บุตรก็ได้เป็นบุตรของท่านเหล่านั้น
แหละ หยิงสะไก้ก็ได้เป็นหยิงสะไก้เหมือนกัน ทาสก็ได้เป็นทาสเที่ยว

ต่อมาวันหนึ่ง ท่านเศรษฐีใคร่จะทดลองบุญของตน จึงให้คนชำระฉาง
๑,๒๕๐ ฉาง สนานศิระชะแล้ว นั่งที่ประตู แหงนดูเบื้องบน ฉางทั้งหมดเต็มแล้ว
ด้วยข้าวสาลีแดงมีประการดังกล่าวแล้ว

เศรษฐีนั้น ใคร่จะทดลองบุญแม่ของชนที่เหลือ จึงกล่าวภรรยาและบุตร
ว่า

“เธอทั้งหลายจงทดลองบุญของพวกเธอเถิด”

ลำดับนั้น ภรรยาของเศรษฐีผู้ประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง เมื่อ
มหาชนกำลังแลดูอยู่ ได้ใช้ให้คนตวงข้าวสาร ให้หญิงสาวสวยด้วยข้าวสาร
เหล่านั้น นั่งบนอาสนะอันเขาปูลาดแล้วที่ซุ้มประตู ถือกัณฑ์ทองคำ แล้วให้ปาว
ร้องว่า

“ผู้มีความต้องการภักตจงมา”

แล้วได้ให้ข้าวแก่ชนผู้มาแล้วจนเต็มภาชนะ นางให้อยู่จนหมดวัน ก็ปรากฏเฉพาะตรงที่ตักด้วยทัพพีเท่านั้น

ก็ปทุมลักษณะเกิดเต็มฝ่ามือข้างซ้าย จันทรลักษณะเกิดเต็มฝ่ามือข้างขวา เพราะนางจับหม้อข้าวด้วยมือซ้าย จับทัพพีด้วยมือขวา แล้วถวายภัตจนเต็มบาตรของภิกษุสงฆ์ แม่ของพระพุทธเจ้าในปางก่อนทั้งหลาย ด้วยประการดังนี้

เพราะเหตุที่นางถือเอากระบอกรองน้ำถวายแก่ภิกษุสงฆ์ เทียวไป ๆ มา ๆ ฉะนั้น จันทรลักษณะจึงเกิดเต็มฝ่าเท้าเบื้องขวาของนาง ปทุมลักษณะจึงเกิดจนเต็มฝ่าเท้าเบื้องซ้ายของนางนั้น เพราะเหตุนี้ ญาติทั้งหลายจึงขนานนามของนางว่า จันทปทุมมา

แม่บุตรของเศรษฐีนั้นสนานศรัทธาแล้ว ถือเอาถุงเงินพับหนึ่ง กล่าวว่า

“ผู้มีความต้องการหาปนะทั้งหลาย จงมา”

แล้วได้ให้เงินแก่ชนผู้มาแล้ว จนเต็มภาชนะ เงินพับหนึ่งก็คงมีอยู่ในถุงนั้น

แม่ลูกสะใภ้ของเศรษฐีนั้นประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง ถือเอากระบุงข้าวเปลือก นั่งที่กลางแจ้ง กล่าวว่า

“ผู้ที่ต้องการด้วยภัตอันเป็นพืช จงมา”

แล้วได้ให้ภัตแก่ชนผู้มาแล้วจนเต็มภาชนะ กระบุงข้าวเปลือกก็ยังคงเต็มอยู่ตามเดิมนั่นเอง

แม่ทาสของเศรษฐีนั้นประดับแล้วด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง เทียม โคทั้งหลายที่แยกทองคำด้วยเชือกทองคำ ถือเอาด้ามปฏักทองคำ ให้ของหอมอันบุคคลพึงเจิมด้วยนิ้วทั้ง ๕ แก่โคทั้งหลาย สวมปลอกทองคำที่เขาทั้งหลาย

ไปสู่หน้า แล้วขับไป รอย ๗ รอยคือ ช้างนี้ ๓ รอย ช้าง โนน ๓ รอย ตรงกลาง ๑ รอย ได้ปรากฏ

ชาวชมพูทวีปทั้งหลายถือเอาสิ่งของบรรดาภัต พืช เงิน ตามที่ตนชอบใจ จากเรือนของเศรษฐีเท่านั้น

ต่อมา เศรษฐีผู้มีอำนาจมากอย่างนั้น สดับว่า พระศาสดาเสด็จมาแล้ว จึงคิดว่า

“เราจักกระทำการรับเสด็จพระศาสดา”

จึงออกจากเรือนไป ระหว่างทางพบพวกเดียรถีย์ พวกเดียรถีย์เหล่านั้น ห้ามว่า

“ท่านคหบดี ก็ท่านเป็นกิริยวาท จะไปเฝ้าพระสมณะโคดมผู้เป็นอกิริยวาท ทำไม เพราะพระสมณะโคดมเป็นอกิริยวาท แสดงธรรมเพื่อความไม่ทำ และแนะนำสาวกตามแนวนั้น”

เศรษฐีก็ได้เชื่อถ้อยคำของพวกเดียรถีย์เหล่านั้น เข้าไปเฝ้าพระศาสดา ถวายบังคมพระศาสดาแล้ว นั่ง ณ ส่วนสุดข้างหนึ่ง

ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสอนุပ္พพิกษาแก่เศรษฐีนั้น ในเวลาจบเทศนา เศรษฐีนั้นบรรลุ โสดาปัตติผล แล้วกราบทูลความที่ตนถูกพวกเดียรถีย์กล่าว โทษแล้วห้ามไว้แต่พระศาสดา

ครั้งนั้น พระศาสดาตรัสกะท่านเศรษฐีนั้นว่า

“คฤหบดี ขึ้นชื่อว่าสัตว์เหล่านี้ย่อมไม่เห็น โทษของตนแม้มาก ย่อมไปรย
โทษของชนเหล่านี้แม้ไม่มีอยู่ กระทำให้มีราวกะบุคคล ไปรยเกลบลงในที่
นั้น ๆ ฉะนั้น”

ดังนั้นแล้ว จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

โทษของบุคคลเหล่านี้เห็นได้ง่าย ฝ่ายโทษของตนเห็นได้ยาก
เพราะว่าบุคคลนั้นย่อม ไปรย โทษของบุคคลเหล่านี้
เหมือนบุคคล ไปรยเกลบล
แต่ว่าย่อมปกปิด โทษของตน
เหมือนพรานนกปกปิดอัฐภาพด้วยเครื่องปกปิด ฉะนั้น

”

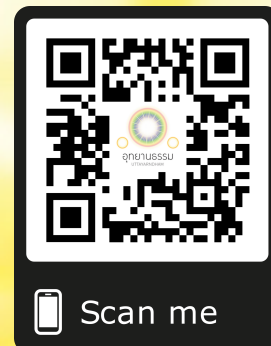
ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอริยมผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผล
เป็นต้น ดังนี้แล

ความสังสมบุญทำให้เกิดสุข

ถ้าบุรุษฟังทำบุญไซริ ฟังทำบุญนั้นบ่อย ๆ
ฟังทำความพอใจในบุญนั้น
เพราะว่าความสังสมบุญทำให้เกิดสุข

ปาปอรรค

นางลาชเทวรีดา

ท่านพระมหากัสสปอยู่ที่ปีปผลิคุหา เข้าฌานตลอด ๗ วัน เมื่อออกจาก
ฌานแล้ว ตรวดดูสถานที่ที่เกี่ยวพันด้วยทิพยจักขุ ได้เห็นหญิงรักษานา
ข้าวสาลีคนหนึ่ง เต็มดวงข้าวสาลีทำข้าวตอกอยู่ จึงพิจารณาว่า

“หญิงนี้มีศรัทธาหรือไม่หนอ”

เมื่อรู้ว่ามีศรัทธา จึงใคร่ครวญว่า

“เธอจักสามารถสงเคราะห์เราหรือไม่หนอ”

รู้ว่ากุลธิดาเป็นหญิงแก่ล้าช้า จักทำการสงเคราะห์แก่ท่าน และเมื่อทำ
แล้ว จักได้สมบัติเป็นอันมาก ท่านจึงครองจีวร ถือบาตร ไปยืน
อยู่ที่ใกล้นาข้าวสาลี กุลธิดาพอเห็นพระเถระก็มีจิตเลื่อมใส
เกิดปีติ กล่าววว่า

Audio 12

“นิมนต์หยุดก่อน เจ้าข้า”

นางถือข้าวตอกไปโดยเร็ว เกลี่ยลงในบาตรของพระเถระ แล้วไหว้ด้วย
เบญจางคประดิษฐ์ ได้ตั้งความปรารถนาว่า

“ท่านเจ้าข้า ขอดิฉันพึงเป็นผู้มีส่วนแห่งธรรมที่ท่านเห็นแล้ว”

พระเถระได้ทำอนุโมทนาว่า

“ความปรารถนาอย่างนั้น จงสำเร็จ”

ฝ่ายนางไหว้พระเถระแล้ว พลังนึกถึงทานที่ตนถวาย แล้วกลับไป ก็ใน
หนทางที่นางเดินไปบนคันทนามีงูพิษนอนอยู่ในรู ขณะที่นางระลึกถึงทานนั้น
ได้เดินไปถึงที่นั้น งูเลื้อยออกจากรูกัดนางให้ล้มลง ณ ที่นั้นเอง นางผู้มีจิต
เลื่อมใส เสียชีวิตแล้ว ไปเกิดในวิมานทองประมาณ ๓๐ โยชน์ ในภพดาวดึงส์
มีอัฐภาพประมาณ ๓ คาวุต ประดับเครื่องอลังการทุกอย่าง

นางนุ่งผ้าทิพย์ประมาณ ๑๒ ศอกผืนหนึ่ง ห่มผืนหนึ่ง แวดล้อมด้วย
นางอัปสรตั้งพัน เพื่อประกาศบุรพกรรม จึงยืนอยู่ที่ประตูวิมานอันประดับด้วย
ชั้นทองคำ เต็มด้วยข้าวตอกทองคำห้อยระย้าอยู่ ตรวดดูสมบัติของตน
ใคร่ครวญด้วยทิพยจักขุว่า

“เราทำกรรมใดหนอจึงได้สมบัตินี้”

รู้ว่าสมบัตินี้ได้แล้ว เพราะผลแห่งข้าวตอกที่ถวายพระผู้เป็นเจ้า
มหากัสสปเถระ จึงคิดว่า

“เราได้สมบัติเห็นปานนี้เพราะกรรมนิดหน่อยอย่างนี้ บัดนี้ เราไม่ควร
ประมาท เราจักทำวัตรปฏิบัติแก่พระผู้เป็นเจ้า ทำสมบัตินี้ให้ถาวร”

นางจึงถือไม้กวาดและกระเช้าสำหรับเทมูลฝอยที่ทำด้วยทอง ไปกวาด บริเวณที่พักของพระเถระ แล้วตั้งน้ำจันน้ำ ไซ้ไว้แต่เช้าตรู่ พระเถระเห็นเช่นนั้น สำคัญว่าเป็นวัตรที่ภิกษุหนุ่มหรือสามเณรบางรูปทำ

แม้ในวันที่ ๒ นางก็ได้ทำอย่างนั้น ฝ่ายพระเถระก็สำคัญเช่นนั้นเหมือนกัน แต่ในวันที่ ๓ พระเถระได้ยินเสียงไม้กวาดของนาง และเห็นแสงสว่างแห่งสรีระ ฉายเข้าไปทางช่องลูกตาล จึงเปิดประตูออกมา ถามว่า

“ใครนั่น กวาดอยู่”

นางตอบว่า

“ท่านเจ้าข้า ดิฉันเอง เป็นอุปัฏฐายิกาของท่าน ชื่อลาชเทวธิดา”

“เราไม่มีอุปัฏฐายิกาชื่อนี้”

“ท่านเจ้าข้า ดิฉันผู้รักษานาข้าวสาละ ถวายข้าวตอกแล้ว มีจิตเลื่อมใส กำลังเดินกลับไป ได้ถูกงูกัดสิ้นชีวิต แล้วบังเกิดในเทวโลกชั้นดาวดึงส์

ท่านเจ้าข้า ดิฉันคิดว่า สมบัตินี้เราได้เพราะอาศัยพระผู้เป็นเจ้า แม้ในบัดนี้ เราจักทำวัตรปฏิบัติแก่ท่าน ทำสมบัติให้มั่นคง จึงได้มา”

“ทั้งวานนี้ ทั้งวานชื่อนี้ เจ้าคนเดียวกวาดที่นี่ เจ้าคนเดียวเข้าไปตั้งน้ำจัน น้ำ ไซ้ไว้หรือ”

“อย่างนั้น เจ้าข้า”

“จงหลีกไปเสีย นางเทวธิดา วัตรที่เจ้าทำแล้ว จงเป็นอันทำแล้ว ตั้งแต่นี้ไป เจ้าอย่ามาที่นี่”

“อย่าให้ดิฉันฉิบหายเสียเลยเจ้าข้า ขอพระผู้เป็นเจ้าจงให้ดิฉันทำวัตรแก่พระผู้เป็นเจ้า ทำสมบัติของดิฉันให้มั่นคงเถิด”

“จงหลีกไป นางเทเวธิดา เจ้าอย่าทำให้เราถูกพระธรรมกถึกทั้งหลาย นั่งจับพัดอันวิจิตร ฟังก่่าวในอนาคตว่า ‘ได้ยีนว่านางเทเวธิดาผู้หนึ่งมาทำวัตรปฏิบัติ เข้าไปตั้งน้ำจันน้ำ ไซ้เพื่อพระมหากัสสปเถระ’ แต่ไป เจ้าอย่ามาที่นี่ จงกลับไปเสีย”

นางจึงอ่อนวอนซ้ำ ๆ อีกว่า

“ขอท่านอย่าให้ดิฉันฉิบหายเสียเลยเจ้าข้า”

พระเถระคิดว่า

“นางเทเวธิดานี้ไม่เชื่อฟังถ้อยคำของเรา”

จึงปรบมือด้วยกล่าวว่า

“เจ้าไม่รู้จักประมาณของเจ้า”

นางไม่อาจดำรงอยู่ในที่นั้นได้ เหาะขึ้นในอากาศ ประคองอัญชลี ได้ยื่นร้องให้ คร่ำครวญอยู่ในอากาศว่า

“ท่านเจ้าข้า อย่าให้สมบัติที่ดิฉันได้แล้วฉิบหายเสียเลย จงให้ เพื่อให้มั่นคงเถิด”

พระศาสดาประทับนั่งในพระคันธกุฏินั้นเอง ทรงสดับเสียงนางเทเวธิดานั้น ร้องให้ ทรงแผ่พระรัศมีดุจประทับนั่งตรัสอยู่ในที่เฉพาหน้านางเทเวธิดา ตรัสว่า

“เทวธิดา การทำความสังวรนั้นเที่ยวเป็นภาระของกัศสปผู้บุตรของเรา แต่การกำหนดว่า นี่เป็นประโยชน์ของเราแล้วมุ่งกระทำแต่บุญ ย่อมเป็นภาระของผู้มีความต้องการด้วยบุญ ด้วยว่า การทำบุญเป็นเหตุให้เกิดสุข อย่างเดียว ทั้งในภพนี้ ทั้งในภพหน้า”

ดังนั้น เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ถ้าบุรุษพึงทำบุญไซ้ร้ พึงทำบุญนั้นบ่อย ๆ
พึงทำความพอใจในบุญนั้น
เพราะว่าความสังสมบุญทำให้เกิดสุข

”

ในกาลจบเทศนา นางเทวธิดานั้นยืนอยู่ในที่สุดทาง ๔๕ โยชน์นั้นแล ได้บรรลุ โสดาปัตติผลแล้ว ดังนี้แล

ผู้ผลิตเพลินในโลกทั้งสอง

ผู้มีบุญอันทำไว้แล้ว ย่อมผลิตเพลินในโลกนี้
ละไปแล้ว ย่อมผลิตเพลิน
เขาย่อมผลิตเพลินในโลกทั้งสอง
เขาย่อมผลิตเพลินว่า เราทำบุญไว้แล้ว
ไปสู่สุคติ ย่อมผลิตเพลินยิ่งขึ้น

ยมกวรรค

นางสุนาเทวี

ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ตั้งธิดาคณ โตะชื่อ มหาสุภัททา ไว้เพื่อทำหน้าที่
อังกาสภิกษุทั้งหลายผู้มาฉัน ในเรือนตน ก็นางมหาสุภัททาทำการชวนชวาย
แก่ภิกษุทั้งหลาย ฟังธรรมอยู่ ได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน ต่อมาได้ไปสู่สกุล
แห่งสามี

แต่นั้น ท่านอนาถบิณฑิกะก็ตั้งนางจุลสุภัททาแทน แม้นางจุลสุภัททานั้น
ก็ทำอยู่อย่างนั้นเหมือนกัน แล้วได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน และต่อมาก็ไปสู่
สกุลแห่งสามี

ลำดับนั้น ท่านอนาถบิณฑิกะจึงตั้งธิดาคณเล็กนามว่า สุนาเทวีแทน

ก็นางสุนาเทวินั้น ฟังธรรมแล้ว บรรลุสกทาคามีผล
นางนั้นแม้ยังเป็นสาวรุ่นอยู่ แต่ได้เจ็บป่วยหนัก กระสับกระส่าย

Audio 13

ไม่สามารถกินอาหารได้ นางมีความประสงค์จะพบบิดา จึงให้เชิญมา
ท่านเศรษฐีนั้นพอได้ยินข่าวของธิดา ก็มาหา แล้วพูดว่า

“เป็นอะไรหรือ แม่สุมนา”

ธิดานั้นตอบบิดาว่า

“อะไรเล่า น้องชาย”

“เจ้าเพื่อไปหรือ แม่”

“ไม่เพื่อ น้องชาย”

“เจ้ากลัวหรือ แม่”

“ไม่กลัว น้องชาย”

แต่พอนางสุมนาเทวีก้าวได้เพียงเท่านี้ ก็ได้เสียชีวิต

ท่านเศรษฐีนั้นแม้เป็นพระโสดาบัน ก็ไม่สามารถจะกลั่นความโศกอันเกิด
ในธิดาได้ ให้ทำการปลงศพของธิดาเสร็จแล้ว ร้องให้ไปสู่สำนักพระศาสดา
พระศาสดาตรัสถามว่า

“คฤหบดี ทำไมท่านจึงมีทุกข์ เสียใจ มีหน้าอาบไปด้วยน้ำตา”

ท่านเศรษฐีกราบทูลว่า

“นางสุมนาเทวี ธิดาของข้าพระองค์ เสียชีวิตแล้ว พระพุทธเจ้าข้า”

“เมื่อเป็นเช่นนั้น เหตุไรท่านจึง โศก ความตายย่อมเป็นไปโดยส่วนเดียว
แก่สรรพสัตว์มิใช่หรือ”

“ข้าพระองค์ทราบชื่อนั้น พระพุทธเจ้าข้า แต่ธิดาของข้าพระองค์ถึงพร้อมด้วยหิริและโอตตัมปะเห็นปานนี้ ในเวลาจวนตาย นางไม่สามารถคุมสติไว้ได้เลย บ่นเพ้อ แล้วเสียชีวิต ด้วยเหตุนั้น โทมัสไม่น้อยจึงเกิดแก่ข้าพระองค์”

“มหาเศรษฐี ก็นางพูดอะไรเล่า”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์เรียกนางว่า เป็นอะไรหรือ สุมณา ที่นั้น นางก็กล่าวแก่ข้าพระองค์ว่า อะไร น้องชาย แต่นั้น เมื่อข้าพระองค์กล่าวว่า เจ้าไปหรือ แม่ ก็ตอบว่า ไม่ไป น้องชาย เมื่อข้าพระองค์ถามว่า เจ้ากลัวหรือ แม่ ก็ตอบว่า ไม่กลัว น้องชาย พอกล่าวได้เท่านี้ก็เสียชีวิต”

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกะเศรษฐีนั้นว่า

“มหาเศรษฐี ธิดาของท่านไม่ได้ไป”

“เมื่อเป็นเช่นนั้น เหตุไรนางจึงพูดอย่างนั้น”

“เพราะท่านเป็นน้องนางจริง ๆ นางจึงพูดอย่างนั้นกะท่าน คฤหบดี ก็ธิดาของท่านเป็นใหญ่กว่าท่าน โดยมรรคและผล เพราะท่านเป็นเพียง โสดาบัน ส่วนธิดาของท่านเป็นสกทาคามินี เพราะนางเป็นใหญ่โดยมรรคและผล นางจึงกล่าวอย่างนั้นกะท่าน”

“อย่างนั้นหรือ พระพุทธเจ้าข้า”

“อย่างนั้น คฤหบดี”

“เวลานี้นางเกิดที่ไหน พระพุทธเจ้าข้า”

“ในภพดุสิต คฤหบดี”

“ธิดาของข้าพระองค์เที่ยวผลิตเพลินอยู่ในระหว่างหมู่ญาติในโลกนี้
แม้ไปจากโลกนี้แล้ว ก็เกิดในที่ ๆ ผลิตเพลินเหมือนกันหรือ พระพุทธเจ้าข้า”

ที่นั่น พระศาสดาตรัสกะเศรษฐีนั้นว่า

“อย่างนั้น คฤหบดี ธรรมดาผู้ไม่ประมาท เป็นคฤหัสถ์ก็ตาม เป็น
บรรพชิตก็ตาม ย่อมผลิตเพลินในโลกนี้และโลกหน้าแท้”

ดังนั้นแล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ผู้มีบุญอันทำไว้แล้ว ย่อมผลิตเพลินในโลกนี้
ละไปแล้ว ย่อมผลิตเพลิน
เขาย่อมผลิตเพลินในโลกทั้งสอง
เขาย่อมผลิตเพลินว่า เราทำบุญไว้แล้ว
ไปสู่สุคติ ย่อมผลิตเพลินยิ่งขึ้น

”

ในกาลจบคาถา คนเป็นอันมากได้เป็นอริยบุคคล มีโสดาบันเป็นต้น
พระธรรมเทศนาได้เป็นประโยชน์แก่มหาชน ดังนี้แล

ทำจัดมลทินทีละน้อย

ผู้มีปัญญา

ทำกุศลอยู่คราวละน้อย ๆ ทุก ๆ ขณะ โดยลำดับ

พึงกำจัดมลทินของตนได้

เหมือนช่างทองปิดเป่าสนิมทอง ฉะนั้น

มวสสค

พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง

วันหนึ่ง พราหมณ์คนหนึ่งออกจากเรือนแต่เช้าตรู่ ได้ยินดูพวกภิกษูกำลัง
ห่มจีวร ในที่เป็นที่ห่มจีวรของพวกภิกษุนั้นมีหญ้าออกขึ้น

เมื่อภิกษุรูปหนึ่งกำลังห่มจีวรอยู่ ชายจีวรได้เกลือกที่หญ้า จึงเปียกหยาด
น้ำค้าง พราหมณ์เห็นเหตุนั้นแล้วคิดว่า

“เราควรทำที่นี่ให้ปราศจากหญ้า”

ในวันรุ่งขึ้น เขาถือจอบไปตากที่นั่น ได้ทำให้เป็นที่เช่นมณฑลลาน

แม้ในวันรุ่งขึ้น เมื่อภิกษุมาห่มจีวรที่นั่น พราหมณ์ได้เห็นชายจีวรของภิกษุ
รูปหนึ่ง ตกไปบนพื้นดินเกลือกกลั้วอยู่ที่ฝุ่น จึงคิดว่า

“เราควรเกลี่ยทรายลงในที่นี้”

Audio 14

แล้วได้ชนทรายมาเกลี่ยลง

ต่อมาวันหนึ่ง ในเวลาก่อนภัต ได้มีแดดกล้า พราหมณ์เห็นเหงื่อไหลออก
จากกายของพวกภิกษุที่กำลังห่มจีวรอยู่ จึงคิดว่า

“เราควรสร้างมณฑปในที่นี้”

เขาจึงให้สร้างมณฑป

รุ่งขึ้นอีกวันหนึ่ง ได้มีฝนพราแต่เช้าตรู่ พราหมณ์แลดูพวกภิกษุอยู่ เห็น
พวกภิกษุมีจีวรเปียก จึงคิดว่า

“เราควรสร้างศาลาในที่นี้”

เขาจึงให้สร้างศาลา แล้วคิดว่า

“บัดนี้ เราจักทำการฉลองศาลา”

เขาจึงนิมนต์ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ให้ภิกษุทั้งหลายนั่ง
ทั้งภายในทั้งภายนอก ถวายทาน ในเวลาเสร็จภัตกิจ รับบาตรพระศาสดา
เพื่อประโยชน์แก่การทรงอนุโมทนา แล้วกราบทูลเรื่องนั้นทั้งหมด

พระศาสดาทรงสดับคำของเขาแล้ว ตรัสว่า

“พราหมณ์ ธรรมดาบัณฑิตทั้งหลายทำกุศลอยู่คราวละน้อย ๆ ทุก ๆ ขณะ
ย่อมนำมาผลทิณ คือ อกุศลของตนออก โดยลำดับทีเดียว”

ดังนั้นแล้ว จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ผู้มีปัญญา

ทำกุศลอยู่คราวละน้อย ๆ ทุก ๆ ขณะ โดยลำดับ

พึงกำจัดมลทินของตนได้

เหมือนช่างทองปิดเป่าสนิมทอง ฉะนั้น

”

ในกาลจบเทศนา พราหมณ์ดำรงอยู่ใน โสดาปัตติผล เทศนาได้มี
ประโยชน์แม้แก่มหาชนแล้ว ดังนี้แล

ใจที่โน้มไปในบาป

บุคคลพึงรีบชวนชวายุในความดี
พึงห้ามจิตเสียจากบาป
เพราะว่าเมื่อบุคคลทำความดีช้าอยู่
ใจจะยืงดีในบาป

ปาปวรรค

พราหมณ์ชื่อจุกเสกสาฎก

พราหมณ์คนหนึ่งชื่อจุกเสกสาฎก ในเมืองสาวัตถี เขาและนางพราหมณีมีผ้าสาฎกผืนเดียวเท่านั้น เวลาไปภายนอก พราหมณ์หรือพราหมณีจะผลัดกันห่มผ้าผืนนั้น

วันหนึ่ง มีการประกาศการฟังธรรมในวิหาร พราหมณ์ได้กล่าวกะนางพราหมณีว่า

“นาง เขาประกาศการฟังธรรม เจ้าจักไปฟังธรรมกลางวันหรือกลางคืน เราทั้งสองไม่อาจไปพร้อมกันได้ เพราะเรามีผ้าห่มผืนเดียว”

พราหมณีตอบว่า

“นาย จันจักไปตอนกลางวัน”

แล้วนางก็ได้ห่มผ้าสาฎกไป

Audio 15

พราหมณ์รออยู่ในเรือนตลอดวัน พอถึงเวลากลางคืน จึงได้ไปนั่งฟัง
ธรรมทางด้านพระพักตร์พระศาสดา ครั้งนั้น ความปิติอย่างซาบซ่านได้เกิดขึ้น
ทั่วสรีระของเขา เขาใคร่จะบูชาพระศาสดา คิดว่า

“ถ้าเราจักถวายผ้าสาฎกนี้ไซ้รู้ ผ้าห่มของนางพราหมณ์จักไม่มี ของเราก็
จักไม่มี”

ขณะนั้น จิตประกอบด้วยความตระหนี่พันดวงเกิดขึ้นแก่เขา จิตประกอบด้วย
ด้วยศรัทธาดวงหนึ่งเกิดขึ้นอีก จิตประกอบด้วยความตระหนี่พันดวงเกิดขึ้น
ครอบงำศรัทธาจิต แม้นั้น ความตระหนี่อันมีกำลังของเขาคอยกีดกันศรัทธา
จิตไว้ ดุจจับมัดไว้

ขณะที่เขากำลังคิดว่า จักถวายหรือจักไม่ถวาย ปฐมยามได้ล่วงไปแล้ว
ครั้นถึงมัชฌิมยาม เขาก็ไม่อาจถวาย ในมัชฌิมยาม เมื่อถึงปัจฉิมยาม เขาคิด
ว่า

“เมื่อเรารบกับศรัทธาจิตและมัจฉะจิตอยู่ ๒ ยามล่วงไปแล้ว ถ้ามัจฉะจิต
ของเราเจริญอยู่ เราจักไม่อาจยกศีรษะขึ้นจากอบาย ๔ ได้ เราจักถวายผ้า
สาฎกละ”

เขาข่มความตระหนี่ตั้งพันดวงได้แล้ว ทำศรัทธาจิตให้เป็นปุเรจาริก (เป็น
อารมณ์) เขาถือผ้าสาฎกไปวางแทบบาทมูลพระศาสดา แล้วได้เปล่งเสียง
อันดังขึ้น ๓ ครั้งว่า

“ข้าพเจ้าชนะแล้ว ข้าพเจ้าชนะแล้ว ข้าพเจ้าชนะแล้ว”

พระเจ้าปเสนทิโกศลกำลังทรงฟังธรรม ได้สดับเสียงนั้นแล้ว ตรัสสั่ง
ราชบุรุษว่า

“พวกท่านจงถามพราหมณ์นั้นดู เขาชนะอะไร”

พราหมณ์นั้นถูกพวกราชบุรุษถาม ได้แจ้งความนั้น พระราชาได้ดับความนั้นแล้ว ทรงดำริว่า

“พราหมณ์ทำสิ่งที่บุคคลทำได้ยาก เราจักทำการสงเคราะห์เขา”

พระราชาจึงรับสั่งให้พระราชทานผ้าสาฎก ๑ คู่

เขาได้ถวายผ้านั้นแต่พระตถาคตเหมือนกัน พระราชาจึงรับสั่งให้พระราชทานทำให้เป็นทวีคูณอีก คือ ๒ คู่ ๔ คู่ ๘ คู่ ๑๖ คู่ เขาได้ถวายผ้าเหล่านั้นแต่พระตถาคตนั้นเทียว ต่อมา พระราชารับสั่งให้พระราชทานผ้าสาฎก ๓๒ คู่แก่เขา

เพื่อจะป้องกันวาทะว่า พราหมณ์ไม่ถือเอาเพื่อตน สละผ้าที่ได้แล้ว ๆ เสียสิ้น พราหมณ์จึงถือเอาผ้าสาฎก ๒ คู่จากผ้า ๓๒ คู่ นั้น คือ เพื่อตน ๑ คู่ เพื่อนางพราหมณี ๑ คู่ แล้วได้ถวายผ้าสาฎก ๓๐ คู่ แต่พระตถาคต ฝ่ายพระราชา เมื่อพราหมณ์นั้นถวายถึง ๗ ครั้ง ได้มีพระราชประสงค์จะพระราชทานอีก พระราชาได้ตรัสกับพวกราชบุรุษว่า

“พนาย พราหมณ์ทำสิ่งที่ทำได้ยาก ท่านทั้งหลายพึงให้นำเอาผ้ากัมพล ๒ ผืนภายในวังของเรา”

พวกราชบุรุษได้กระทำอย่างนั้น พระราชารับสั่งให้พระราชทานผ้ากัมพล ๒ ผืน มีค่าแสนหนึ่งแก่พราหมณ์ เขาคิดว่า

“ผ้ากัมพลเหล่านี้ไม่สมควรแก่เรา ผ้าเหล่านั้นสมควรแก่พระพุทธศาสนาเท่านั้น”

เขาจึงได้ซึ่งผ้ากัมพลผืนหนึ่งทำให้เป็นพदानไว้เบื้องบนที่บรรทมของ
พระศาสดาภายในพระคันธกุฎี ซึ่งผืนหนึ่งทำให้เป็นพदानในที่ทำภักติกิจของ
ภิกษุผู้ฉันเป็นนิตยในเรือนของตน

ในเวลาเย็น พระราชาเสด็จไปสู่สำนักของพระศาสดา ทรงจำผ้ากัมพลนั้น
ได้ ทูลถามว่า

“ใครทำการบูชา พระพุทธเจ้าข้า”

พระศาสดาตรัสตอบว่า

“พราหมณ์ชื่อเอกสภาฏก”

พระราชาทรงดำริว่า

“พราหมณ์เลื่อมใสในฐานะที่เราเลื่อมใสเหมือนกัน”

พระราชารับสั่งให้พระราชทานสรรพวัตถุอย่างละ ๔ แก้วพราหมณ์นั้น คือ
ช้าง ๔ ม้า ๔ กหาปณะ ๔ พัน สตรี ๔ ทาสี ๔ บุรุษ ๔ บ้านส่วย ๔ ตำบล

ภิกษุทั้งหลายสนทนากันในโรงธรรมว่า

“กรรมของพราหมณ์ชื่อ จูเพ็กสภาฏก นำอัครจรรยา ชั่วครู่เดียวเท่านั้น เขาได้
สรรพวัตถุอย่างละ ๔ กรรมอันงามที่เขาทำในที่อื่นเป็นเนืองนิตย์ในบัดนี้ให้
ผลในวันนี้ทีเดียว”

พระศาสดาเสด็จมา ตรัสถามว่า

“ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เธอทั้งหลายนั่งสนทนากันด้วยกถาอะไรเล่า”

เมื่อพวกภิกษุกราบทูลว่า ด้วยกถาชื่อนี้ จึงตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเอกสาฎกนี้จักถวายเป็นเรา ในปฐมยามไซ้ร้ เขาจักได้
สรรพวัตถุอย่างละ ๑๖ ถ้าจักถวายเป็นมัชฌิมยามไซ้ร้ เขาจักได้สรรพวัตถุ
อย่างละ ๘ แต่เพราะถวายเป็นเวลาจวน ใกล้รุ่ง เขาจึงได้สรรพวัตถุอย่างละ ๔

แท้จริง กรรมงามอันบุคคลเมื่อกระทำ ไม่ให้จิตที่เกิดขึ้น เสื่อมเสีย
ควรทำในทันทีนั่นเอง ด้วยว่า กุศลที่บุคคลทำซ้ำ เมื่อ ให้สมบัติ ย่อม ให้ซ้ำ
เหมือนกัน เพราะฉะนั้น พึงทำกรรมงามในลำดับแห่งจิตตูปบาททีเดียว”

เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

บุคคลพึงรีบชวนวายในความดี
พึงห้ามจิตเสียจากบาป
เพราะว่า เมื่อบุคคลทำความดีซ้ำอยู่
ใจจะยินดีในบาป

”

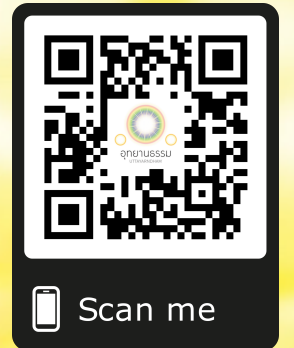
ในกาลจบคาถา ชนเป็นอันมากได้บรรลุอรุณผลทั้งหลาย มีโสดาปัตติผล
เป็นต้น ดังนี้แล

อาสวะตั้งอยู่ไม่ได้

อาสวะทั้งหลายของผู้ตื่นอยู่ทุกเมื่อ
ผู้มีปกติตามศึกษาทั้งกลางวันกลางคืน
ผู้น้อมไปแล้วสู่พระนิพพาน
ย่อมถึงความตั้งอยู่ไม่ได้

โกธรรค

นางบุณกมาส

วันหนึ่ง เศรษฐีคนหนึ่ง ในกรุงราชคฤห์ได้ให้ข้าวเปลือกเป็นอันมากแก่นาง
บุณณาเพื่อให้ซ่อม นางจุดประทีปในกลางคืน ซ่อมข้าวเปลือกอยู่ ตัวของนาง
ชุ่มไปด้วยเหงื่อ จึงไปยืนตากลมอยู่ภายนอกเพื่อพักผ่อน

ในสมัยนั้น พระทัพนมัลลบุตรเป็นผู้จัดแจงเสนาสนะเพื่อภิกษุทั้งหลาย
ท่านยังนิ้วมือให้สว่างเพื่อภิกษุทั้งหลาย ผู้ฟังธรรมแล้ว ไปสู่เสนาสนะของตน
นางบุณณาเห็นภิกษุเหล่านั้นเที่ยวไปบนภูเขา คิดว่า

“เราถูกทุกข์ของตัวเบียดเบียน จึงไม่ได้หลับ เพราะเหตุไรท่านผู้เจริญ
ทั้งหลาย จึงไม่หลับ”

ดังนั้นแล้ว ก็ทำความเข้าใจเอาเองว่า

“ความไม่ผาสุกจักมีแก่ภิกษุบางรูป หรืออุปัทวเหตุเพราะงู

Audio 16

จักมีในทีนั้นเป็นแน่”

ในเวลาเช้าตรู่ นางหยิบรำ ชุบน้ำให้ชุ่ม แล้วทำขนมบนฝ่ามือ ปิ้งที่ถ่านเพลิง ห่อไว้ในพก คิดว่าจักกินขนมที่ทางไปสู่ทำน้ำ นางถือหม้อเดินบายหน้าไปยังทำน้ำ แม้พระศาสตาก็เสด็จดำเนินไปทางนั้นเหมือนกัน เพื่อเข้าบ้าน นางเห็นพระศาสตาแล้ว คิดว่า

“ในวันอื่น ๆ เมื่อเราพบพระศาสตา ไทยธรรมของเราไม่มี เมื่อเรามี ไทยธรรม ก็ไม่พบพระศาสตา ก็บัดนี้ เรามี ไทยธรรม ทั้งพระศาสตาก็ปรากฏ เฉพาะหน้า ถ้าพระองค์ไม่ทรงคิดว่า ทานของเราเศร้าหมองหรือประณีตแล้ว พึงรับไซ้ เราพึงถวายขนมนี้”

ดังนี้แล้ว จึงวางหม้อ ถวายบังคมพระศาสตา กราบทูลว่า

“ขอพระองค์จงทรงรับทานอันเศร้าหมองนี้ ทำการสงเคราะห์แก่หม่อมฉันเถิด พระพุทธเจ้าข้า”

พระศาสตาทรงน้อมบาตรลงมา นางป้อนถวายขนมลงในบาตรของพระศาสตา แล้วถวายบังคมด้วยเบญจางคประดิษฐ์กราบทูลว่า

“ขอธรรมที่พระองค์ทรงเห็นแล้วจงสำเร็จแก่หม่อมฉันเถิด พระพุทธเจ้าข้า”

พระศาสตาได้ทรงกระทำอนุโมทนาว่า

“จงสำเร็จอย่างนั้น”

นางป้อนนั้นก็คิดว่า

“พระศาสดาทรงทำการสงเคราะห์แก่เรา รับขนมก็จริง ถึงกระนั้น พระองค์ก็จักไม่เสวยขมนั้น คงประทานให้แก่กาหรือสุนัขข้างหน้า แล้วเสด็จไปยังพระราชมณเฑียรของพระราชารหรือเรือนของมหาอำมาตย์ จักเสวยโภชนะอันประณีตแน่แท้”

แม้พระศาสดาก็ทรงดำริว่า

“นางปุณณาคิดอย่างไรหนอแล”

ทรงทราบวาระจิตของนางแล้ว ได้ประทับนั่งทำภัตกิจ ณ ภายนอกพระนครนั่นเอง ส่วนนางปุณณาได้ยืนแลดูอยู่ พระศาสดาทรงทำภัตกิจเสร็จแล้ว ตรัสกับนางปุณณาว่า

“ปุณณา เพราะเหตุไร เจ้าจึงดูหมิ่นสาวกทั้งหลายของเรา”

นางปุณณาทูลว่า

“หม่อมฉันมิได้ดูหมิ่น พระพุทธเจ้าข้า”

“เมื่อเป็นเช่นนั้น เจ้าแลดูสาวกทั้งหลายของเราแล้ว คิดอย่างไร”

“หม่อมฉันคิดเท่านั้นว่า เราไม่หลับ ก็เพราะอุปัทวันตรายคือทุกข์นี้ก่อน ท่านผู้เจริญทั้งหลายไม่หลับเพื่ออะไรกัน ความไม่ผาสุกจักมีแก่ภิกษุบางรูปหรืออุปัทวันตรายเพราะงู จักมีเป็นแน่ พระพุทธเจ้าข้า”

พระศาสดาทรงสดับคำของนางปุณณานั้นแล้ว จึงตรัสว่า

“ปุณณา เธอไม่หลับเพราะอันตรายเป็นทุกข์ของตัวเธอ ส่วนสาวกทั้งหลายของเราไม่หลับ เพราะความเป็นผู้ประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งธรรมเครื่องตื่นอยู่ทุกเมื่อ”

ดังนั้นแล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

อาสวะทั้งหลายของผู้ตื่นอยู่ทุกเมื่อ
ผู้มีปกติตามศึกษาทั้งกลางวันกลางคืน
ผู้น้อมไปแล้วสู่พระนิพพาน
ย่อมถึงความตั้งอยู่ไม่ได้

”

ในกาลจบเทศนา นางปุลณณาดำรงอยู่ใน โสดาปัตติผล เทศนาได้มี
ประโยชน์แม้แก่บริษัทผู้ประชุมกันแล้ว ดังนั้นแล

ผู้ใดนามว่าภิกษุ

บุคคลชื่อว่าเป็นภิกษุ เพราะเหตุที่ชอกะคนพวกอื่น หากมิได้
บุคคลสมาทานธรรมอันเป็นพีช ไม่ชื่อว่าเป็นภิกษุ
ด้วยเหตุเพียงเท่านั้น
ผู้ใดในศาสนานี้ ลอยบุญและบาปแล้ว
ประพฤติพรหมจรรย์ (รู้ธรรม) ในโลก
ด้วยการพิจารณาเที่ยวไป
ผู้นั้นแลเราเรียกว่า ภิกษุ

ธัมมัตถวรรค

พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง

พราหมณ์คนหนึ่งบวชในลัทธินอกพระพุทธศาสนา เทียวภิกษาจารย์อยู่
เขาคิดว่า

“พระสมณ โคดมเรียกสาวกของตนผู้เทียวภิกษาว่า ภิกษุ การที่พระสมณ-
โคดมเรียกแม่เราว่า ภิกษุ ก็ควร”

เขาเข้าไปเฝ้าพระศาสดา ทูลว่า

“ข้าแต่พระ โคดมผู้เจริญ แม่ข้าพเจ้าก็เทียวภิกษาเลี้ยงชีพอยู่ พระองค์
จงเรียกแม่ข้าพเจ้าว่า ภิกษุ”

พระศาสดาตรัสกะพราหมณ์นั้นว่า

“พราหมณ์ เราหาเรียกว่า ภิกษุ เพราะอาการเพียงขอเขา
ไม่ เพราะผู้สมาทานธรรมอันเป็นพิษแล้วประพฤติดอยู่ ย่อมเป็น

Audio 17

ผู้เชื่อว่าภิกษุ หามิได้ ส่วนผู้ใดเที่ยวไปด้วยพิจารณาสังฆารทั้งปวง ผู้นั้นชื่อว่า
เป็นภิกษุ”

ดังนี้แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

บุคคลชื่อว่าเป็นภิกษุ เพราะเหตุที่ชอกะคนพวกอื่น หามิได้
บุคคลสมาทานธรรมอันเป็นพิษ ไม่ชื่อว่าเป็นภิกษุ
ด้วยเหตุเพียงเท่านั้น
ผู้ใดในศาสนานี้ ลอยบุญและบาปแล้ว
ประพฤติพรหมจรรย์ (รัฐธรรม) ใน โลก ด้วยการพิจารณาเที่ยวไป
ผู้นั้นแลเราเรียกว่า ภิกษุ

”

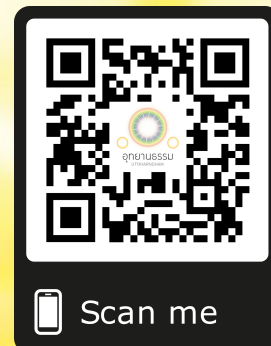
ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอรุณผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผล
เป็นต้น ดังนี้แล

โสดาปัตติผลประเสริฐกว่า ความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง

โสดาปัตติผลประเสริฐกว่า
ความเป็นเอกราชในแผ่นดิน
กว่าการไปสู่สวรรค์
และกว่าความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง

โลกอรรถ

นายกาละบุตรของอนาถบิณฑิกเศรษฐี

นายกาละนั้นเป็นบุตรเศรษฐีผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา แต่เขาไม่ปรารถนา
จะเฝ้าพระศาสดา ไม่ปรารถนาจะฟังธรรม ไม่ปรารถนาจะทำการชวนชวายเป็น
สงฆ์ แม้บิดาของเขาจะชี้แนะ เขาก็ไม่ฟัง บิดาของเขาคิดว่า

“เจ้ากาละนี้เมื่อมีทิฏฐิเช่นนี้ จักมือเว็จเป็นที่ไปในเบื้องหน้า ก็เมื่อเรายัง
อยู่ เราคงทำใจยอมให้บุตรของเราไปสู่นรกไม่ได้ ขึ้นชื่อว่าผู้ไม่อยากได้ทรัพย์
ไม่มีในโลกนี้ เราจักทำลายทิฏฐิของเขาด้วยทรัพย์”

ลำดับนั้น เศรษฐีได้พูดกะนายกาละว่า

“เจ้าจงเป็นผู้รักษาอุโบสถ ไปสู่วิหารฟังธรรม เมื่อกลับมา
เราจักให้ ๑๐๐ กหาปณะแก่เจ้า”

นายกาละกล่าวว่า

Audio 18

“จ๊ก ให้กหาปณะแน่หรือ”

“จ๊ก ให้”

นายกาละนั้นรับปฏิญญา ๓ ครั้งแล้ว ได้รักษาอุโบสถ ได้ไปวิหาร แต่ไม่ยอมฟังธรรม เขานอนอย่างสำราญ แล้วกลับบ้านแต่เช้าตรู่ ลำดับนั้น บิดาของเขาพูดว่า

“บุตรของเราได้รักษาอุโบสถ ท่านทั้งหลายจงนำข้าวต้มมาให้เขาเร็ว”

นายกาละนั้นห้ามอาหารเสีย กล่าวว่

“เรายังมิได้รับกหาปณะ จ๊กไม่บริโภค”

บิดาของเขา ไม่อาจทนการรบเร้าได้ จึงให้ห่อกหาปณะแก่เขา เขารับกหาปณะนั้นแล้ว จึงบริโภคอาหาร

ต่อมาในวันรุ่งขึ้น เศรษฐีส่งเขาไปอีก ด้วยพูดว่า

“พ่อ เราจ๊ก ให้กหาปณะพ้หนึ่งแก่เจ้า เจ้าจงยืนตรงพระพักตร์ของพระศาสดา เรียนบทแห่งธรรมให้ได้บทหนึ่ง แล้วกลับมา”

เขาไปวิหาร ยืนตรงพระพักตร์ของพระศาสดา ตั้งใจจะเรียนบทแห่งธรรมบทเดียวเท่านั้น แล้วจะหนีกลับ

ลำดับนั้น พระศาสดาได้ทรงทำให้เขาจำบทแห่งธรรมไม่ได้ เมื่อเขาจำไม่ได้ จึงได้ยืนฟังอยู่อย่างนั้น คิดว่า

“เราจ๊กเรียนบทต่อไป”

นัยว่าชนทั้งหลายต่อให้ฟังอยู่ ด้วยคิดว่า เราจักเรียนให้ได้ ชื่อว่าฟัง โดย
เคารพ

ก็ธรรมดา เมื่อชนทั้งหลายฟังอยู่ ธรรมย่อมให้โสดาปัตติมรรคเป็นต้น
นายกาละนั้นก็ฟังอยู่ด้วยคิดว่า จักเรียนให้ได้ แม้พระศาสดาก็ทรงทำให้เขา
จำไม่ได้ แม้เขากำลังยินฟังอยู่เที่ยว ด้วยคิดว่า จักเรียนต่อไป ก็ตั้งอยู่ใน
โสดาปัตติผล

ในวันรุ่งขึ้น นายกาละนั้นไปสู่กรุงสาวัตถีพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์
พระพุทธเจ้าเป็นประมุข มหาเศรษฐีพอเห็นเขาก็คิดว่า

“วันนี้ เราขอบใจอาการของบุตร”

แม้นายกาละนั้นก็ได้มีความปริวิตกดังนี้ว่า

“โอหนอ วันนี้บิดาของเราไม่ควรให้กหาปณะในที่ใกล้พระศาสดา
ฟังปกปิดความที่เรารักษาอุโบสถ เพราะเหตุแห่งกหาปณะไว้”

แต่พระศาสดาทรงทราบแล้วถึงความที่นายกาละนั้นรักษาอุโบสถเพราะ
ต้องการกหาปณะ

มหาเศรษฐีให้ถวายข้าวต้มแก่ภิกษุสงฆ์พระพุทธเจ้าเป็นประมุข แล้วจึง
สั่งให้ข้าวต้มแก่บุตร นายกาละนั้นนั่งเที่ยว ตีมีข้าวต้ม เคี้ยวของควรเคี้ยว
บริโภครัด ในเวลาเสร็จภารกิจของพระศาสดา มหาเศรษฐีให้บุคคลวางห่อ
กหาปณะพันหนึ่งไว้ตรงหน้าบุตร แล้วพูดว่า

“พ่อพูดว่าจักให้กหาปณะพันหนึ่งแก่เจ้า จึงให้เจ้าสมาทานอุโบสถ ส่งไป
วิหาร นี้กหาปณะพันหนึ่งของเจ้า”

นายกาละนั้นเห็นกหาปณะที่บิดาให้เฉพาะพระพักตร์ของพระศาสดา
เกิดความละอาย กล่าววา

“ฉันไม่ต้องการกหาปณะเหล่านี้”

แม้ถูกบิดาพูดว่า จงรับเถิด เขาก็ไม่รับ

ลำดับนั้น บิดาของเขาถวายบังคมพระศาสดาแล้ว กราบทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันนี้ ข้าพระองค์ชอบ ใจพฤติกรรมของบุตร”

พระศาสดาตรัสถามว่า

“อะไร มหาเศรษฐี”

“ในวันก่อน ข้าพระองค์พูดกับบุตรว่า เราจัก ให้กหาปณะ ๑๐๐ แก่เจ้า
แล้วส่งเขาไปวิหาร ในวันรุ่งขึ้น เมื่อยังไม่ได้รับกหาปณะ เขาไม่ปรารถนา
จะบริโภค แต่วันนี้ เขาไม่ปรารถนากหาปณะที่ข้าพระองค์ให้”

“อย่างนั้น มหาเศรษฐี วันนี้ โสดาปัตติผลของบุตรของท่าน ประเสริฐแม้
กว่าสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ แม้กว่าสมบัติในเทวโลก และพรหมโลก”

ดังนี้แล้ว จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

โสดาปัตติผลประเสริฐกว่าความเป็นเอกราชในแผ่นดิน
กว่าการไปสู่สวรรค์
และกว่าความเป็นใหญ่ใน โลกทั้งปวง

”

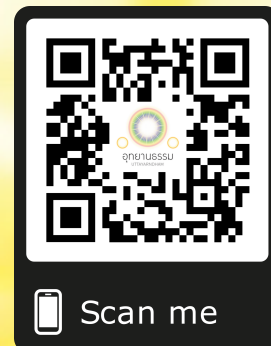
ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอริยมผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผล
เป็นต้น ดังนี้แล

กิจของตน

บุคคลไม่ควรทำคำสาธยายของคนเหล่าอื่นไว้ในใจ
ไม่ควรแลดูกิจที่ทำแล้วและยังมิได้ทำของคนเหล่าอื่น
พึงพิจารณากิจที่ทำแล้วและยังมิได้ทำของตนเท่านั้น

ปุณฺณวรรค

ปาฎีกาชีวิต

หญิงแม่เรือนคนหนึ่ง ในกรุงสาวัตถี ปฏิบัติต่ออาชีวกชื่อ ปาฎิกะ เหมือนดังลูก พวกชนในเรือน ใกล้เคียงของนางฟังธรรมเทศนาของพระศาสดาแล้ว มาพรรณนาพระพุทธคุณ โดยประการต่าง ๆ เป็นต้นว่า แหม พระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย น่าอัศจรรย์นัก

หญิงแม่เรือนนั้นฟังถ้อยคำสรรเสริญพระคุณของพระพุทธเจ้าแล้ว ประสงค์จะไปสู่วิหารเพื่อฟังธรรม จึงเล่าความนั้นแก่อาชีวก แล้วกล่าวว่า

“พระผู้เป็นเจ้า ดิฉันจักไปสำนักของพระพุทธเจ้า”

อาชีวกนั้นห้ามว่า

“อย่าไปเลย”

เขาห้ามนางผู้อ่อนวอนอยู่แล้ว ๆ เล่า ๆ นางคิดว่า

Audio 19

“พระผู้เป็นเจ้านี้ไม่ให้เราไปวิหารฟังธรรม เราจักนิมนต์พระศาสดามา แล้วฟังธรรมในที่นี้แหละ”

ดังนี้แล้ว ในเวลาเย็น จึงเรียกบุตรชายมา แล้วสั่งว่า

“เจ้าจงไป จงนิมนต์พระศาสดามาเพื่อเสวยภัตตาหารในวันพรุ่งนี้”

บุตรชายนั้นก่อนจะไป ได้เข้าไปหาอาชีวกก่อน ไหว้อาชีวก แล้วนั่งอาชีวกนั้นถามเขาว่า

“เธอจะไปไหน”

เขาตอบว่า

“ผมจะไปนิมนต์พระศาสดาตามคำสั่งของคุณแม่”

“อย่าไปสำนักของพระองค์เลย”

“ไม่ได้ พระผู้เป็นเจ้า ผมจักไป”

“เราทั้งสองคนจักกินเครื่องสักการะที่คุณแม่ของเธอทำถวายพระศาสดา นั้น อย่าไปเลย”

“ไม่ได้ พระผู้เป็นเจ้า คุณแม่จักดุผม”

“ถ้ากระนั้นก็ไปเถิด ครั้นไปแล้ว จงนิมนต์ แต่อย่าบอกว่า พระองค์พึงเสด็จไปเรือนของพวกข้าพระองค์ในที่โน้น ในถนน โนน หรือ โดยหนทางโน้น ทำเป็นเหมือนยีนอยู่ในที่ใกล้ เหมือนจะไปหนทางอื่น แล้วจงหนีมาเสีย”

เขาฟังถ้อยคำของอาชีวกแล้ว ไปสำนักของพระศาสดา นิมนต์แล้ว ทำกิจทุกอย่าง โดยทำนองที่อาชีวกกล่าว แล้วกลับไปหาอาชีวกนั้น อาชีวกนั้นถามว่า

“เธอทำอะไร”

เขาจึงตอบว่า

“ผมทำตามที่ท่านบอกทั้งหมด ขอรับ”

“เธอทำดีแล้ว เราทั้งสองคนจักกินเครื่องสักการะที่คุณแม่ของเธอทำไว้เพื่อพระศาสดานั้น”

ดังนั้นแล้ว ในวันรุ่งขึ้น อาชีวกได้ไปสู่เรือนนั้นแต่เช้าตรู่ พวกคนในบ้านพาอาชีวกให้ไปนั่งที่ห้องด้านหลัง พวกคนคุ้นเคยฉาบทาเรือนนั้นด้วยโคลมัยสด โปรงดอกไม้และข้าวตอกลง แล้วปลูดาอาสนะอันมีค่ามากเพื่อเป็นที่ประทับนั่งของพระศาสดา

อนึ่ง ชื่อว่ากิจเนื่องด้วยผู้แสดงทาง ย่อมไม่มีแก่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย เพราะหนทางทั้งหมดแจ่มแจ้งแก่พระพุทธเจ้าเหล่านั้นแล้วว่า ทางนี้ไปนรก ทางนี้ไปกำเนิดดิรัจฉาน ทางนี้ไปเปตวิสัย ทางนี้ไปมนุษยโลก ทางนี้ไปเทวโลก ทางนี้ไปอมตนิพพาน ในวันที่ทรงยังหมิ่นแห่งโลกธาตุให้หวั่นไหวแล้วบรรลุสัมโพธิที่โคนต้นโพธิ์นั้นแล จึงไม่มีคำที่ควรกล่าวในหนทางแห่งสถานที่ต่าง ๆ เลย

เพราะฉะนั้น พระศาสดาทรงถือบาตรและจีวรแล้ว จึงเสด็จไปสู่ประตูเรือนของมหาอุบาสิกาแต่เช้าตรู่ นางออกมาจากเรือน ถวายบังคมพระศาสดาด้วยเบญจางคประดิษฐ์ อัญเชิญให้เสด็จเข้าไปภายในเรือน ให้ประทับนั่งเหนืออาสนะ แล้วถวายทักษิณาทก อังคาสด้วยขาทนียะและโกชนียะอันประณีต

อุบาสิกาประสงค์จะให้พระศาสดาผู้ทรงทำภารกิจเสร็จแล้วทรงกระทำ
อนุโมทนา จึงรับบาตร

พระศาสดาทรงเริ่มธรรมกถาสำหรับอนุโมทนาด้วยพระสุรเสียงอันไพเราะ
อุบาสิกาฟังธรรมพลางให้สาธุการว่า

“สาธุ สาธุ”

อาชีวกนั่งอยู่ห้องด้านหลังนั้นแล ได้ยินเสียงนางให้สาธุการแล้ว ไม่อาจ
จะอดทนอยู่ได้ จึงออกไป แล้วด่าอุบาสิกาและพระศาสดา โดยประการต่าง ๆ
ว่า

“อีกาลกิณี มึงเป็นคนฉิบหาย มึงจงทำสักการะนี้แก่สมณะนั้นเถิด”

ดังนี้แล้ว ก็หลีกไป

อุบาสิกาละอายเพราะถ้อยคำของอาชีวกนั้น มีจิตฟุ้งซ่าน ไม่อาจจะส่งจิต
ไปตามกระแสแห่งเทศนาได้ ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสกะนางว่า

“อุบาสิกา เธอไม่อาจทำจิตให้ไปตามเทศนาได้หรือ”

นางกราบทูลว่า

“พระพุทธเจ้าคะ เพราะถ้อยคำของอาชีวกนี้ จิตของข้าพระองค์เข้าถึง
ความฟุ้งซ่านเสียแล้ว”

“ไม่ควรระลึกถึงถ้อยคำที่ชนผู้ไม่เสมอภาคกันเห็นปานนี้กล่าว การไม่
คำนึงถึงถ้อยคำเห็นปานนี้แล้ว ตรวจดูกิจที่ทำแล้วและยังมีได้ทำของตน
เท่านั้น จึงควร”

ดังนั้นแล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

บุคคลไม่ควรทำคำแสลงของคนเหล่าอื่นไว้ในใจ
ไม่ควรแลดูกิจที่ทำแล้วและยังมีได้ทำของคนเหล่าอื่น
พึงพิจารณากิจที่ทำแล้วและยังมีได้ทำของตนเท่านั้น

”

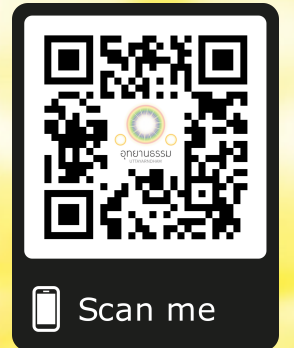
ในกาลจบเทศนา อุบาสิกาดำรงอยู่ใน โสดาปัตติผลแล้ว เทศนามี
ประโยชน์แก่มหาชน ดังนี้แล

พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง
สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์อย่างยิ่ง
บัณฑิตทราบเนื้อความนั้นตามความเป็นจริงแล้ว
พึงกระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน
เพราะพระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

สุขวรรค

อุบาสกคนใดคนหนึ่ง

ในวันหนึ่ง พระศาสดาประทับนั่งในพระคันธกุฎีในพระเชตวัน ทรงตรวจดูโลกในเวลา ไกลรุ่ง ทรงเห็นคนเชื้อใจคนหนึ่ง ในเมืองอาฬวี ทรงทราบความถึงพร้อมแห่งอุปนิสัยของเขา พระศาสดาร่วมด้วยภิกษุ ๕๐๐ เป็นบริวาร ได้เสด็จไปสู่เมืองอาฬวี ชาวเมืองอาฬวีนิมนต์พระศาสดา

ครั้งนั้น คนเชื้อใจคนนั้นทราบข่าวว่าพระศาสดาเสด็จมาสู่เมืองอาฬวี จึงตั้งใจว่า

“เราจักฟังธรรมในสำนักของพระศาสดา”

ในวันนั้นเอง โคของเขาตัวหนึ่งหนีไป เขาคิดว่า

“เราจักค้นหาโคหรือจะฟังธรรม”

แล้วคิดว่า

Audio 20

“เราค้นหาโค ต้อนให้เข้าไปสู่ฝูงโคแล้วจึงจักฟังธรรมภายหลัง”

ดังนั้นแล้ว จึงออกจากเรือนแต่เช้าตรู่ ก็วันนั้นชาวเมืองอาฬวีนิมิตต์ภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน อังคาสแล้ว รับบาตร เพื่อประโยชน์แก่อนุโมทนา พระศาสดาได้ทรงนั่งเสียบ ด้วยหมายพระเหตุท้าวว่า

“เราอาศัยบุคคลใดมาแล้ว ตลอดหนทาง ๓๐ โยชน์ บุคคลนั้นเข้าไปสู่ป่า เพื่อแสวงหาโค เมื่อเขามาแล้วนั้นแหละ เราจึงจักแสดงธรรม”

คนเข้ญใจผู้้นต้อน โคเข้าฝูงแล้ว คิดว่า

“แม้ถ้าของอื่นไม่มี เราจักกระทำกิจสักว่าการถวายบังคมพระศาสดา”

แม้ถูกความหิวบีบคั้น เขาก็ไม่ใส่ใจจะไปเรือน ได้มาสู่สำนักพระศาสดา โดยเร็ว ถวายบังคมพระศาสดาแล้ว ได้ยืนอยู่ที่ส่วนข้างหนึ่ง ในเวลาที่เขายืนอยู่ พระศาสดาตรัสกะผู้ชวนชวายนในทานว่า

“ของอะไรที่เป็นของเหลือของภิกษุสงฆ์ มีอยู่หรือ”

ผู้ชวนชวายนในทาน ทูลว่า

“มีอยู่ทุกอย่าง พระพุทธเจ้าข้า”

“ถ้ากระนั้น เธอจงเลี้ยงดูผู้้น”

ผู้ชวนชวายนในทานให้คนเข้ญใจผู้้นนั่งในที่ที่พระศาสดาตรัสสั่งนั้นแหละ แล้วเลี้ยงดูด้วยข้าวยาคุ ของควรเคี้ยว และของควรบริโภค โดยเคารพ คนเข้ญใจผู้้นบริโภคภัตเสร็จ บ้วนปากแล้ว (ได้ยึนว่า การจัดภัตของพระตถาคต ย่อมไม่มีในที่อื่น ในปิฎก ๓ เว้นที่นี้เสียบ) ความกระวนกระวายในจิตของเขาสงบลง จิตของเขามีอารมณ์เป็นอันเดียว

ครั้งนั้น พระศาสดาตรัสอนุบุพพิกขาและทรงประกาศสัจจะทั้งหลายแก่เขา ในที่สุดแห่งเทศนา เขาตั้งอยู่ใน โสดาปัตติผล แม้พระศาสดาทรงกระทำ อนุโมทนาแล้ว เสด็จลุกจากอาสนะหลีกไป มหาชนตามส่งเสด็จพระศาสดา แล้วก็กลับ

ภิกษุทั้งหลายที่ไปกับพระศาสดา กล่าว โทษว่า

“ผู้มีอายุทั้งหลาย พวกท่านจงดูการกระทำของพระศาสดาเถิด การกระทำเช่นนี้ ไม่เคยมีมาก่อน วันนี้ พระศาสดารับสั่ง ให้คนจัดแจงข้าวยาคุ เป็นต้น ให้อุบาสกคนหนึ่ง”

พระศาสดาเสด็จกลับ ประทับยืนอยู่ ตรัสถามว่า

“ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอพูดอะไรกัน”

ทรงสดับเนื้อความนั้นแล้ว ตรัสว่า

“อย่างนั้นภิกษุทั้งหลาย เราคิดว่า เมื่อเรามาเส้นทางกันดาร ๓๐ โยชน์ เห็นอุปนิสัยของอุบาสกคนนั้น แล้วจึงมา อุบาสกนั้นหิวยิ่งนัก ลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ แล้วเที่ยวไปหา โค ในป่า แม้เมื่อเราแสดงธรรมอยู่ ก็ไม่อาจบรรลุได้ เพราะความเป็นทุกข์อันเกิดแต่ความหิว เราจึงได้กระทำอย่างนี้

ภิกษุทั้งหลาย ด้วยว่า ชื่อว่า โรคเช่นกับ โรคคือ ความหิว ไม่มี”

ดังนี้แล้ว จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง
สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์อย่างยิ่ง
บัณฑิตทราบเนื้อความนั้นตามความเป็นจริงแล้ว
พึงกระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน
เพราะพระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

”

ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอรุณผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผล
เป็นต้น ดังนี้แล

เหมือนมือไม่มีแผล

ถ้าแผลไม่พียงมีในฝ่ามือไชรั
บุคคลพียงนำยาพิษไปด้วยฝ่ามือได้
เพราะยาพิษยอมไม่ซึมเข้าสู่ฝ่ามือที่ไม่มีแผล จันใด
บาปยอมไม่มีแก่ผู้ไม่ทำอยู่ จันนั้น

ปาปจรรค

นายพรานกุกกุกมิตร

ธิดาเศรษฐีคนหนึ่ง ในกรุงราชคฤห์ เมื่อเจริญวัยแล้ว มารดาบิดาได้มอบหญิงคนใช้ให้คนหนึ่งเพื่อดูแล และให้อยู่ในห้องบนปราสาท ๗ ชั้น

เย็นวันหนึ่ง นางมองลงไปที่ถนน เห็นนายพรานคนหนึ่งชื่อกุกกุกมิตร ถือบ่วง ๕๐๐ และหลาว ๕๐๐ ฆ่าเนื้อ ๕๐๐ ตัว แล้วบรรทุกบนเกวียนใหญ่ เข้าไปสู่พระนครเพื่อขาย นางได้เกิดจิตปฏิพัทธ์ในนายพรานนั้น จึงสั่งหญิงคนใช้ว่า

“เจ้าจงไป จงให้บรรณาการนี้แก่บุรุษนั้น ตามเวลาไปของเขา แล้วจงมา”

หญิงคนใช้ได้ให้บรรณาการแก่นายพรานนั้น แล้วถามว่า

“ท่านจักไปเมื่อไร”

นายพรานตอบว่า

Audio 21

“เมื่อเราขายเนื้อหมดแล้ว จักไปตอนเช้าในวันพรุ่งนี้”

หญิงคน ใช้ฟังคำที่นายพรานนั้นบอกแล้ว กลับมาบอกแก่นาง

ธิดาเศรษฐีรวบรวมผ้าและอาภรณ์อันเป็นของ ๆ ตน นุ่งผ้าเก่า ถือหม้อ ออกไปแต่เช้าตรู่ ทำเหมือนจะไปสู่ท่าน้ำกับพวกนางทาสี เมื่อถึงประตูเมืองได้ ยืนคอยนายพรานอยู่ แม้นายพรานก็ขับเกวียนออกไปแต่เช้าตรู่ ฝ่ายนางก็ เดินตามหลังนายพรานนั้นไป เขาเห็นนางจึงพูดว่า

“ฉันไม่รู้จักเจ้า เจ้าอย่าตามฉันไปเลย”

นางตอบว่า

“ท่านไม่ได้เรียกฉันมา ฉันมาตามปกติของฉัน ท่านจงนั่ง ขับเกวียนของท่านไปเถิด”

เขาห้ามนางครั้งแล้วครั้งเล่า นางได้พูดกับเขาว่า

“การห้ามสิริอันมาสู่เรือนของตน ย่อมไม่ควร”

นายพรานทราบว่ นางมาเพื่อเขา โดยไม่สงสัยแล้ว ได้อุ้มนางขึ้นเกวียนไป

ฝ่ายมารดาบิดาของนาง ให้คนเที่ยวตามหากก็ไม่พบ คิดว่า นางจักตายเสียแล้ว จึงทำภัตเพื่อผู้ตาย

ส่วนนางได้อยู่ร่วมกับนายพรานนั้น มีบุตร ๗ คน ทั้งหมดได้ออกเรือนไปแล้ว

ต่อมาวันหนึ่ง พระศาสดาทรงตรวจดูสัตว์โลก ในเวลาใกล้รุ่ง ทรงเห็นนายพรานกุกกุกุมิตรกับบุตรและสะเก้ เข้าไปภายในข่าย คือ พระญาณของพระองค์ ทรงใคร่ครวญว่า

“นั่นเหตุอะไรหนอแล”

ทรงเห็นอุปนิสัยแห่ง โสดาปัตติมรรคของชนเหล่านั้น จึงทรงถือบาตรและจีวร ได้เสด็จไปที่ดักบ่วงของนายพรานนั้นแต่เช้าตรู่ วันนั้นไม่มีเนื้อสักตัวหนึ่งที่ติดบ่วง

พระศาสดาทรงแสดงรอยพระบาทที่ใกล้บ่วงของเขา แล้วประทับนั่งที่ใต้ร่มพุ่มไม้พุ่มหนึ่งข้างหน้า นายพรานกุกกุกุมิตรถือธนูไปดูบ่วงแต่เช้าตรู่ ตรวจดูบ่วงแล้ว ไม่พบเนื้อแม้ตัวเดียวซึ่งติดบ่วง เขาได้เห็นรอยพระบาทของพระศาสดา คิดว่า

“ใครหนอ เทียวปล่อยเนื้อที่ติดบ่วงของเรา”

เขาได้ผูกอาฆาตในพระศาสดา เมื่อเขาเดินไปก็พบพระศาสดาประทับนั่งที่โคนพุ่มไม้ เขาคิดว่า

“สมณะองค์นี้ปล่อยเนื้อของเรา เราจักฆ่าสมณะนั้นเสีย”

ดังนั้นแล้ว ได้โก่งธนู พระศาสดาให้โก่งธนูได้ แต่ไม่ให้ยิงธนูไปได้ เขาไม่อาจปล่อยลูกศรไปได้ ไม่อาจลดธนูลงได้ ยืน โก่งธนูนิ่งอยู่อย่างนั้น ครั้งนั้นพวกบุตรของเขาไปสู่เรือนพูดกันว่า

“บิดาของเราล่าช้า จักมีเหตุอะไรหนอ”

มารดาของพวกเขาได้กล่าวว่า

“พ่อทั้งหลาย พวกเจ้าจงไปดูบิดา”

พวกเขาต่างก็ถือธนูไป เห็นบิดายืนอยู่เช่นนั้น คิดว่า

“ผู้นี้จักเป็นปัจจามิตรของบิดาพวกเรา”

ทั้ง ๗ คน โกงธนู แล้วได้ยืนอยู่เหมือนกับบิดาของพวกเขา เพราะอำนาจแห่งพระพุทธเจ้า

ลำดับนั้น มารดาของพวกเขาคิดว่า

“ทำไมหนอแล บิดาและบุตรจึงล่าช้านัก”

นางได้ไปกับลูกสะใภ้ทั้ง ๗ คน ได้เห็นชนเหล่านั้นยืนอยู่อย่างนั้น คิดว่า

“ชนเหล่านี้ยืน โกงธนูต่อใครหนอ”

เมื่อเห็นพระศาสดา จึงประคองแขนทั้ง ๒ ร้องลั่นขึ้นว่า

“พวกท่านอย่าทำบิดาของเราให้พินาศ พวกท่านอย่าทำบิดาของเราให้พินาศ”

นายพรานกุกกุมิตรได้ยินเสียงนั้น คิดว่า

“เราฉิบหายแล้วหนอ ผู้นั้นเป็นพ่อตาของเรา ตายจริง เราทำกรรมหนัก”

แม้พวกบุตรของเขาก็คิดว่า

“ผู้นั้นเป็นตาของเรา ตายจริง เราทำกรรมหนัก”

นายพรานกุกกุมิตร ตั้งเมตตาคิดไว้ว่า

“คนนี้เป็นพ่อตาของเรา”

แม้พวกบุตรของเขาก็ตั้งเมตตาจิตว่า

“คนนี้เป็นตาของพวกเรา”

ขณะนั้น ธิดาเศรษฐีผู้มารดาของพวกเขาพูดว่า

“พวกเจ้าจงทิ้งธนูเสีย โดยเร็ว แล้วให้บิดาของเรายกโทษ”

พระศาสดาทรงทราบจิตของเขาเหล่านั้นอ่อนแล้ว จึงให้ลดธนูลงได้
ชนเหล่านั้นทั้งหมดถวายบังคมพระศาสดา แล้วขอให้พระองค์ยกโทษว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์ทรงยกโทษให้พวกข้าพระองค์”

ดังนี้แล้ว นั่ง ณ ส่วนข้างหนึ่ง ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสอนุပ္พพิกธาแก่
พวกเขา ในเวลาจบเทศนา นายพรานกุกกุกุมิตรพร้อมทั้งบุตรและสะใภ้ทั้ง
๑๕ คน ตั้งอยู่ใน โสดาปัตติผล

พระศาสดาเสด็จเที่ยวไปบิณฑบาต ได้เสด็จไปสู่วิหารภายหลังภัต
พระอานนท์เถระทูลถามพระองค์ว่า

“วันนี้พระองค์เสด็จไปไหน พระพุทธเจ้าข้า”

พระศาสดาตรัสว่า

“ไปสู่เรือนของกุกกุกุมิตร อานนท์”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์ทำให้นายพรานกุกกุกุมิตรเป็นผู้ไม่
ทำกรรม คือ ปาณาติบาตแล้วหรือ พระพุทธเจ้าข้า”

“อาานนท์ นายพรานกุกกุกุมิตรพร้อมบุตรและสะใภ้ ตั้งอยู่ในศรัทธาอัน
ไม่คลอนแคลน เป็นผู้หมดสงสัย ในรัตนะ ๓ เป็นผู้ไม่ทำกรรม คือ ปาณาติบาต
แล้ว”

พวกภิกษุกราบทูลว่า

“แม้ภรรยาของเขามีศรัทธา มิใช่หรือ พระพุทธเจ้าข้า”

พระศาสดาตรัสว่า

“อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย นางเป็นกุมาริกาในเรือนของผู้มีตระกูลเที่ยว
บรรลุ โสดาปัตติผลแล้ว”

พวกภิกษุสนทนากันว่า

“ได้ยินว่า ภรรยาของนายพรานกุกกุกุมิตร บรรลุ โสดาปัตติผลในกาลที่
ยังเป็นเด็กหญิง เมื่อไปสู่เรือนของนายพรานนั้น ได้บุตร ๗ คน สามีนางสั่ง
ว่า หล่อนจงนำธนูมา นำลูกศรมา นำหอกมา นำหลาวมา นำช้อนมา นางก็ได้
ให้สิ่งเหล่านั้น นายพรานนั้นถือเครื่องประหารที่นางให้ไปทำปาณาติบาต
แม้พระโสดาบันทั้งหลายยังทำปาณาติบาตอยู่หรือหนอ”

พระศาสดาเสด็จมาแล้ว ตรัสถามว่า

“ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอนั่งประชุมสนทนากันด้วยเรื่องอะไร”

เมื่อภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแล้ว ตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย พระโสดาบันยอมไม่ทำปาณาติบาต แต่นางได้ทำอย่างนั้น
ด้วยคิดว่า เราจักทำตามคำสามี จิตของนางไม่มีเลย ว่า สามีนั้นจงถือเอา
เครื่องประหารนี้ไปทำปาณาติบาต จริงอยู่ เมื่อแผลในฝ่ามือไม่มี ยาพิษนั้น

ก็ไม่อาจจะให้โทษแก่ผู้ถือยาพิษได้ ฉันทิใด ชื่อว่าบาปย่อมไม่มีแก่ผู้ไม่ทำบาป
แม้ว่าเครื่องประหารทั้งหลาย มีธนูเป็นต้นออกให้ เพราะไม่มีอกุศลเจตนา
ฉันทินั้นเหมือนกัน”

ดังนั้นแล้ว เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ถ้าแผลไม่พืงมีในฝ่ามือไซ้

บุคคลพืงนำยาพิษไปด้วยฝ่ามือได้

เพราะยาพิษย่อมไม่ซึมเข้าสู่ฝ่ามือที่ไม่มีแผล ฉันทิใด

บาปย่อมไม่มีแก่ผู้ไม่ทำอยู่ ฉันทินั้น

”

ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอรุณผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผล
เป็นต้น

สมัยต่อมา พวกภิกษุสนทนากันว่า

“อะไรหนอ เป็นอุปนิสัยแห่ง โสดาปัตติมรรคของนายพรานกุกกุกุมิตร
ทั้งบุตรและสะใภ้ นายพรานกุกกุกุมิตรนี้เกิด ในตระกูลของพรานเนื้อ เพราะ
เหตุอะไร”

พระศาสดาเสด็จมาแล้ว ตรัสถามว่า

“ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอนั่งสนทนากันด้วยเรื่องอะไรหนอ”

เมื่อภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแล้ว จึงตรัสบุรพกรรมของกุกกุฏมิตร
พร้อมด้วยบุตรและสะใภ้ ดังต่อไปนี้

บุพกรรมของกุกกุฏมิตรพร้อมด้วยบุตรและสะใภ้

ในอดีตกาล หมู่ชนจัดสร้างเจดีย์บรรจุพระธาตุของพระกัสสปทสพล
กล่าวกันอย่างนี้ว่า

“อะโรหนอจักเป็นดินเหนียว อะโรหนอจักเป็นน้ำเชื้อแห่งเจดีย์นี้”

ที่นั่น พวกเขาได้มีความปริวิตกอย่างนี้ว่า

“หรดาลและมโนสิลาจักเป็นดินเหนียว น้ำมันงาจักเป็นน้ำเชื้อ”

พวกเขาตำหรดาลและมโนสิลา แล้วผสมกับน้ำมันงา ก่อด้วยอิฐ ปิดด้วย
ทองคำ แล้วเขียนลวดลายข้างใน แต่ที่ मुखภายนอกมีอิฐเป็นทองทั้งแท่งเทียว
อิฐแผ่นหนึ่ง ๆ ได้มีค่าแสนหนึ่ง เมื่อเจดีย์สำเร็จแล้ว จนถึงกาลจะบรรจุพระ
ธาตุ พวกเขาคิดกันว่า

“ในกาลบรรจุพระธาตุ ต้องการทรัพย์มาก พวกเราจักให้ใครเป็นหัวหน้า”

ขณะนั้น เศรษฐีบ้านนอกคนหนึ่งกล่าวว่า

“ข้าพเจ้าจักเป็นหัวหน้า”

เขาได้ใส่เงิน ๑ โกฏิ ในที่บรรจุพระธาตุ ชาวแวนแคว้นเห็นกริยานั้น
ติเตียนว่า

“เศรษฐีในกรุงนี้ยอมเก็บงำทรัพย์ของตนไว้ ไม่อาจเป็นหัวหน้าในเจดีย์นี้
ได้ ส่วนเศรษฐีบ้านนอกใส่ทรัพย์ ๑ โกฏิ เป็นหัวหน้าได้”

เศรษฐีในกรุงนั้นได้ยินถ้อยคำของชนเหล่านั้นแล้ว กล่าวว่า

“เราจักให้ทรัพย์ ๒ โกฏิแล้วเป็นหัวหน้า”

เขาได้ให้ทรัพย์ ๒ โกฏิ เศรษฐีบ้านนอกคิดว่า

“เราเองจักเป็นหัวหน้า”

เขาได้ให้ทรัพย์ ๓ โกฏิ ครั้นเศรษฐีทั้ง ๒ เพิ่มทรัพย์กันด้วยอาการอย่างนั้น เศรษฐีในกรุงได้ให้ทรัพย์ ๘ โกฏิแล้ว

เศรษฐีบ้านนอกมีทรัพย์ ๙ โกฏิเท่านั้น เศรษฐีในกรุงมีทรัพย์ ๔๐ โกฏิ เพราะฉะนั้น เศรษฐีบ้านนอกจึงคิดว่า

“ถ้าเราให้ทรัพย์ ๙ โกฏิไซ้ เศรษฐีนี้จักกล่าวว่า เราจักให้ ๑๐ โกฏิ เมื่อเป็นเช่นนั้น ความหมดทรัพย์ของเราจักปรากฏ”

เขาจึงกล่าวอย่างนี้ว่า

“เราจักให้ทรัพย์ประมาณเท่านี้ และเราทั้งลูกและเมียจักเป็นทาสของเจดีย์”

ดังนั้นแล้ว พาบุตรทั้ง ๗ คน สะใภ้ทั้ง ๗ คนและภริยา มอบแก่เจดีย์พร้อมกับตน

ชาวแวนแคว้นให้เศรษฐีบ้านนอกเป็นหัวหน้า โดยอ้างว่า

“ชื่อว่าทรัพย์ ใด ๆ ก็อาจให้เกิดขึ้นได้ แต่เศรษฐีบ้านนอกนี้พร้อมทั้งบุตรและภรรยา มอบตัวแก่เจดีย์ เศรษฐีนี้แหละ จงเป็นหัวหน้า”

ชนทั้ง ๑๖ คนนั้น ได้เป็นทาสของเจดีย์ด้วยประการฉะนี้ แต่ชาวแวนแคว้น ได้ทำพวกเขาให้เป็นไท แม้เมื่อเป็นเช่นนั้น พวกเขาก็ปฏิบัติเจดีย์นั้นตลอดอายุขัย จุตติจากอัทธานั้นแล้ว บังเกิดในเทวโลก ชนเหล่านั้นอยู่ในเทวโลกตลอด ๑ พุทธันดร

ในพุทธรูปบาทนี้ ภริยาจุตติจากเทวโลกนั้นบังเกิดเป็นธิดาเศรษฐีในกรุงราชคฤห์

นางเมื่อยังเป็นเด็กหญิงก็บรรลุโสดาปัตติผลแล้ว ก็ชื่อว่า ปฏิสนธิของสัตว์ผู้ยังไม่เห็นสังขะ เป็นภาระหนัก เพราะฉะนั้น สามีนางจึงเวียนกลับไปเกิดในสกุลพรานเนื้อ ความสืเนหาในก่อนได้ครอบงำธิดาของเศรษฐีทันทีที่เห็นนายพรานกุกกุมิตร แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ตรัสคำนี้ไว้ว่า

“ความรักนั้นย่อมเกิดเพราะอาศัยเหตุ ๒ ประการ อย่างนี้ คือ เพราะการอยู่ร่วมกัน ในกาลก่อน ๑ เพราะการเกื้อกูลกัน ในปัจจุบัน ๑ ดุจดอกบัวเกิดในน้ำ ฉะนั้น”

ธิดาของเศรษฐีนั้นได้ไปสู่ตระกูลของพรานเนื้อ เพราะความสืเนหาในปางก่อน แม้พวกบุตรของนางก็จุตติจากเทวโลก ถือปฏิสนธิในท้องของนางนั้นแล แม้เหล่าสะเก็ไข่ของนางบังเกิดในที่นั้น ๆ เจริญวัยแล้ว ได้ไปสู่เรือนของชนเหล่านั้นนั้นแหละ ชนเหล่านั้นทั้งหมดปฏิบัติเจดีย์ในกาลนั้น ด้วยประการฉะนี้แล้ว จึงได้บรรลุโสดาปัตติผล ด้วยอานุภาพแห่งกรรมนั้น ดังนี้แล

การชนะความโกรธ

ฟังชนะคนโกรธ ด้วยความไม่โกรธ
ฟังชนะคนไม่ดี ด้วยความดี
ฟังชนะคนตระหนี่ ด้วยการให้
ฟังชนะคนพูดเหลวไหล ด้วยคำจริง

โกธวรรค

อุตตราอุบาสิกา

คนขัดสนชื่อ ปุณณะ ชาวกรุงราชคฤห์ รับจ้างสุมนเศรษฐีเลี้ยงชีพ
ในเรือนของเขามีคน ๒ คนเท่านั้น คือ ภรรยาของเขาคนหนึ่ง และธิดาชื่อ
นางอุตตราคนหนึ่ง ต่อมาวันหนึ่ง พวกราชบุรุษทำการ โฆษณาในกรุงราชคฤห์
ว่า

“ชาวพระนครพึงเล่นนักษัตรกันตลอด ๗ วัน”

สุมนเศรษฐีได้ยินคำ โฆษณานั้นแล้ว จึงเรียกนายปุณณะมา กล่าวว่

“ปริชนของฉันประสงค์จะเล่นนักษัตรกัน แกจักเล่นนักษัตรกะเขาหรือว่
จักทำการรับจ้างเล่า”

นายปุณณะตอบว่

“การเล่นนักษัตรย่อมเป็นของพวกท่านผู้มีทรัพย์ ก็ใน

Audio 22

เรือนของผมแม้ข่าวสารจะตัมข่าวตัมเพื่อรับประทานในวันพรุ่งนี้ก็ไม่มี ผมจะ
ต้องการอะไรจากการเล่นนักษัตรเล่า ผมได้โคแล้วก็จักไปไถนา”

“ถ้าเช่นนั้น แกลงรับ โคไปเถิด”

เขารับ โคและไถแล้ว ได้พูดกับภรรยาว่า

“นางผู้เจริญ ชาวพระนครเล่นนักษัตรกัน แต่ฉันต้องไปรับจ้างเพราะเรา
เป็นคนจน วันนี้เธอจงตัมผักสัก ๒ เท้า แล้วนำไปให้ฉัน”

ดังนั้นแล้ว จึงได้ไปนา

ในกาลนั้น พระสารีบุตรเถระเข้านิโรธสมาบัติตลอด ๗ วัน ในวันออก
จากนิโรธสมาบัติ ตรวดดูว่า

“วันนี้ เราควรจะทำความสงเคราะห์แก่ใครหนอแล”

พระเถระเห็นนายปุณณะซึ่งเข้าไปในข่าย คือ ญาณของตนแล้ว จึงตรวด
ดูว่า

“นายปุณณะนี้มีศรัทธาหรือหนอ เขาจักทำการสงเคราะห์แก่เราหรือไม่”

พระเถระทราบความที่เขามีศรัทธา และสามารถจะสงเคราะห์ท่านได้
และเขาจะได้รับสมบัติใหญ่เพราะบุญนั้นเป็นปัจจัย ท่านจึงถือบาตรและจีวร
ไปยังที่ไถนาของเขา ได้ยื่นดูพุ่มไม้ที่ริมบ่อ นายปุณณะเห็นพระเถระ จึงวางไถ
กราบพระเถระด้วยเบญจางคประดิษฐ์ คิดว่า

“พระเถระคงจักต้องการไม้สีฟัน”

เขาจึงได้ทำไม้สีฟัน ให้เป็นกัปปิยะถวายเป็นลำดับนั้น พระเถระได้นำเอาบาตรและผ้ากรองน้ำออกมาให้เขา เขาคิดว่า

“พระเถระจักมีความต้องการน้ำดื่ม”

เขาจึงรับเอาบาตรและผ้ากรองน้ำนั้น แล้วได้กรองน้ำดื่มถวาย พระเถระคิดว่า

“เรือนของนายปุณณะอยู่ไกลจากถนน ถ้าเราจักไปสู่พระนครตอนนี้ ภรรยาของเขาจักไม่ได้เห็นเรา เราจักอยู่ที่นี้แหละ จนกว่าภรรยาของเขาจักเดินนำอาหารมาให้เขา”

พระเถระได้ปล่อยเวลาให้ล่วงไปเล็กน้อย เมื่อทราบว่าภรรยาของนายปุณณะเดินมาบนถนนแล้ว จึงเดินมุ่งหน้าสู่พระนคร

นางพบพระเถระในระหว่างทาง คิดว่า

“บางครั้งเรามีไทยธรรม เราก็ไม่พบพระผู้เป็นเจ้าของเรา บางคราวเมื่อเราพบพระผู้เป็นเจ้าของเราก็ไม่มีไทยธรรม ก็วันนี้เราได้พบพระผู้เป็นเจ้าของเราแล้ว ทั้งไทยธรรมก็มีอยู่ พระผู้เป็นเจ้าของเรากำลังทำความอนุเคราะห์แก่เราหรือหนอ”

นางวางภาชนะใส่อาหารลง กราบพระเถระด้วยเบญจางคประดิษฐ์ แล้วกล่าวว่า

“ท่านผู้เจริญ ขอพระผู้เป็นเจ้าของเรายาคิดว่าอาหารนี้เศร้าหมองหรือประณีต จึงทำความสงเคราะห์แก่ทาสของพระผู้เป็นเจ้าของเรานี้เถิด”

พระเถระน้อมบาตรเข้าไป นางเอามือข้างหนึ่งรองภาชนะ อีกข้างหนึ่งถวายเป็นอภัย เมื่อนางถวายไปได้ครึ่งหนึ่ง พระเถระจึงเอามือปิดบาตร แล้วพูดว่า

“พอแล้ว”

“พระคุณเจ้า ส่วนเพียงส่วนเดียว ดิฉันไม่อาจทำให้เป็นสองส่วนได้ พระผู้เป็นเจ้าไม่ต้องทำความสงเคราะห์แก่ทาสของพระผู้เป็นเจ้า ใน โลกนี้ จงทำความสงเคราะห์ในปร โลกเถิด ดิฉันประสงค์จะถวายมิให้เหลือเศษเลย”

ดังนั้นแล้ว ได้ใส่อาหารทั้งหมดลงในบาตรของพระเถระ แล้วทำความ
ปรารถนาว่า

“ดิฉันพึงเป็นผู้มีส่วนแห่งธรรมที่พระผู้เป็นเจ้าเห็นแล้ว”

“จงสำเร็จอย่างนั้นเถิด”

เมื่อพระเถระอนุ โมทนาแล้ว ได้นั่งทำภักตกิจอยู่ในที่สะดวกด้วยน้ำแห่ง
หนึ่ง

ฝ่ายนางกลับไปหุงข้าว ใหม่ นายปุณณะเถที่ได้ประมาณครึ่งกริส เขาไม่
อาจทนความหิวได้ จึงปล่อยโคเข้าไปยังร่มไม้ นั่งคอยมองทางที่ภรรยาจะมา
ภรรยาของเขาถืออาหารเดินไป พอเห็นเขาก็คิดว่า

“เขาถูกความหิวบีบคั้น นั่งคอยมองเราอยู่ ถ้าเขาจักตำหนิเราว่า
เจ้าชกข้าเหลือเกิน แล้วเอาด้ามปฏักฟาดเรา กรรมที่เราทำแล้วจักเป็นของไร
ประโยชน์ เราจักต้องชิงบอกแก่เขาก่อน”

ดังนั้นแล้ว จึงกล่าวอย่างนี้ว่า

“ท่านจงทำจิตให้ผ่องใสสักวันหนึ่งเถิด อย่าได้ทำกรรมที่ดิฉันทำแล้ว ให้
ไรประโยชน์ ก็ดิฉันนำอาหารมาให้ท่านแต่เช้าตรู่ ได้พบพระธรรมเสนาบดี

ในระหว่างทาง จึงถวายอาหารของท่านแก่พระเถระ แล้วไปหุงมาใหม่
ท่านจงทำจิตให้เลื่อมใสเถิด”

เขาถามว่า

“เจ้าพูดอะไร นางผู้เจริญ”

เมื่อได้สดับเรื่องนั้นซ้ำอีก จึงพูดว่า

“นางผู้เจริญ เจ้าถวายอาหารของเราแก่พระผู้เป็นเจ้า เธอทำความดีแล้ว
เมื่อตอนเช้าตรู่ เราก็ได้ถวายไม้สีฟัน และน้ำบ้วนปากแก่พระผู้เป็นเจ้า”

เขามีใจเลื่อมใส เพลิดเพลินด้วยถ้อยคำนั้นแล้ว ได้พาดศิระบนตักของ
ภรรยา แล้วก็กลับไป

ครั้งนั้น ที่ที่เขาไถไว้แต่เช้าตรู่ ได้กลายเป็นทองคำเนื้อสุกทั้งหมด
แม้กระทั่งฝุ่นละอองดิน ก็งดงามดุจดอกกกรณิการ์ เขาตื่นขึ้น แลเห็นแล้ว
จึงพูดกะภรรยาว่า

“นางผู้เจริญ ที่ที่ฉันไถแล้ว ฉันเห็นเป็นทองคำทั้งหมด เพราะฉันรับ
ประทานอาหารสลายเกินไป ตาคงจะหายไปกระมังหนอ”

แม้ภรรยาของเขาก็รับรองว่า

“ดิฉันก็เห็นอย่างนั้นเหมือนกัน”

เขาลุกขึ้น ไปที่นั่น จับก้อนหนึ่งตีที่งอนไถ ก็ทราบว่าเป็นทองคำ จึงคิดว่า

“โอ ทานที่เราถวายแก่พระผู้เป็นเจ้าธรรมเสนาบดีแสดงผล ในวันนี้เอง
ก็เราไม่อาจจะช้อนทรัพย์ประมาณเท่านี้ไว้ใช้สอยได้”

พวกเขาจึงเอาทองคำใส่เต็มถาดอาหารที่ภรรยานำมา แล้วได้ไปสู่ราช-
ตระกูล เมื่อได้โอกาสแล้ว จึงเข้าไปถวายบังคมพระราชา พระราชาตรัสว่า

“อะไร พ่อ”

เขาจึงกราบทูลว่า

“ข้าแต่สมมติเทวราช ที่ที่ข้าพระองค์ได้ ในวันนี้ทั้งหมด ได้เต็มไปด้วยทอง
คำ พระองค์ควรจะรับสั่ง ให้ไปชนทองคำมา”

“ท่านเป็นใคร”

“ข้าพระองค์ชื่อปุลณะ”

“ก็วันนี้ ท่านทำอะไรเล่า”

“เข้าตรู่วันนี้ ข้าพระองค์ได้ถวายไม้สีฟันและน้ำบ้วนปากแก่พระธรรม-
เสนาบดี ส่วนภรรยาของข้าพระองค์ได้ถวายอาหารที่นางนำมา ให้ข้าพระองค์
แก่พระธรรมเสนาบดีนั้นเหมือนกัน”

พระราชาทรงสดับค่านั้นแล้วตรัสว่า

“พ่อผู้เจริญ ได้ยินว่า ท่านที่ท่านถวายพระธรรมเสนาบดีแสดงวิบาก
ในวันนี้เอง”

แล้วตรัสถามว่า

“พ่อ เราจะทำอย่างไร”

“ขอพระองค์จงส่งเกวียนไปหลาย ๆ พันเล่ม แล้วให้นำทองคำมาเถิด”

พระราชาทรงส่งเกวียนไปแล้ว เมื่อพวกราชบุรุษพูดว่า

“ทองนี้เป็นของพระราชาราช”

แล้วหยิบทองขึ้นมา ทองคำได้กลายเป็นดินอย่างเดิม พวกเขากลับไปทูล
พระราชาราช พระองค์ตรัสถามว่า

“ก็พวกเจ้าพูดว่าอะไร จึงหยิบทองนั้น”

พวกราชบุรุษจึงทูลว่า

“ข้าพระองค์พูดว่า ทองนี้เป็นของพระราชาราช”

“ทองนั้นหาใช่ทรัพย์ของเราไม่ พวกเจ้าจงไป จงพูดว่า เป็นทรัพย์ของนาย
ปุณณะ แล้วชนมา”

พวกเขาทำอย่างนั้น ทองคำที่พวกเขาหยิบขึ้นมาได้เป็นทองคำแท้
พวกเขาจึงชนทองคำนั้นทั้งหมดมาทำเป็นกองไว้ที่ห้องพระลานหลวง ทอง
คำทั้งหมดนั้นได้กองสูงประมาณ ๘๐ ศอก

พระราชาราชรับสั่งให้ชาวพระนครประชุมกัน แล้วตรัสถามว่า

“ในพระนครนี้ ใครมีทองคำถึงเพียงนี้บ้าง”

ชาวพระนครทูลว่า

“ไม่มี พระเจ้าข้า”

“ก็เราควรจะให้อะไรแก่นายปุณณะเล่า”

“ฉัตรสำหรับเศรษฐี พระเจ้าข้า”

พระราชาราชตรัสว่า

“นายปुณณะ ท่านจงเป็นเศรษฐี ชื่อพหุชนเศรษฐี”

แล้วได้พระราชทานฉัตรสำหรับเศรษฐีแก่เขาพร้อมด้วย โภคะมากมาย

นายปุณณะกราบทูลพระราชานั้ว่า

“ข้าแต่สมมติเทวราช ข้าพระองค์ทั้งหลายอาศัยอยู่ในตระกูลอื่นตลอดมา ขอพระองค์ได้โปรดประทานที่อยู่แก่ข้าพระองค์เถิด”

“ถ้ากระนั้น ท่านจงดู มีกอไม้อยู่ทางด้านทักษิณ ท่านจงนำกอไม้นั้นออก แล้วให้ช่างทำเรือนเถิด”

ดังนั้นแล้ว ก็ตรัสบอกที่เรือนของเศรษฐีเก่า

เขาให้ช่างทำเรือน ในที่นั้น ๒-๓ วันเท่านั้น ทำเคหะปเวสนมงคล และฉัตรมงคลเป็นงานเดียวกัน ได้ถวายทานแด่ภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็น ประมุขตลอด ๗ วัน

ครั้งนั้น พระศาสดาเมื่อจะทรงทำอนุโมทนาแก่เขา จึงตรัสอนุปุพพิกถา ในกาลจบธรรมกถา ชนทั้ง ๓ คือ ปุณณเศรษฐี ๑ ภรรยาของเขา ๑ นางอุตตรา ผู้เป็นธิดา ๑ ได้สำเร็จ โสดาบัน

ในกาลต่อมา เศรษฐีในกรุงราชคฤห์ได้ขอธิดาของปุณณเศรษฐีให้บุตร ของตน ปุณณเศรษฐีกล่าวว่า

“ผมให้ไม่ได้”

เศรษฐีในกรุงราชคฤห์กล่าวว่า

“จงอย่าทำอย่างนั้น ท่านอาศัยฉันอยู่ตลอดเวลาถึงเพียงนี้ทีเดียว จึงได้สมบัติ จงให้ธิดาแก่บุตรของฉันเถิด”

“บุตรของท่านนั้นเป็นมิจฉาทิฏฐิ ส่วนธิดาของผมเห็นห่างจากพระรัตนะทั้งสามแล้ว ไม่อาจเป็นไปได้ ผมจึงจักยกธิดาให้บุตรของท่านไม่ได้”

ครั้งนั้น กุลบุตรทั้งหลายมีเศรษฐีและคฤหบดีเป็นอันมาก วิงวอนเขาว่า

“อย่าทำลายความสนิทสนมกับเศรษฐีในกรุงราชคฤห์เลย จงยกธิดาให้บุตรของเขาเถิด”

เขารับคำของกุลบุตรเหล่านั้น แล้วได้ยกนางอุตตรา ธิดาของตนให้ในดีถี เพ็ญเดือนอาสาฬหะ

ตั้งแต่ไปสู่ตระกูลสามี นางอุตตรามีได้เข้าไปหาภิกษุ หรือภิกษุณี หรือเพื่อถวายทาน หรือฟังธรรมเลย เมื่อล่วงไปได้ประมาณ ๒ เดือนครึ่ง นางจึงถามสาวใช้ผู้อยู่ในเรือนว่า

“ในพรรษานี้ ยังเหลือเวลาอีกเท่าไร”

สาวใช้ตอบว่า

“ยังเหลืออีกครั้งเดือน คุณแม่”

นางจึงส่งข่าวไปให้บิดาว่า

“เหตุไฉนบิดาจึงขังดิฉันไว้ในเรือน การที่บิดาทำฉันให้เป็นคนเสียโฉมแล้วประกาศว่า เป็นทาสีของชนพวกอื่น ยังจะประเสริฐกว่าการที่ยกให้แก่ตระกูลมิจฉาทิฏฐิเห็นปานนี้ ไม่ประเสริฐเลย ตั้งแต่ดิฉันมา ดิฉันไม่ได้ทำบุญอะไรสักอย่างเลย”

บิดาของนางรู้สึกไม่สบายใจ ด้วยคิดว่า

“ธิดาของเราได้รับทุกข์หนอ”

ปุณณเศรษฐีจึงส่งทรัพย์ไป ๑๕,๐๐๐ กหาปณะ แล้วสั่งว่า

“ในนครนี้มีหญิงคนिकाชื่อสิริมา เจ้าจงพูดว่า หล่อนจงรับทรัพย์วันละ ๑,๐๐๐ กหาปณะ นำนางมา แล้วให้เป็นนางบำเรอของสามีเจ้า ส่วนตัวเจ้า จงทำบุญทั้งหลายเถิด”

นางให้เชิญนางสิริมามาแล้ว พูดว่า

“สหาย เธอจงรับกหาปณะเหล่านี้ แล้วบำเรอสามีของฉันทันทีถึงเดือนนี้เถิด”

นางสิริมานั้นรับคำแล้ว นางอุตตราจึงพาเขาไปเรือนของสามี เมื่อสามีนั้น เห็นนางสิริมาแล้ว กล่าววว่า

“อะไรกันนี้”

นางจึงบอกว่า

“นาย ขอให้หญิงสหายของดิฉันบำเรอนายตลอดถึงเดือนนี้ ส่วนดิฉันใคร่ จะถวายทานและฟังธรรม ตลอดถึงเดือนนี้”

เศรษฐีบุตรเห็นนางสิริมามีรูปงาม เกิดความสืเนหา จึงรับค่านาง

นางอุตตราได้นิมนต์ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์อย่าเสด็จไปที่อื่น พึงรับภิกษาในเรือนนี้แห่งเดียว ตลอดถึงเดือนนี้”

เมื่อนางรับปฏิญญาของพระศาสดาแล้ว มีใจยินดีว่า

“บัดนี้ เราจักได้อุปัฏฐากพระศาสดาและฟังธรรม ตั้งแต่นี้ไปตลอดจนถึง วันมหาปวารณา”

นางเที่ยวจัดแจงกิจทุกอย่างใน โรงครัว ใหญ่ว่า

“พวกท่านจงต้มข้าวต้มอย่างนี้ จงนึ่งขนมอย่างนี้”

ครั้งนั้น สามีนางคิดว่า

“พรุ่งนี้เป็นวันมหาปวารณา”

เขายืนตรงหน้าต่าง บ่ายหน้าไปทาง โรงครัว ใหญ่ ตรวจสอบอยู่ คิดว่า

“นางอันธพาลนั้นเที่ยวทำอะไรอยู่หนอ”

เขาแลเห็นธิดาเศรษฐีนั้นชะมุกชะมอมไปด้วยเหงื่อ เปราะด้วยเกล้า มอมแมมด้วยถ่านและเขม่า เที่ยวจัดทำอยู่อย่างนั้น จึงคิดว่า

“พุท ໄธ่ หญิงอันธพาล ไม่เสวยสมบัติมีสิริเช่นนี้ ในฐานะเห็นปานนี้ กลับมีจิตยินดีว่า เราจักอุปัฏฐากสมณะศิระชะ โล้นอยู่ได้”

เขาจึงหัวเราะ แล้วหลบไป

เมื่อเศรษฐีบุตรนั้นหลบไปแล้ว นางสิริมาซึ่งยืนอยู่ในที่ ใกล้เขาคิดว่า

“เศรษฐีบุตรนั้นมองดูอะไรหนอ จึงหัวเราะ”

นางจึงมองลงไปทางหน้าต่าง เห็นนางอุตตราแล้วคิดว่า

“เศรษฐีบุตรนี้หัวเราะก็เพราะเห็นนางคนนี้ ความซัดขมของเศรษฐีบุตรนี้ คงมีกับนางนี้เป็นแน่

นางสิริมานั้นแม้อยู่เป็นพาหิรกสตรี (สตรีภายนอก) ในเรือนนั้นตลอดถึง เดือน เสวยสมบัตินั้นอยู่ ก็ยังไม่รู้ตัวว่าเป็นหญิงภายนอก ได้สำคัญว่าตัวเป็น แม่เจ้าเรือน นางผูกอาฆาตต่อนางอุตตราว่า

“เราจักต้องยังทุกข์ให้เกิดแก่มัน”

นางจึงลงจากปราสาท เข้าไปสู่โรงครัวใหญ่ เอาทัพพีตักเนยใสอันเดือด พล่าน ในที่ทอดขนมแล้ว ก็เดินมุ่งหน้าตรงไปหานางอุตตรา นางอุตตราเห็น นางสิริมาเดินมา จึงแผ่เมตตาไปถึงนางว่า

“หญิงสหายของเราทำอุปการะแก่เรามาก จักรวาลก็แคบเกินไป พรหมโลกก็ตื้นัก ส่วนคุณของหญิงสหายเราใหญ่มาก ก็เราอาศัยนาง จึงได้ ถวายทานและฟังธรรม ถ้าเรามีความ โกรธเหนือนางสิริมานั้น เนยใสนี้จงลวก เราเถิด ถ้าไม่มี อย่าลวกเลย”

เนยใสซึ่งเดือดพล่านที่นางสิริมารดลงเบื่องบนนางอุตตรานั้น ได้เป็น เหมือนน้ำเย็น

ลำดับนั้น พวกทาสีของนางอุตตรากล่าวว่า

“นางหัวดี้อ เจ้าจงหลีกไป เจ้าไม่ควรจะรดเนยใสที่เดือดพล่านบนแม่เจ้า ของพวกเรา”

พวกทาสีต่างลุกขึ้นจากที่นี้บ้าง ที่นั่นบ้าง ใช้มือบ้าง เท้าบ้าง ทูบถีบนาง สิริมาให้ล้มลงบนพื้น นางอุตตราไม่สามารถจะห้ามปรามนางทาสีเหล่านั้นได้ ที่นั่น นางจึงได้ถามพวกทาสีที่ยืนล้อมอยู่บนร่างนางสิริมาว่า

“เธอประสงค์อะไร จึงทำกรรมหนักถึงปานนี้”

ดังนี้แล้ว ให้โอวาทนางสิริมา ให้อาบด้วยน้ำอุ่น ทาด้วยน้ำมันที่หุงตั้ง ๑๐๐ ครั้ง

ขณะนั้น นางสิริมารู้สึกตัวว่าเป็นหญิงภายนอก จึงคิดว่า

“เรารดเนยใสที่เดือดพล่านลงบนนางอุตตราเพราะเหตุเพียงความ หัวเราะของสามี เราทำกรรมหนักแล้ว นางอุตตราไม่สั่งบังคับพวกทาสีว่า พวกเธอจงจับเขาไว้ กลับห้ามพวกทาสีทั้งหมด ในเวลาที่ทำร้ายเรา นางได้ทำ กรรมที่ควรแก่เราทั้งนั้น ถ้าเราไม่ขอ ให้นางอุตตราขี้ก โทษให้ ศีรษะของเรา จะพึงแตกออก ๗ เสี่ยง”

ดังนี้แล้ว จึงหมอบลงแทบเท้าของนางอุตตรา นั้น แล้วกล่าวว่า

“คุณแม่ ขอคุณแม่จงยก โทษให้ดิฉันเถิด”

นางอุตตรากล่าวว่า

“ดิฉันเป็นธิดาที่มีบิดา เมื่อบิดายก โทษให้ ดิฉันก็จักยก โทษให้”

“คุณแม่ ชื่อนั้นจงยกไว้เถิด ดิฉันจัก ให้ท่านปุณณเศรษฐีผู้บิดาของคุณแม่ ยก โทษให้ด้วย”

“ท่านปุณณะเป็นบิดาบังเกิดเกล้าของดิฉัน ในวิภูฏะ แต่เมื่อบิดาผู้บังเกิด เกล้าในวิภูฏะยก โทษให้ ดิฉันจึงจักยก โทษ”

“ก็ใครเล่าเป็นบิดาบังเกิดเกล้าของคุณแม่ในวิวิฏฐะ”

“พระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“ดิฉันไม่คุ้นเคยกับพระองค์”

“ดิฉันจักทำเอง พรุ่งนี้ พระศาสดาจักทรงพาภิกษุสงฆ์เสด็จมาที่นี่ เธอจงถือสักการะตามแต่จะได้อ มาที่นี่แหละ แล้วขอให้พระองค์ยกโทษเถิด”

“ดีละ คุณแม่”

นางสิริมาลุกขึ้นแล้ว ไปสู่เรือนของตน สั่งหญิงบริวาร ๕๐๐ ให้ตระเตรียมขานนียะและสุเปยยะต่าง ๆ รุ่งขึ้นก็ถือสักการะนั้นมาเรือนของนางอุตตรา ไม่กล้าจะใส่บาตรภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข จึงได้ยืนอยู่ นางอุตตรารับเอาสิ่งของทั้งหมดนั้นมาจัด

ในเวลาเสร็จภัตกิจ นางสิริมาพร้อมด้วยบริวาร หมอบลงแทบเบื้องพระบาทของพระศาสดา

ครั้งนั้น พระศาสดาตรัสถามนางว่า

“เจ้ามีความผิดอะไร”

นางสิริมาทูลว่า

“พระพุทธเจ้าข้า วานนี้หม่อมฉันได้ทำกรรมชื่อนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้น หญิงสหายของหม่อมฉันยังห้ามทาสีซึ่งกำลังทำร้ายหม่อมฉัน ได้ทำอุปการะแก่หม่อมฉัน โดยแท้ หม่อมฉันนั้นรู้สึกถึงคุณของนางนี้ จึงขอให้นางนี้ยกโทษ เมื่อเป็นเช่นนั้น นางกล่าวกะหม่อมฉันว่า เมื่อพระองค์ทรงยกโทษให้ จึงจักยกโทษให้”

“อุตตรา ได้ยินว่าอย่างนั้นหรือ”

นางอุตตราทูลว่า

“อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า วานนี้หญิงสหายของหม่อมฉัน ได้รัดเนยใสที่เดือดพล่านบนศีรษะของหม่อมฉัน”

“เมื่อเช่นนั้น เธอคิดอย่างไร”

“หม่อมฉันคิดอย่างนี้ว่า จักรวาลแคบนัก พรหมโลกก็ยิ่งต่ำเกินไป คุณของหญิงสหายของข้าพระองค์เท่านั้น ใหญ่ เพราะหม่อมฉันอาศัยเขา จึงได้ถวายทานและฟังธรรม

ถ้าว่าหม่อมฉันมีความ โกรธอยู่เหมือนนางนี้ เนย ใสที่เดือดพล่านนี้ จงลวก หม่อมฉันเถิด ถ้าหาไม่แล้ว ขออย่าลวกเลย แล้วได้แผ่เมตตาไปยังนางสิริมานี้ พระพุทธเจ้าข้า”

“ดีละ ดีละ อุตตรา การชนะความ โกรธอย่างนั้น สมควร

กัธรรมดาคนมัก โกรธ ฟังชนะด้วยความไม่โกรธ คนด่าเขา ตัดพ้อเขา ฟังชนะได้ด้วย ความไม่ด่าตอบ ไม่ตัดพ้อตอบ คนตระหนี่จัด ฟังชนะได้ด้วย การให้ของตน คนมักพูดเท็จ ฟังชนะได้ด้วยคำจริง”

ดังนั้นแล้ว จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ฟังชนะคน โกรธ ด้วยความไม่โกรธ

ฟังชนะคนไม่ดี ด้วยความดี

ฟังชนะคนตระหนี่ ด้วยการให้
ฟังชนะคนพูดเหลวไหล ด้วยคำจริง

”

ในกาลจบเทศนา นางสิริมาพร้อมด้วยญาติทั้ง ๕๐๐ ตั้งอยู่แล้ว ใน
โสดาปัตติผล ดังนี้แล

วajasukhacitta meevon dok mai

ดอกไม้งามมีสีแต่ไม่มีกลิ่นหอม แม้ฉันใด
วajasukhacitta ก็ฉันนั้น ย่อมไม่มีผล แก่ผู้ไม่ทำอยู่
ส่วนดอกไม้งามมีสีพร้อมด้วยกลิ่นหอม แม้ฉันใด
วajasukhacitta ก็ฉันนั้น ย่อมมีผลแก่ผู้ทำดีอยู่

ปุပ္พวรรค

ฉัตตปาณโอบาสก

ในกรุงสาวัตถี ยังมีโอบาสกคนหนึ่งชื่อฉัตตปาณิ เป็นผู้ทรงพระไตรปิฎก เป็นอนาคามี โอบาสกนั้นเป็นผู้รักษาอุโบสถ แต่เข้าตรู่ ได้ไปยังที่บารุงของ พระศาสดา เข้าไปเฝ้าพระศาสดา ถวายบังคม แล้วนั่งฟังธรรมกถา

ในสมัยนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลได้เสด็จไปสู่ที่บารุงของพระศาสดา โอบาสกเห็นพระองค์เสด็จมา จึงคิดว่า

“เราควรลุกขึ้นหรือไม่หนอ”

ดังนี้แล้ว ก็ไม่ลุกขึ้น ด้วยคิดว่า

“เรานั่งในสำนักของพระราชาผู้เลิศ การที่เรานั้นเห็นเจ้าประเทศราชแล้วลุกขึ้นต้อนรับ ไม่ควร ก็แล เมื่อเราไม่ลุกขึ้น พระราชาจักกริ้ว เมื่อพระราชานั้นแม้กริ้วอยู่ เราก็จักไม่ลุกขึ้น

Audio 23

ต้อนรับ ด้วยว่าเราเห็นพระราชาแล้ว ลูกขึ้น ก็เชื่อว่าเป็นอันทำความเคารพ พระราชา ไม่ทำความเคารพพระศาสดา เราจักไม่ลุกขึ้น”

กัธธรมดาบุรุษผู้เป็นบัณฑิต เห็นคนที่นั่ง ในสำนักของท่านที่ควรเคารพ กว่าตน ไม่ลุกขึ้นต้อนรับ ย่อมไม่ โกรธ แต่พระราชาเห็นอุบาสกนั้น ไม่ลุกขึ้นต้อนรับ มีพระมนัสขุ่นเคือง ถวายบังคมพระศาสดา แล้วประทับนั่ง ณ ที่สมควรข้างหนึ่ง พระศาสดาทรงทราบความที่พระราชากริ้ว จึงตรัสกถา พรรณนาคุณของอุบาสกว่า

“มหาบพิตร ฉัตตปาณิอุบาสกนี้เป็นบัณฑิต มีธรรมเห็นแล้ว ทรงพระไตรปิฎก ฉลาด ในประ โยชน์และมี ไซ้ประโยชน์”

เมื่อพระราชาทรงสดับคุณกถาของอุบาสกอยู่นั้นแล พระหฤทัยก็อ่อน

ต่อมาวันหนึ่ง พระราชาประทับยืนบนปราสาทชั้นบน ทอดพระเนตรเห็น ฉัตตปาณิอุบาสกผู้ทำภักดีเสร็จแล้ว ก็น้อม สวมรองเท้า เดินไปทางพระลาน หลวง จึงรับสั่ง ให้ราชบุรุษเรียกมา อุบาสกนั้นหุบร่มและถอดรองเท้าออก แล้วเข้าไปเฝ้าพระราชา ถวายบังคม แล้วได้ยืนอยู่ ณ ที่ควรข้างหนึ่ง

ลำดับนั้น พระราชาตรัสกะอุบาสกนั้นว่า

“อุบาสกผู้เจริญ ทำไมท่านจึงหุบร่มและถอดรองเท้าออกเสียเล่า”

ฉัตตปาณิทูลว่า

“ข้าพระองค์ได้ฟังว่าพระราชารับสั่งหา จึงมา”

“ความที่เราเป็นพระราชา ชะรอยท่านจักเพ็ญรู้ในวันนี้กรรมัง”

“ข้าพระองค์ทราบความที่พระองค์เป็นพระราชา แม้ในกาลทุกเมื่อ”

“เมื่อเป็นเช่นนั้น ทำไมในวันก่อน ท่านนั่งในสำนักของพระศาสดา เห็นเรา แล้วจึงไม่ลุกขึ้นต้อนรับ”

“ข้าแต่มหाराช ข้าพระองค์นั่งในสำนักของพระราชาผู้เลิศ เมื่อเห็น พระราชาประเทศราชแล้ว ลุกขึ้นต้อนรับ พึงเป็นผู้ไม่เคารพ ในพระศาสดา เพราะฉะนั้น ข้าพระองค์จึงไม่ลุกขึ้นต้อนรับ”

“ช่างเถอะ ผู้เจริญ ชื่อนี้ดไว้ก่อน เขาเลื่องลือกันว่า ท่านเป็นผู้ฉลาด ในประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นไปในทิฏฐธรรมและสัมปรายภาพ ทรงพระไตรปิฎก จงบอกกรรมแก่เราทั้งหลายภายในวังเถิด”

“ข้าแต่สมมติเทพ ข้าพระองค์ไม่สามารถ”

“เพราะเหตุไร”

“เพราะว่า ชื่อนี้ชื่อว่าพระราชมณเฑียรแล้ว ย่อมเป็นสถานที่มีโทษมาก ข้าแต่สมมติเทพ ในพระราชมณเฑียรนี้ กรรมที่บุคคลประกอบชั่วและดี ย่อมเป็นกรรมหนัก”

“ท่านอย่ากล่าวอย่างนั้น อย่าทำความรังเกียจว่าวันก่อนเห็นเราแล้วไม่ลุก ขึ้นต้อนรับ”

“ข้าแต่สมมติเทพ ชื่อนี้ชื่อว่าสถานเป็นที่เที่ยวของเหล่าคฤหัสถ์ เป็นสถานที่ มีโทษ ขอพระองค์จงรับสั่ง ให้นิมนต์บรรพชิตรูปหนึ่งมา แล้วจงให้บอก กรรมเถิด”

พระราชาทรงส่งฉัตตปาณิอุบาสกนั้นไปด้วยพระกระแสว่า

“ดีละผู้เจริญ ขอท่านจงไปเถิด”

ดังนั้นแล้ว เสด็จไปสู่ที่เฝ้าพระศาสดา ทูลขอกะพระศาสดาว่า

“พระพุทธเจ้าข้า พระนางมัลลิกาเทวีและพระนางवासภขัตติยาพูดอยู่ว่า จักเรียนธรรม ขอพระองค์กับภิกษุ ๕๐๐ รูป จงเสด็จไปสู่เรือนของข้าพระองค์ เนื่องนิตย์ ทรงแสดงธรรมแก่หล่อนทั้งสอง”

พระศาสดาตรัสว่า

“ธรรมดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายไปในที่แห่งเดียวเนื่องนิตย์ ไม่มี มหาบพิตร”

“ถ้าอย่างนั้น ขอจงประทานภิกษุรูปอื่น พระพุทธเจ้าข้า”

พระศาสดาได้ทรงมอบให้เป็นภาระแก่พระอานนท์เถระ พระเถระไป แสดงพระบาลีแก่พระนางเหล่านั้นเนื่องนิตย์ ในพระนางเหล่านั้น พระนาง มัลลิกาเทวีได้เรียน ได้ท่อง และให้พระเถระรับรองพระบาลี โดยเคารพ ส่วนพระนางवासภขัตติยาไม่เรียน ไม่ท่อง โดยเคารพทีเดียว และไม่อาจให้ พระเถระรับรองพระบาลี โดยเคารพได้

ต่อมาวันหนึ่ง พระศาสดาตรัสถามพระเถระว่า

“อานนท์ อุบาสิกาทั้งสองยังเรียนธรรมอยู่หรือ”

ท่านพระอานนท์ทูลว่า

“ยังเรียนธรรมอยู่ พระพุทธเจ้าข้า”

“อุบาสิกาคนไหนเรียน โดยเคารพ”

“พระนางมัลลิกาเทวีเรียน โดยเคารพ ท่อง โดยเคารพ อาจให้ข้าพระองค์
รับรองพระบาลีโดยเคารพ พระพุทธเจ้าข้า ส่วนธิดาซึ่งเป็นพระญาติของ
พระองค์ ไม่เรียน โดยเคารพ ไม่ท่อง โดยเคารพ ไม่อาจให้ข้าพระองค์รับรอง
พระบาลีโดยเคารพได้เลยทีเดียว”

พระศาสดาทรงสดับถ้อยคำของพระเถระแล้ว ตรัสว่า

“อานนท์ ธรรมดาธรรมที่เราตถาคตกแล้ว ย่อมไม่มีผลแก่ผู้ไม่ฟัง
ไม่เรียน ไม่ท่อง ไม่แสดง โดยเคารพ ดูว่าดอกไม้สมบูรณ์ด้วยสี แต่ไม่มีกลิ่น
หอม ฉะนั้น แต่ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มากแก่ผู้ทำกิจทั้งหลายมีการฟัง
โดยเคารพ เป็นต้น”

ดังนี้แล้ว ได้ตรัสสองพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

ดอกไม้งามมีสีแต่ไม่มีกลิ่นหอม แม้ฉันใด
วาจาสุภาษิตก็ฉันนั้น ย่อมไม่มีผลแก่ผู้ไม่ทำอยู่
ส่วนดอกไม้งามมีสีพร้อมด้วยกลิ่นหอม แม้ฉันใด
วาจาสุภาษิตก็ฉันนั้น ย่อมมีผลแก่ผู้ทำดีอยู่

”

ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากได้บรรลุอรุณผลทั้งหลาย มีโสดา-
ปัตติผล เป็นต้น เทศนาได้เกิดเป็นประโยชน์แก่มหาชน ดังนี้แล

ผู้ตื่นอยู่

สติของชนเหล่าใด

ไปแล้วในพระพุทธรเจ้าเป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ไปแล้วในพระธรรมเป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ไปแล้วในพระสงฆ์เป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ไปแล้วในกายเป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

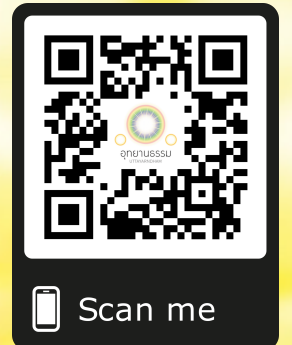
ใจของชนเหล่าใด

ยินดีแล้วในอันไม่เบียดเบียน ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ยินดีแล้วในภาวนา ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตม ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

ปทีณณกวรรค

นายการุสาฎิกะ

ในพระนครราชคฤห์ มีเด็กสองคน คนหนึ่งเป็นบุตรของผู้เป็นสัมมาทิฐิ อีกคนหนึ่งเป็นบุตรของผู้เป็นมิจฉาทิฐิ เด็กทั้งสองเล่นขลุบด้วยกันเสมอ ๆ

เด็กคนแรกเมื่อจะทอดขลุบก็ระลึกถึงพุทธานุสสติ กล่าวว่า “น โม พุทฺธสฺส” แล้วจึงทอดขลุบ ส่วนเด็กอีกคนระลึกถึงคุณของพวกเดียรฉิยฺ์ กล่าวว่า “น โม อรหันฺตานิ” แล้วจึงทอด

เด็กคนแรกชนะอยู่เนือง ๆ เด็กคนที่สองคิดว่า

“เพื่อนคนนี้ระลึกถึงพุทธานุสสติ กล่าวว่า “น โม พุทฺธสฺส” แล้วทอดขลุบ จึงชนะเรา เราก็จักทำอย่างนั้นบ้าง”

เขาได้สั่งสมพุทธานุสสติแล้ว

ต่อมาวันหนึ่ง นายการุสาฎิกะ บิดาของเด็กคนแรก

Audio 24

เทียมเกวียนไปหาไม้ในป่า ได้พาบุตรไปด้วย เมื่อได้ไม้ตามต้องการแล้ว
ขับเกวียนกลับมาหยุดพักอยู่ที่ใกล้ประตูเมือง เขาปล่อยให้โคให้ไปกินน้ำ

โคของเขาได้เดินตามหมู่โคอื่นเข้าไปในเมือง ฝ่ายนายสาฎิกะเมื่อรู้ว่า
โคหายไปจึงออกตาม ไปพบ โค ในเมือง จึงจูงกลับออกไปเพื่อรับบุตร
แต่ประตูเมืองปิดเสียก่อน

บุตรของเขาต้องอยู่ผู้เดียวนอกเมือง ได้นอนหลับอยู่ในเกวียน

พวกอมมนุษย์สองตนที่อยู่ในบริเวณนั้นเห็นเด็กน้อยนอนอยู่คนเดียว
อมมนุษย์ตนหนึ่งเป็นมิจฉาทิฎฐิ เป็นเลี่ยนหนามต่อพระศาสนา อีกตนหนึ่งเป็น
สัมมาทิฎฐิ

อมมนุษย์ที่เป็นมิจฉาทิฎฐิกล่าวว่า

“เด็กคนนี้เป็นรักษาหารของพวกเรา พวกเราจงเคี้ยวกินเด็กคนนี่”

ส่วนอมมนุษย์ผู้เป็นสัมมาทิฎฐิห้ามว่า

“อย่าเลย ท่านอย่าทำแบบนี้เลย”

แต่ผู้เป็นมิจฉาทิฎฐิไม่เชื่อคำห้ามนั้น จับเท้าเด็กแล้วคร่ำมา

ขณะนั้นเด็กน้อยรู้สึกตัว กล่าวขึ้นว่า “น โม พุทฺธสฺส” เพราะความที่ตนเป็น
ผู้สั่งสม ในพุทธานุสสติ อมมนุษย์ได้ยินเสียงนั้นเกิดความกลัว จึงถอยออกไป

ลำดับนั้น อมมนุษย์ผู้เป็นสัมมาทิฎฐิกล่าวกะอมมนุษย์ผู้เป็นมิจฉาทิฎฐินั้นว่า

“พวกเราทำสิ่งอันไม่ควรทำเสียแล้ว พวกเราจงทำทัณฑกรรมเพื่อเด็กนั้น
เสียเถิด”

ดังนั้นแล้ว ได้ยื่นรักษาเด็กนั้น ส่วนอมมนุษย์ผู้เป็นมิจฉาภิภูจู้เข้าไปสู่พระนคร นำอาหารที่มีรสเลิศพร้อมถาดทองคำของพระราชา

อมมนุษย์ทั้งสองตนนั้นอารักขาเด็กอยู่ประดุมารดาและบิดา ปลุกให้เด็กตื่น ให้บริโภค โภชนะ แล้วจารึกอักษรที่ถาดด้วยอาณุภาพของยักษ์ และอธิษฐานว่า

“พระราชาเท่านั้นจ้งเห็นอักษรเหล่านี้ คนอื่นจ้งอย่าเห็น”

ดังนั้นแล้วจ้งไป

ในวันรุ่งขึ้น พวกราชบุรุษต่างเที่ยวตามหาถาดทองคำของพระราชา เมื่อไม่พบในพระนคร จ้งออกไปหาภายนอกพระนคร เห็นถาดทองคำบนเกวียนที่เด็กนอนอยู่ จ้งจับตัวเด็กนั้นไปถวายแด่พระราชา

พระราชาทอดพระเนตรเห็นอักษรทั้งหลายบนถาดทองคำ ตรัสถามว่า

“นี่อะไรกัน พ่อ”

เด็กนั้นกราบทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้สมมติเทพ ข้าพระองค์ไม่ทราบ เมื่อคืนนี้มารดาบิดาของข้าพระองค์เอามาให้บริโภค แล้วได้ยื่นรักษาอยู่ ข้าพระองค์จ้งมิได้กลัว แล้วกลับไป ข้าพระองค์ทราบเพียงเท่านั้น”

ขณะนั้น มารดาและบิดาของเด็กทราบว่าลูกของตนถูกราชบุรุษจับไป จ้งตามไปยังราชสำนัก ทูลเรื่องทั้งปวงให้ทรงทราบ

พระราชาทรงทราบความเป็นไปนั้นแล้ว ทรงพาชนทั้งสามไปเฝ้าพระศาสดา กราบทูลความเป็นไปทั้งปวง แล้วทูลถามว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พุทธานุสสติเท่านั้นย่อมเป็นคุณชาติเครื่องรักษา หรือหนอแล หรือว่าอนุสสติอื่น มีธัมมานุสสติ เป็นต้น ก็เป็นคุณชาติเครื่องรักษา”

พระศาสดาตรัสแก่พระราชนั้นว่า

“มหาบพิตร พุทธานุสสติอย่างเดียวเท่านั้น เป็นคุณชาติเครื่องรักษา ก็หามิได้ ก็จิตอันชนเหล่าใดอบรมดีแล้ว โดยฐานะ ๖ กิจด้วยเครื่องรักษา และป้องกันอย่างอื่น หรือด้วยมนต์และโอสถ ย่อมไม่มีแก่ชนเหล่านั้น”

ดังนี้แล้ว ทรงภาสิตพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

สติของชนเหล่าใด ไปแล้ว ในพระพุทธเจ้าเป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตม ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

สติของชนเหล่าใด ไปแล้ว ในพระธรรมเป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตมตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

สติของชนเหล่าใด ไปแล้ว ในพระสงฆ์เป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตม ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

สติของชนเหล่าใด ไปแล้ว ในกายเป็นนิตย์ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตม ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

ใจของชนเหล่าใด ยินดีแล้ว ในอันไม่เบียดเบียน ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตม ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

ใจของชนเหล่าใด ยินดีแล้วในภavana ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน
ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตม ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

”

ในกาลจบเทศนา เด็กนั้นพร้อมด้วยมารดาและบิดาก็ดำรงอยู่ใน
โสดาปัตติผล

ครั้นภายหลัง ชนทั้งสามได้บวช แล้วบรรลุพระอรหัต เทศนาได้มี
ประโยชน์แม้แก่ชนผู้ประชุมกันแล้ว ดังนี้แล

ความชนะที่ไม่กลับแพ้อีก

ตนนั้นแล บุคคลชนะแล้ว ประเสริฐ
ส่วนหมู่สัตว์นอกนี้ บุคคลชนะแล้ว ไม่ประเสริฐเลย
เพราะเมื่อบุรุษฝึกตนแล้ว ประพฤติสำรวมเป็นนิตย์
เทวดา คนธรรพ์ มาร พร้อมทั้งพรหม
พึงทำความชนะของสัตว์เห็นปานนั้น ให้กลับแพ้ไม่ได้เลย

สหัสสวรรค

อนัตตปุจฉกพราหมณ์

อนัตตปุจฉกพราหมณ์ คิดว่า

“พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างเดียวหรือหนอ หรือทรงทราบแม้สิ่งที่มีใช้ประโยชน์ เราจักทูลถามพระองค์”

ดังนี้แล้ว จึงเข้าไปเฝ้าพระศาสดา ทูลถามว่า

“พระพุทธเจ้าข้า พระองค์เห็นจะทรงทราบสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างเดียว ไม่ทรงทราบสิ่งที่มีใช้ประโยชน์”

พระศาสดาตรัสว่า

“พราหมณ์ เรารู้ทั้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทั้งสิ่งที่มีใช้ประโยชน์”

Audio 26

“ถ้าเช่นนั้น ขอพระองค์จงตรัสบอกสิ่งที่มีใช้ประโยชน์แก่ข้าพระองค์เถิด”

ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสพระคาถานี้แก่พราหมณ์นั้นว่า

การนอนจนตะวันขึ้น (นอนตื่นสาย)

ความเกียจคร้าน ความดุร้าย การผลัดวันประกันพรุ่ง

การเดินทางไกลของคนคนเดียว การเข้าไปเสพภรรยาของผู้อื่น

พราหมณ์ ท่านจงเสพกรรม ๖ อย่างนี้เถิด

สิ่งที่มีใช้ประโยชน์ (ความฉิบหาย) จักมีแก่ท่าน

พราหมณ์ฟังพระพุทธดำรัสนั้นแล้ว ได้ให้สาธุการว่า

“ดีละ ดีละ ท่านผู้เป็นอาจารย์ของคณะ ท่านผู้เป็นใหญ่ในคณะ พระองค์
ย่อมทรงทราบทั้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทั้งสิ่งที่มีใช้ประโยชน์”

“อย่างนั้น พราหมณ์ ขึ้นชื่อว่าผู้รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่มีใช้ประโยชน์
เช่นกับด้วยเรา ไม่มี”

ลำดับนั้น พระศาสดาทรงตรวจดูอัธยาศัยของพราหมณ์นั้นแล้ว
จึงตรัสถามว่า

“พราหมณ์ ท่านเลี้ยงชีพด้วยการงานอะไร”

“ด้วยการเล่นสกา (การพนัน) พระโคดมผู้เจริญ”

“ก็ท่านชนะหรือแพ้เล่า”

“ชนะบ้าง แพ้บ้าง”

“พราหมณ์ นั้นยังมีประมานน้อย ขึ้นชื่อว่าความชนะของบุคคลผู้ชนะผู้อื่น ไม่ประเสริฐ ส่วนผู้ใดชนะตนได้ด้วยชนะกิเลส ความชนะของผู้นั้นประเสริฐ เพราะว่าใคร ๆ ไม่อาจทำความชนะนั้น ให้กลับพ่ายแพ้ได้”

เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

ตนนั้นแล บุคคลชนะแล้ว ประเสริฐ
ส่วนหมู่สัตว์นอกนี้ บุคคลชนะแล้ว ไม่ประเสริฐเลย
เพราะเมื่อบุรุษฝึกตนแล้ว ประพฤติสำรวมเป็นนิตย์
เทวดา คนธรรพ์ มาร พร้อมทั้งพรหม
พึงทำความชนะของสัตว์เห็นปานนั้น ให้กลับแพ้ไม่ได้เลย

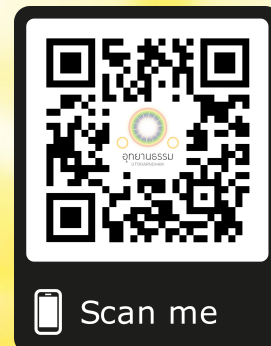
”

ในเวลาจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอริยมผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผล เป็นต้น ดังนี้แล

ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก

บุคคลประกอบตนไว้ในสิ่งอันไม่ควรประกอบ
และไม่ประกอบไว้ในสิ่งอันควรประกอบ
ละเสียแล้วซึ่งประโยชน์ ถือเอาอารมณ์อันเป็นที่รัก
ย่อมทะเยอทะยานต่อบุคคลผู้ตามประกอบตน
บุคคลอย่าสมาคมกับสัตว์และสังขารทั้งหลาย
อันเป็นที่รักและอันไม่เป็นที่รักในกาลไหน ๆ
เพราะว่าการไม่เห็นสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก
และการเห็นสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก เป็นทุกข์
เพราะเหตุนั้น บุคคลไม่พึงกระทำสัตว์หรือสังขารให้เป็นเป็นที่รัก
เพราะความพรากจากสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก เป็นการต่ำทราม
ก็เลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลายของเหล่าบุคคล
ผู้ไม่มีอารมณ์อันเป็นที่รัก และไม่เป็นที่รัก ย่อมไม่มี

ปิยวรรค

บรรพชิต ๓ รูป

มารดาบิดาในตระกูลหนึ่งในกรุงสาวัตถี มีบุตรน้อยคนเดียวเท่านั้นเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจ วันหนึ่ง บุตรน้อยนั้นฟังธรรมกถาของพวกภิกษุที่นิมนต์มาในเรือน ทำอนุโมทนาอยู่ อยากจะบวช จึงขอบวชกะมารดาบิดา

มารดาบิดาเหล่านั้นไม่อนุญาต เขามีความคิดว่า

“เราจักหนีไปข้างนอก แล้วบวชเสีย”

ต่อมา เมื่อบิดาของเขาจะออกไปข้างนอก ได้มอบหมายกะมารดาว่า

“เธอพึงรักษาบุตรน้อยนี้”

และเมื่อมารดาจะออกไปข้างนอก ก็มอบหมายกะบิดาเช่นกัน

Audio 26

วันหนึ่ง เมื่อบิดาของเขาไปข้างนอก มารดาตั้งใจว่าจ้กรักษาบุตร
จึงพึงบานประตูข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งเอาเท้าทั้งสองยันไว้ แล้วนั่งลงปั่นด้าย
บุตรของนางคิดว่า

“เราจ้กหลวงมารดา แล้วหนีไป”

ดังนั้นแล้ว กล่าวว่

“แม่จ้่า หลีกฉ้้นหน้่อยก่อนเถิด ฉ้้นจ้กถ่ายอุจจาระ”

คร้ันเมื่อมารดาหดเท้าแล้ว เขาก็ออกไปสู่วิหาร โดยเร็ว เข้าไปหาภิกษุ
ทั้งหลาย อ้อนวอนว่

“ท่านผู้เจริญ ขอท่านบวชให้ผมเถิด”

แล้วได้บรรพชาในสำนักของภิกษุเหล่านั้น

เมื่อบิดาของเขากลับมา ได้ถามมารดาว่า

“ลูกของเราไปไหน”

มารดาตอบว่

“นาย เมื่อก้้นี้้อยู่ที่นี่”

บิดานั้นค้นหาแล้ว ก็ไม่เห็นเขา จึงคิดว่า

“ลูกของเราจ้กไปวิหาร”

เขาจึงไปวิหาร เห็นบุตรบวชแล้ว ได้คร้่าครวญร้องให้ แล้วกล่าวว่

“พ่อ ทำไมเจ้าจึงทำให้เราพินาศ”

ดังนั้นแล้ว คิดว่า

“ก็เมื่อบุตรของเราบวชแล้ว บัดนี้ เราจักทำอะไรในเรือน”

ดังนั้น ตนเองก็บวชในสำนักของภิกษุทั้งหลาย

ลำดับนั้น มารดาของเขาคิดว่า

“ทำไมหนอ ลูกและผัวของเราจึงชักช้าอยู่ จักไปวิหารบวชเสียแล้วกรรมัง”

นางได้ไปวิหาร มองหาชนทั้งสองนั้น เมื่อเห็นชนแม่ทั้งสองบวชแล้ว คิดว่า

“ประโยชน์อะไรด้วยเรือนของเรา ในเมื่อสามีและบุตรของเราได้บวชแล้ว”

นางก็ไปสู่สำนักภิกษุณี แล้วบวช

ชนทั้งสามนั้นแม่บวชแล้ว ก็ไม่อาจจะแยกกันอยู่ได้ นั่งสนทนาร่วมกัน
เที่ยว ปล่อยวันให้ล่วงไปทั้ง ในวิหาร ทั้ง ในสำนักภิกษุณี เหตุนั้น ทั้งพวกภิกษุ
ทั้งพวกภิกษุณีจึงเป็นอันถูกเบียดเบียน

ต่อมาวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายกราบทูลการกระทำของชนทั้งสามนั้นแด่
พระศาสดา พระศาสดารับสั่ง ให้เรียกชนทั้งสามนั้นมา แล้วตรัสถามว่า

“ได้ยินว่าพวกเธอทำอย่างนั้นจริงหรือ”

ชนเหล่านั้นทูลว่า

“จริง พระพุทธเจ้าข้า”

“ทำไมพวกเธอจึงทำอย่างนั้น เพราะว่ามันไม่ใช่ความเพียรของพวก
บรรพชิต”

“พวกข้าพระองค์ไม่อาจจะอยู่แยกกัน พระพุทธเจ้าข้า”

“การทำอย่างนี้ตั้งแต่กาลที่พวกเธอบวชแล้ว ไม่ควร เพราะว่า การไม่เห็นสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก และการเห็นสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก เป็นทุกข์โดยแท้ เหตุฉะนั้น การทำบรรดาสัตว์และสังขารทั้งหลายอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เป็นที่รัก หรือไม่ให้เป็นที่รัก ย่อมไม่สมควร”

ดังนั้นแล้ว ได้ทรงภาสิตพระคาถาเหล่านี้ว่า

“

บุคคลประกอบตนไว้ในสิ่งอันไม่ควรประกอบ
และไม่ประกอบไว้ในสิ่งอันควรประกอบ
ละเสียแล้วซึ่งประโยชน์ ถือเอาอารมณ์อันเป็นที่รัก
ย่อมทะเยอทะยานต่อบุคคลผู้ตามประกอบตน
บุคคลอย่าสมาคมกับสัตว์และสังขารทั้งหลาย
อันเป็นที่รักและอันไม่เป็นที่รัก ในกาลไหน ๆ
เพราะว่าการไม่เห็นสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก
และการเห็นสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก เป็นทุกข์
เพราะเหตุนั้น บุคคลไม่พึงกระทำสัตว์หรือสังขารให้เป็นที่รัก
เพราะความพราจากสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก เป็นการตำหนาม
กิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลายของเหล่าบุคคล
ผู้ไม่มีอารมณ์อันเป็นที่รัก และไม่เป็นที่รัก ย่อมไม่มี

”

ในกาลจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอริยมผลทั้งหลาย มี โสดาปัตติผล
เป็นต้น ฝ่ายชนทั้งสามนั้นคิดว่า

“พวกเราไม่อาจพรากจากกันได้”

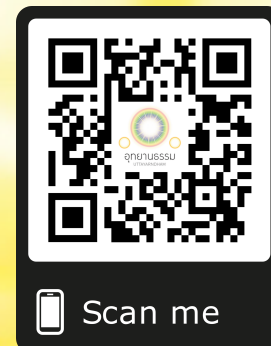
ดังนั้นแล้ว ได้สึกไปสู่เรือนตามเดิม ดังนี้แล

ความโศกเกิดจากตัณหา

ความโศกย่อมเกิดเพราะตัณหา
ภัยย่อมเกิดเพราะตัณหา
ความโศกย่อมไม่มีแก่บุคคลผู้พ้นวิเศษแล้วจากตัณหา
ภัยจักมีแต่ไหน

ปิยวรรค

พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง

พราหมณ์คนหนึ่งเป็นมิจฉาทิฎฐิ วันหนึ่งไปสู่ฝั่งแม่น้ำ แล้วถาวยืนอยู่ พระศาสดาทรงเห็นความถึงพร้อมแห่งอุปนิสัยของเขา จึงได้เสด็จไปหาเขา เมื่อเขาเห็นพระศาสดาแล้ว ก็ไม่ทำสามมิจกรรมเลย ได้นิ่งเสีย พระศาสดาตรัส ทักเขาก่อนว่า

“พราหมณ์ ท่านกำลังทำอะไร”

พราหมณ์นั้นทูลว่า

“พระโคตมผู้เจริญ ข้าพเจ้ากำลังแผ้วถาวยืนอยู่”

พระศาสดาตรัสเพียงเท่านั้นแล้วก็เสด็จไป

แม้ในวันรุ่งขึ้นพระศาสดาเสด็จไปหาเขา ซึ่งกำลังถาวยืนอยู่
ตรัสถามว่า

Audio 27

“พราหมณ์ ท่านทำอะไรอยู่”

พราหมณ์นั้นทูลว่า

“พระโคตมผู้เจริญ ข้าพเจ้ากำลังไถนา”

ดังนี้แล้ว ก็เสด็จหลีกไป

แม้ในวันต่อมา พระศาสดาก็เสด็จไป ตรัสถามเหมือนอย่างนั้น เขาทูลว่า

“พระโคตมผู้เจริญ ข้าพเจ้ากำลังหว่าน กำลังไถน้ำ กำลังรักษานา”

ดังนี้แล้ว ก็เสด็จหลีกไป

ครั้นในวันหนึ่ง พราหมณ์กราบทูลพระองค์ว่า

“พระโคตมผู้เจริญ ท่านมาตั้งแต่วันที่ข้าพเจ้าแผ้วถางนา ถ้าข้าวกกล้าของข้าพเจ้าจักผลิตผล ข้าพเจ้าจักแบ่งปันแก่ท่านบ้าง ถ้ายังไม่ให้ท่าน ข้าพเจ้าก็จักไม่เคี้ยวกิน

ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ท่านเป็นสหายของข้าพเจ้า”

ครั้นต่อมา ข้าวกกล้าของพราหมณ์นั้นผลิตผลแล้ว พราหมณ์นั้นทำกิจทั้งปวงเพื่อการเกี่ยว ด้วยตั้งใจว่า

“ข้าวกกล้าของเราผลิตผลแล้ว เราจักให้เกี่ยวตั้งแต่พรุ่งนี้ไป”

ในคืนนั้น พายุฝนหนักพัดพาเอาข้าวกกล้าไปหมด นาได้เหมือนกับฟุ้งถูกแผ้วถาง

ในเวลาเช้าตรู่ พราหมณ์ไปนาด้วยคิดว่า

“เราจักตรวจดูข้าวกล้า”

เขาเห็นแต่นาเปล่า เกิดความ โศกเป็นกำลัง จึงคิดว่า

“พระสมณ โคดมมาสู่ของเราตั้งแต่คราวที่แผ้วถางนา แม้เราก็ได้กล่าว
กะท่านว่าเมื่อข้าวกล้าผลัดผลแล้ว จักแบ่งส่วนให้แก่ท่านบ้าง ถ้ายังไม่ให้
ท่านแล้ว เราเองก็จักไม่เคี้ยวกิน ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ท่านเป็นสหายของเรา
ความปรารถนาในใจของเรา ไม่ถึงที่สุดเสียแล้ว”

พราหมณ์นั้นทำการอดอาหาร นอนบนเตียง

ลำดับนั้น พระศาสดาได้เสด็จไปสู่ประตูเรือนของพราหมณ์นั้น พราหมณ์
นั้นทราบการเสด็จมาของพระศาสดา จึงสั่งคนผู้เป็นบริวารว่า

“พวกเธอจงนำสหายของเรามา แล้วให้นั่งตรงนี้”

คนผู้เป็นบริวารได้ทำอย่างนั้น พระศาสดาประทับนั่งแล้ว ตรัสถามว่า

“พราหมณ์ไปไหน”

เขากราบทูลว่า

“นอนในห้อง พระพุทธเจ้าข้า”

“พวกเธอจงเรียกพราหมณ์นั้นมา”

เมื่อพราหมณ์มาแล้ว ได้ตรัสว่า

“เป็นอะไร พราหมณ์”

พราหมณ์ทูลว่า

“พระโคตมผู้เจริญ ท่านมาสู่มาขาของข้าพเจ้าตั้งแต่วันที่แผ้วถาง แม้ข้าพเจ้า ก็ได้พูดไว้ว่าเมื่อข้าวกกล้าผลิตผลแล้ว จักแบ่งส่วนถวายท่านบ้าง ความปรารถนาในใจของข้าพเจ้าไม่สำเร็จเสียแล้ว เพราะเหตุนั้น ความ โศกจึงเกิดแล้วแก่ข้าพเจ้า แม้ภักตข้าพเจ้าก็ไม่หิว”

ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสถามพราหมณ์นั้นว่า

“พราหมณ์ ก็ท่านรู้ไหมว่า ความ โศกเกิดแล้วแก่ท่าน เพราะอาศัยอะไร”

“พระโคตมผู้เจริญ ข้าพเจ้าไม่ทราบ ก็ท่านทราบหรือ”

“อย่างนั้น พราหมณ์ ความจริง ความ โศกก็ดี ภัยก็ดี เมื่อจะเกิด ย่อมอาศัยต้นเหตุจึงเกิดขึ้น”

ดังนั้นแล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ความ โศกย่อมเกิดเพราะต้นเหตุ

ภัยย่อมเกิดเพราะต้นเหตุ

ความ โศกย่อมไม่มีแก่บุคคลผู้พ้นวิเศษแล้วจากต้นเหตุ

ภัยจักมีแต่ไหน

”

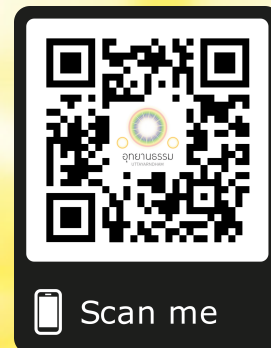
ในกาลจบเทศนา พราหมณ์ตั้งอยู่แล้ว ใน โสดาปัตติผล ดังนี้แล

ผู้ไม่อ้อมในกาม

มัจจุราชผู้ทำซึ่งที่สุด
กระทำนระผู้มีใจชองในอารมณ์ต่าง ๆ
เลือกเก็บดอกไม้ที่อยู่เกี่ยว
ผู้ไม่อ้อมในกามทั้งหลายนั้นแลสู่อำนาจ

บุปพวรรค

นางปติบุชิกา

เทพบุตรนามว่ามาลาภารีในดาวดิงส์เทว โลก มีนางอัสรพันหนึ่ง
แวดล้อม เข้าไปสู่สวน เทพธิดา ๕๐๐ ขึ้นไปบนต้นไม้ ทำดอกไม้ให้ตกลงมา
เทพธิดา ๕๐๐ เก็บเอาดอกไม้ที่ตกประดับเทพบุตร บรรดาเทพธิดาเหล่านั้น
เทพธิดาองค์หนึ่งจุดบินกิ่งไม้ นั่นแล สรีระดับไปดูจเปลวประทีป นางถือ
ปฏิสันธิในเรือนแห่งตระกูลหนึ่งในกรุงสาวัตถี

นางระลึกชาติได้ว่าเป็นภริยาของมาลาภารีเทพบุตร นางได้กระทำการ
บูชาด้วยของหอมและดอกไม้ เป็นต้น ด้วยปรารถนาการเกิดเฉพาะในสำนัก
ของมาลาภารีเทพบุตรผู้เคยเป็นสามี แม้นางแต่งงานไปสู่ตระกูลสามีในวัย
อายุ ๑๖ ปี ก็ได้ถวายสลากภัต ปักขิกภัต และวัสสาวาสิกภัต
เป็นต้น แล้วอธิษฐานว่า

“ส่วนแห่งบุญนี้ จงเป็นปัจจัยเพื่อประโยชน์แก่การบังเกิด

Audio 28

ในสำนักสามีของเรา”

ภิกษุทั้งหลายทราบว่านางนี้ปรารถนาจะไปบังเกิดในสำนักสามีเท่านั้น จึงขนานนามของนางว่า ปติปุชิกา

นางปติปุชิกาเข้าไปในโรงฉัน ตั้งน้ำฉัน ปุอาสนะเป็นนิตย แม่ชนพวกอื่น ใครจะถวายสลากภัต นางก็นำมามอบให้ แล้วกล่าวว่า

“แม่ ท่านจงจัดแจงภัตเหล่านี้แก่ภิกษุสงฆ์”

นางเดินไปเดินมาอยู่โดยทำนองนั้น ก็ได้กุศลธรรมทุกอย่างก้าว ต่อมานาง ได้ตั้งครรภ์ และคลอดบุตรรวม ๔ คน ในวันหนึ่ง ๆ นางถวายทาน ทำการบูชา ฟังธรรม รักษาสิกขาบท ต่อมาวันหนึ่ง นางได้เสียชีวิตด้วยโรคอย่างหนึ่ง แล้วกลับบังเกิดในสำนักสามีเดิมของตน

ขณะที่นางเทพธิดาเหล่านี้กำลังประดับดอกไม้อยู่นั่นเอง เทพบุตรเห็น นางจึงถามว่า

“เธอหายไปตั้งแต่เช้า เธอไปไหนมา”

นางเทพธิดากล่าวตอบว่า

“ดิฉันจู้ติคะ นาย”

“เธอพูดอะไร”

“ชื่อนั้นเป็นอย่างนี้ นาย”

“เธอเกิดแล้ว ในที่ไหน”

“เกิดในเรือนแห่งตระกูลในกรุงสาวัตถี”

“เธอดำรงอยู่ในกรุงสวัตถีนันส์นั้นสักกาลเท่าไร”

“ข้าแต่ นาย ดิฉันออกจากท้องมารดา โดยกาลอันล่วงไป ๑๐ เดือน ในเวลาอายุ ๑๖ ปี ไปสู่ตระกูลสามิ คลอดบุตร ๔ คน ทำบุญมี ทาน เป็นต้น ปรารถนาถึงนาย มาบังเกิดแล้วในสำนักของนายตามเดิม”

“อายุของมนุษย์มีประมาณเท่าไร”

“ประมาณ ๑๐๐ ปี”

“เท่านั้นเองหรือ”

“คะ นาย”

“พวกมนุษย์ถือเอาอายุประมาณเท่านี้ เกิดแล้ว เป็นผู้ประมาทเหมือนหลับ ยังกาลให้ล่วงไปหรือ หรือทำบุญมีทาน เป็นต้น”

“พูดอะไร นาย พวกมนุษย์ประมาทเป็นนิตย์ ประหนึ่งถือเอาอายุตั้ง อสงไขยเกิดแล้ว ประหนึ่งว่าไม่แก่ไม่ตาย”

ความสังเวชเป็นอันมากได้เกิดขึ้นแก่มาลาภารีเทพบุตรว่า

“พวกมนุษย์ถือเอาอายุประมาณ ๑๐๐ ปี เกิดแล้ว ประมาทนอนหลับอยู่ เมื่อไรหนอจึงจักพ้นจากทุกข์ได้

๑๐๐ ปีของมนุษย์ เท่า ๑ วัน ในสวรรค์ ก็ ๑๐๐ ปีของพวกเรา เป็นคืนหนึ่ง วันหนึ่งของพวกเทพเจ้าชั้นดาวดึงส์ ๓๐ ราตรี โดยราตรีนั้น เป็นเดือนหนึ่ง กำหนดด้วย ๑๒ เดือน โดยเดือนนั้น เป็นปีหนึ่ง ๑,๐๐๐ ปีทิพย์ โดยปีนั้น เป็นประมาณอายุของเทพเจ้าชั้นดาวดึงส์ ๑,๐๐๐ ปีทิพย์นั้น โดยการนับในมนุษย์ เป็น ๓ โกฎิ ๖ ล้านปี

เพราะฉะนั้น แม้วันเดียวของเทพบุตรนั้นก็ยังไม่ล่วงไป เป็นกาลเช่นครู่เดียวเท่านั้น ขึ้นชื่อว่าความประมาทของสัตว์ผู้มีอายุน้อยอย่างนี้ ไม่ควรอย่างยิ่งแล”

ในวันรุ่งขึ้น พวกภิกษุเข้าไปสู่บ้านของนาง เห็นโรงฉันทังยังไม่ได้จัด อาสนะยังไม่ได้ปู น้ำฉันทังยังไม่ได้ตั้งไว้ จึงถามว่า

“นางปติปฐิกาไปไหน”

ชาวบ้านตอบว่า

“ท่านผู้เจริญ พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายจักเห็นนาง ณ ที่ไหน วันวานนี้ เมื่อพระผู้เป็นเจ้าฉันทังแล้ว กลับไป นางตายในตอนเย็น”

ภิกษุปุถุชนฟังคำนั้นแล้ว ระลึกถึงอุปการะของนางนั้น ไม่อาจจะกลั้นน้ำตาไว้ได้ ธรรมสังเวชได้เกิดแก่พระชีณาสพ ภิกษุเหล่านั้นทำภัตติกแล้ว ไปวิหาร ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค ทูลถามว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อุบาสิกาชื่อ ปติปฐิกา ลุกขึ้นเสร็จสรรพแล้ว ทำบุญมีประการต่าง ๆ ประารณาถึงสามีเท่านั้น บัดนี้ นางตายแล้ว ไปเกิด ณ ที่ไหน”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย นางเกิดในสำนักสามีของตนนั้นแหละ”

“ในสำนักสามี ไม่มี พระพุทธเจ้าข้า”

“ภิกษุทั้งหลาย นางปรารณาถึงสามีนั้น ก็หามิได้ มาลาภาริเทพบุตรในดาวดึงส์พิภพเป็นสามีของนาง นางเคลื่อนจากที่ประดับดอกไม้ของสามีนั้นแล้ว ไปบังเกิดในสำนักของสามีนั้นนั่นแลอีก”

“ได้ยินว่า อย่างนั้นหรือ พระพุทธเจ้าข้า”

“อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย”

“นำสังเวช ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายน้อยจริง พระพุทธเจ้าข้า เข้าตรู
นางอังกาสพวกเข้าพระองค์ ตอนเย็น ตายด้วยพยาธิที่เกิดขึ้น”

“อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย ชื่อว่าชีวิตของสัตว์ทั้งหลายน้อยจริง เหตุนั้นแล
มัจจุราษผู้กระทำซึ่งที่สุด ยังสัตว์เหล่านี้ซึ่งไม่อิมด้วยวัตถุกามและกิเลสกาม
นั้นแล ให้เป็นไปในอำนาจของตนแล้ว ย่อมพาเอาสัตว์ที่คร่ำครวญ ร่ำไรไป”

ดังนั้นแล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

“

มัจจุราษผู้ทำซึ่งที่สุด

กระทำนระผู้มีใจข้อง ในอารมณ์ต่าง ๆ

เลือกเก็บดอกไม้อยู่เที่ยว

ผู้ไม่อิมในกามทั้งหลายนั้นแล สู่อำนาจ

”

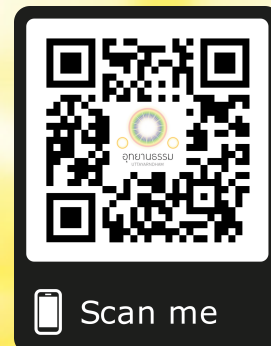
ในเวลาจบเทศนา ชนเป็นอันมากบรรลุอรุณผลทั้งหลาย มี โสดาปัตตติผล
เป็นต้น เทศนามีประโยชน์แก่มหาชน ดังนี้แล

ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก

ความโศกย่อมเกิดแต่ของที่รัก
ภัยย่อมเกิดแต่ของที่รัก
ความโศกย่อมไม่มีแก่ผู้ปลดเปลื้องได้จากของที่รัก
ภัยจักมีแต่ไหน

ปิยวรรณ

กุกุมพีคนใดคนหนึ่ง

กุกุมพีคนหนึ่ง ครั้นบุตรของตนเสียชีวิตแล้ว ไปสู่ป่าช้า ร้องไห้อยู่ ไม่อาจที่จะหักห้ามความ โศกถึงบุตรได้

พระศาสดาทรงพิจารณาดูสัตว์โลก ในเวลา ไกลรุ่ง ทรงเห็นอุปนิสัย โสดาปัตติมรรคของกุกุมพีนั้น เมื่อกลับจากบิณฑบาตแล้ว ได้ทรงพาภิกษุผู้เป็นปัจฉาสมณะรูปหนึ่ง เสด็จไปประตูเรือนของกุกุมพีนั้น

กุกุมพีนั้นได้ทราบว่พระศาสดาเสด็จมา คิดว่า พระศาสดาจักทรง ประสงค์เพื่อทำปฏิสันถารด้วย จึงอัญเชิญพระศาสดา ให้เสด็จไปสู่เรือน ปูอาสนะไว้ ในท่ามกลางเรือน เมื่อพระศาสดาประทับนั่งแล้ว ก็มาถวายบังคม แล้วนั่ง ณ ส่วนข้างหนึ่ง

ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสถามกุกุมพีนั้นว่า

Audio 29

“อุบาสก ท่านต้องทุกข์เพราะเหตุอะไรหนอแล”

เมื่อกุฎุมพินันท์กราบทูลทุกข์เพราะพลัดพรากจากบุตรแล้ว ตรัสว่า

“อย่าคิดเลย อุบาสก ชื่อว่าความตายนี้มี ไซ้มีอยู่ในที่เดียว และมีไซ้มี
จำเพาะแก่บุคคลผู้เดียว ก็ชื่อว่าความเป็นไปแห่งภพ ยังมีอยู่เพียงใด ความ
ตายก็ย่อมมีแก่สรรพสัตว์เพียงนั้นเหมือนกัน แม้สังขารอันหนึ่ง ที่ชื่อว่าเที่ยง
ย่อมไม่มี

เพราะเหตุนั้น ท่านพึงพิจารณา โดยอุบายอันแยบคายว่า

ธรรมชาติมีความตายเป็นธรรมดา ตายเสียแล้ว

ธรรมชาติมีความแตกเป็นธรรมดา แตกเสียแล้ว

ไม่พึงเศร้า โศก เพราะว่ โบราณกบัตถิตทั้งหลาย ในกาลที่ลูกรักตายแล้ว
พิจารณาว่า

ธรรมชาติมีความตายเป็นธรรมดา ตายเสียแล้ว

ธรรมชาติมีความแตกเป็นธรรมดา แตกเสียแล้ว

ดังนี้แล้ว ไม่ทำความเศร้า โศก เจริญมรณัสสติอย่างเดียว”

กุฎุมพินันท์อ้อนวอนว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บัณฑิตพวกไหนได้ทำแล้วอย่างนั้น และได้ทำใน
กาลใด ขอพระองค์จงตรัสบอกแก่ข้าพระองค์”

เมื่อจะทรงประกาศเนื้อความนั้น จึงทรงนำอดีตนิทานมาสาธก ดังต่อไปนี้

อุรคชาตก ว่าด้วย เปรียบความตายเหมือนงูลอกคราบ

ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติอยู่ในนครพาราณสี พระโพธิสัตว์บังเกิดในสกุลพราหมณ์ ณ หมู่บ้าน ใกล้ประตูเมืองพาราณสี สั่งสมทรัพย์สมบัติไว้เลี้ยงชีพด้วยกสิกรรม พระโพธิสัตว์นั้นได้มีบุตร ๒ คน คือ ชาย ๑ หญิง ๑ เมื่อบุตรชายเจริญวัยแล้ว ได้แต่งงานกับหญิงที่สกุลเสมอกัน ดังนั้น ชนเหล่านั้น รวมนางทาสี ได้เป็น ๖ คนด้วยกัน คือ พระโพธิสัตว์ ภรรยา บุตรชาย บุตรสาว ลูกสะใภ้ และทาสี ชนเหล่านั้นเป็นผู้สมัครสมานยินดี อยู่กันด้วยความรัก พระโพธิสัตว์ได้ให้โอวาทแก่คนทั้ง ๕ ที่เหลืออย่างนี้ว่า

“ท่านทั้งหลายจงให้ทาน โดยนิยามตามทำนองที่หาได้เท่านั้น จงรักษาศีล กระทำอุโบสถกรรม เจริญมรณัสสติ จงกำหนดถึงภาวะคือความตายของท่านทั้งหลาย เพราะความตายของสัตว์เหล่านี้ เป็นของยั่งยืน ชีวิตไม่ยั่งยืน สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง มีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงเป็นผู้ไม่ประมาททั้งกลางคืนและกลางวันเถิด”

ชนทั้ง ๕ นั้น รับโอวาทว่า สาธุ เป็นผู้ไม่ประมาท เจริญมรณัสสติอยู่

อยู่มาวันหนึ่ง พระโพธิสัตว์ไปนาพร้อมกับบุตรชาย พระโพธิสัตว์ไถนา บุตรลากขะมาเผา ในที่ไม่ไกลบุตรนั้น มีอสรพิษอยู่ในจอมปลวก ควันไฟได้ไปกระทบตาของอสรพิษนั้น มันโกรธ เลื้อยออกมาคิดว่า ภัยเกิดแก่เรา เพราะคนผู้นี้ จึงกัดบุตรชายจมทั้ง ๔ เขี้ยว เขาล้มลงตายทันที พระโพธิสัตว์ เหลียวมาดูเห็นบุตรชายนั้นล้มลง จึงหยุด โคแล้วเข้าไปดู รู้ว่าบุตรชายตายแล้ว จึงยกบุตรขึ้น ให้นอนอยู่ที่โคนไม้ คลุมไว้ด้วยผ้า ไม่ร้องไห้ ไม่ปริเทวนา การรำไร ไถนาไปพลาง กำหนดถึงเฉพาะความเป็นอนิจจังว่า

“ก็สิ่งที่มีการแตกเป็นธรรมดา แตกไปแล้ว สิ่งที่มีความตายเป็นธรรมดา ตายไปแล้ว สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สำเร็จด้วยความตาย”

พระโพธิสัตว์เห็นบุรุษผู้คุ้นเคยกันคนหนึ่งเดินมา ใกล้ ๆ จึงถามว่า

“จะไปเรือนหรือพ่อ”

เขากล่าวว่า

“จะ”

“ถ้าอย่างนั้น ท่านช่วยแวะไปยังเรือนของพวกเรา บอกกะนางพราหมณีว่า วันนี้ไม่ต้องนำอาหารมาให้คนสองคนเหมือนดังก่อนให้นำอาหารมาสำหรับคนผู้เดียวเท่านั้น และเมื่อก่อนทาสีผู้เดียวเท่านั้นนำอาหารมา แต่วันนี้ให้คนทั้ง ๔ นุ่งห่มผ้าขาว ถือของหอมและดอกไม้มา”

บุรุษนั้นรับคำ แล้วไปบอกแก่นางพราหมณี นางพราหมณีถามว่า

“ดูกรพ่อ ชาวนี้ใครให้ท่านมา”

เขาตอบว่า

“พราหมณ์ให้มา แม่เจ้า”

นางพราหมณีนั้นรู้ได้ว่า บุตรชายตายแล้ว แม้ความโศกเศร้าก็ไม่ได้มีแก่นางพราหมณีนั้น ก็นางเป็นผู้อบรมจิตไว้ดีแล้ว นางนุ่งห่มผ้าขาว ถือของหอมและดอกไม้ ถืออาหาร แล้วได้ไปพร้อมกับคนที่เหลือ ไม่มีใครร้องไห้หรือมีความรำไร พระโพธิสัตว์นั่งในร่มเงาที่บุตรชายนอนอยู่นั้นแหละบริโภคอาหาร เมื่อบริโภคอาหารเสร็จ คนทั้งหมดก็ช่วยกันขนฟืนมา ยกบุตรชายนั้น

ขึ้นสู่เชิงตะกอน บูชาด้วยของหอมและดอกไม้ แล้วเผา น้ำตาแม่หยดเดียวก็
ไม่ได้มีแก่ใคร ๆ ทั้งหมดเป็นผู้เจริญมรณัสสติไว้ดีแล้ว

ด้วยเดชแห่งศีลของชนเหล่านั้น ภาพแห่งท้าวสักกะเกิดอาการร้อน
ท้าวสักกะนั้นทรงใคร่ครวญอยู่ว่า

“ใครหนอประสงค์จะให้เราเคลื่อนจากที่”

ทรงทราบว่า ภาพร้อนเพราะเดชแห่งคุณของชนเหล่านั้น ทรงมีพระมณัส
เลื่อมใส ทรงดำริว่า

“เราไปยังสำนักของชนเหล่านี้ ทำให้เขาบันลือสีหนาท ในเวลาเสร็จสิ้น
การบันลือสีหนาท จึงกระทำนิเวศน์ของชนเหล่านั้น ให้เต็มด้วยรัตนะทั้ง ๗
แล้วจึงมา ย่อมจะควร”

ท้าวสักกะจึงเสด็จไปในที่นั้น โดยเร็ว แล้วประทับยืนอยู่ที่ข้างป่าช้า ตรัสว่า

“ดูกรพ่อ พวกท่านทำอะไรกัน”

ชนเหล่านั้นกล่าวว่า

“นาย พวกเราเผามนุษย์คนหนึ่ง”

“พวกท่านจักไม่เผามนุษย์ แต่เห็นจะฆ่าเนื้อตัวหนึ่งแล้วจึงปิ้งอยู่”

“นาย ชื่อนั้นก็ห้ามมิได้ พวกเราเผาเฉพาะมนุษย์เท่านั้น”

“ถ้าอย่างนั้น เขาคงจะเป็นมนุษย์ที่มีเวรกับพวกท่าน”

ลำดับนั้น พระโพธิสัตว์จึงกล่าวกะท้าวสักกะนั้นว่า

“นาย เขาเป็นบุตรผู้เกิดแต่อกของพวกเรา ไม่ใช่คนมีเวรกัน”

“ถ้าอย่างนั้น เขาคงจะเป็นบุตรผู้ที่ไม่เป็นที่รักของท่าน”

“นาย เขาเป็นบุตรที่รักยิ่งของข้าพเจ้า”

“เมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไรท่านจึงไม่ร้องไห้”

พระโพลีสตันั้น จึงบอกถึงเหตุที่ไม่ร้องไห้ว่า

“บุตรของข้าพเจ้าละทิ้งร่างกายของตนไป ดุจงูละทิ้งคราบเก่า ฉะนั้น เมื่อร่างกายแห่งบุตรของข้าพเจ้าใช้อะไรไม่ได้ ทำกาละไปแล้วอย่างนี้ บุตรของข้าพเจ้าถูกเผาอยู่ ย่อมไม่รู้สึกรถึงความร่ำไรของหมู่ญาติ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่เศร้า โศกถึงเขา คติของตนมีอย่างใด เขาก็ยอมไปสู่คติของตนอย่างนั้น”

ท้าวสักกะได้ทรงฟังคำของพระโพลีสตัแล้ว จึงตรัสถามนางพราหมณีว่า

“ดูกรมแม่ เขาเป็นอะไรกับท่าน”

นางพราหมณีตอบว่า

“นาย เขาเป็นบุตรที่ข้าพเจ้าบริหารด้วยครรรภ์ถึง ๑๐ เดือน ให้เต็มถันแล้ว บำรุงเลี้ยงให้เจริญเติบโต”

“ดูกรมแม่ บิดาไม่ร้องไห้เพราะเป็นบุรุษ ก็ยกไว้ ส่วนหทัยของมารดา อ่อนโยน เพราะเหตุไร ท่านจึงไม่ร้องไห้”

นางพราหมณีนั้นจึงบอกถึงเหตุที่ไม่ร้องไห้ว่า

“บุตรของดิฉันนี้ ดิฉันมิได้เชื่อเชิญให้เขามาจากปรโลก เขาก็มาเอง แม้เมื่อจะไปจากมนุษย์ โลกนี้ ดิฉันก็มีได้อนุญาตให้เขาไป เขามาอย่างใด

เขาก็ไปอย่างนั้น การปริเทวนาถึงการที่บุตรของดิฉันไปจากมนุษย โลกนั้น จะเกิดประโยชน์อะไร บุตรของดิฉันถูกเผาอยู่ก็ 모르สึกถึงความร่ำไรของพวกญาติ เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงไม่เศร้า โศกถึงเขา คติของเขามีอย่างใด เขาก็ไปสู่คติของตนอย่างนั้น”

ครั้นท้าวสักกะได้สดับถ้อยคำของนางพราหมณีแล้ว จึงตรัสถามน้องสาวว่า

“ແ່แม่ เขาเป็นอะไรกับเธอ”

น้องสาวกล่าวว่า

“เขาเป็นพี่ชายของดิฉันจะนาย”

“ແ່แม่ ธรรมดาน้องสาวทั้งหลายย่อมมีความเสนหารัก ใคร่พี่ชาย เพราะเหตุไร เธอจึงไม่ร้องไห้”

ฝ่ายน้องสาวนั้น จึงบอกถึงเหตุที่ไม่ร้องไห้ว่า

“เมื่อพี่ชายตายแล้ว หากว่าดิฉันจะฟังร้องไห้ ดิฉันก็จะฝ่ายผอม เมื่อดิฉันร้องไห้อยู่ จะมีผลอะไร ความไม่ยินดีก็จะฟังมีแก่ญาติ มิตร และสหายของดิฉัน ยิ่งขึ้น พี่ชายของดิฉันถูกเผาอยู่ ก็ไม่รู้สึกถึงความร่ำไรให้ของพวกญาติ เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงไม่เศร้า โศกถึงพี่ชายนั้น คติของตนมีอย่างใด เขาก็ไปสู่คติของตนอย่างนั้น”

ครั้นท้าวสักกะได้ทรงสดับถ้อยคำของหญิงผู้เป็นน้องสาวแล้ว จึงตรัสถามภรรยาของบุตรที่ตายนั้นว่า

“ແ່แม่ เขาเป็นอะไรกับเธอ”

ภรรยาตอบว่า

“นาย เขาเป็นสามีดิฉัน”

“ธรรมดาสตรีทั้งหลาย เมื่อสามีตายไป ย่อมเป็นหม้าย ไร้ที่พึ่ง เพราะเหตุไร เธอจึงไม่ร้องไห้”

ภรณยานั้นจึงบอกถึงเหตุที่ไม่ร้องไห้แก่ท้าวสักกะว่า

“แต่กร้องไห้ขอพระจันทร์อัน โคจรอยู่ในอากาศฉัน ไต การที่บุคคลมาเศร้า โศกถึงผู้ที่ละไปสู่ปรโลกแล้วนี้ ก็มีอุปไมยฉันนั้น สามีของดิฉันถูกเผาอยู่ ย่อมไม่รู้สึกถึงความร่ำไห้ของพวกเขา เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงไม่เศร้า โศกถึงสามีนั้น คติของตนมีอย่างใด เขาก็ไปสู่คติของตนอย่างนั้น”

ท้าวสักกะได้ทรงสดับถ้อยคำของภรรยา แล้วจึงตรัสถามทาสีว่า

“ดูกรมแม่ เขาเป็นอะไรกับเจ้า”

ทาสีตอบว่า

“ข้าแต่นาย เขาเป็นนายของดิฉัน”

“เจ้าคงถูกบุรุษนี้เบียดเบียน โบยตี แล้วใช้สอยเป็นแน่ เพราะฉะนั้น เจ้าจึงไม่ร้องไห้ เพราะคิดว่าบุรุษนี้พ้นไปเสียดีแล้ว”

“นายท่านอย่าพูดอย่างนั้น คำที่ท่านพูดนั้นไม่สมควรแก่นายดิฉันนี้ ลูกเจ้านายของดิฉัน เพียบพร้อมด้วยขันติ เมตตา และความเอ็นดู ได้เป็นเสมือนบุตรที่ดิฉัน ให้เจริญเติบโต ในอก”

“เมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไร เจ้าจึงไม่ร้องไห้”

ฝ่ายทาสีนั้น จึงบอกถึงเหตุที่ไม่ร้องไห้แก่ท้าวสักกะว่า

“หมอน้ำที่แตกแล้ว เชื่อมให้สนิทอีกไม่ได้ ฉันทุใด การที่บุคคลเศร้า โศกถึงผู้ที่ละไปสู่ปรโลกแล้วนี้ ก็มีอุปไมยฉันทุใด นายของดิฉันถูกเผาอยู่ ย่อมไม่รู้สึกรถึงความร่ำไห้ของพวกญาติ เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงไม่เศร้า โศกถึงนายนั้น คติของตนมีอย่างใด นายของดิฉันก็ไปสู่คติของตนอย่างนั้น”

ท้าวสักกะทรงสดับธรรมกถาของคนทั้งหมดแล้ว ทรงเลื่อมใสตรัสว่า

“ท่านทั้งหลายเป็นผู้ไม่ประมาท เจริญมรณัสสติแล้ว จำเดิมแต่นี้ไป ท่านทั้งหลายไม่ต้องทำการงานด้วยมือของตน เราเป็นท้าวสักกะเทวราช เราจักทำรัตนะทั้ง ๗ อันหาประมาณมิได้ไว้ในเรือนของพวกท่าน ท่านทั้งหลายจงให้ท่าน รักษาศีล อยู่จำอุโบสถ จงเป็นผู้ไม่ประมาทเถิด”

ครั้นให้โอวาทแก่ชนเหล่านั้นแล้ว ทรงกระทำเรือนให้มีทรัพย์นับประมาณไม่ได้ แล้วเสด็จหลีกไป

เมื่อพระศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้มาแสดงแล้ว จึงทรงประชุมชาดกว่า

“ทาสีในครั้งนั้น ได้เป็นนางชัชชุตตรา ธิดาได้เป็นนางอุบลวรรณา บุตรได้เป็นพระราहुล มารดาได้เป็นนางเขมา ส่วนพราหมณ์ได้เป็นเรตถาคต”

ดังนี้แล้ว จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“

ความ โศกยอมเกิดแต่ของที่รัก

ภัยยอมเกิดแต่ของที่รัก

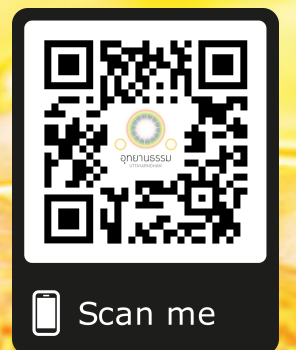
ความ โศกยอมไม่มีแก่ผู้ปลดเปลื้องได้จากของที่รัก

ภัยจักมีแต่ไหน

”

ในกาลจบเทศนา กุฎุมพีตั้งอยู่แล้วใน โสดาปัตติผล เทศนาได้มี
ประโยชน์แก่ชนผู้ประชุมกันแล้ว ดังนี้แล

ປຣະບວດຮຽນ

ไม่ได้ทรัพย์เมื่อหนุ่ม

พวกคนเขลา ไม่ประพฤติพรหมจรรย์
ไม่ได้ทรัพย์ในคราวยังเป็นหนุ่มสาว ย่อมชบเซา
ดังกนกกระเรียนแก่ชบเซาอยู่ในเปือกตมที่หมดปลา ฉะนั้น
พวกคนเขลา ไม่ประพฤติพรหมจรรย์
ไม่ได้ทรัพย์ในคราวยังเป็นหนุ่มสาว
ย่อมนอนทอดถอนถึงทรัพย์เก่า
เหมือนลูกศรที่ตกจากแล่ง ฉะนั้น

ชราวรรค

เหมือนใบไม้เหลือง

บัดนี้ ท่านเป็นดุจใบไม้เหลือง
อนึ่ง บุรุษแห่งพระยามปราภวแก่ท่านแล้ว
ท่านตั้งอยู่ใกล้ปากแห่งความเสื่อม
อนึ่ง แม้เสบียงทางของท่านก็ยังไม่
ท่านนั้นจงทำที่พึงแก่ตน จงรีบพยายาม จงเป็นบัณฑิต
ท่านกำจัดมลทินได้แล้ว ไม่มีกิเลสเพียงตั้งเนิ่น
จักถึงอริยมุอันเป็นทิพย์

มจวสสค

ผู้ใคร่สุขย่อมไม่เบียดเบียนผู้อื่น

สัตว์ผู้เกิดแล้วทั้งหลายเป็นผู้ใคร่สุข
บุคคลใดแสวงหาสุขเพื่อตน แต่เบียดเบียนสัตว์อื่นด้วยก่อนไม่
บุคคลนั้นละไปแล้วย่อมไม่ใคร่สุข
สัตว์ผู้เกิดแล้วทั้งหลายเป็นผู้ใคร่สุข
บุคคลใดแสวงหาสุขเพื่อตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วยก่อนไม่
บุคคลนั้นละไปแล้ว ย่อมใคร่สุข

กัณทอรรค

โทษแห่งการประพฤตินิดในกาม

นระผู้ประมาทชอบเสพภรรยาของคนอื่น

ยอมถึงฐานะ ๔ อย่าง คือ

การได้สิ่งที่มีใช้บุญ เป็นที่ ๑

การนอนไม่ได้ตามความปรารถนา เป็นที่ ๒

การนินทา เป็นที่ ๓ นรท เป็นที่ ๔

การได้สิ่งที่มีใช้บุญอย่างหนึ่ง คติลามกอย่างหนึ่ง

ความยินดีของบุรุษผู้กลัวกับด้วยหญิงผู้กลัวมีประมาณน้อยอย่างหนึ่ง

พระราชาย่อมลงอาชญาอันหนักอย่างหนึ่ง

เพราะฉะนั้น นระไม่ควรเสพภรรยาของคนอื่น

นิตยวรรค

บาปอันเกิดขึ้นในตน

บาปอันตนทำไว้เอง เกิดในตน มีตนเป็นแดนเกิด
ย่อมน่ายับุคคลผู้มีปัญญาทราม
ดุจเพชรน้ำเดียวแก้วมณี อันเกิดแต่หิน ฉะนั้น

อรรถวรรค

ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์

บาปอันผู้ใดทำแล้วด้วยตนเอง ผู้นั้นย่อมเสerahmongด้วยตน
บาปอันผู้ใดไม่ทำด้วยตน ผู้นั้นย่อมบริสุทธิ์ด้วยตนเอง
ความบริสุทธิ์ไม่บริสุทธิ์ เป็นของเฉพาะตน
คนอื่นทำคนอื่นให้บริสุทธิ์ไม่ได้

อัครค

ผู้เห็นโทษว่าไม่เป็นโทษ

สัตว์ทั้งหลายผู้มีความรู้ว่ามีโทษ ในธรรมที่หาโทษมิได้
มีปกติเห็นว่าหาโทษมิได้ ในธรรมที่มีโทษ
เป็นผู้ถือด้วยดีซึ่งมีจฉาทิฏฐิ ย่อมไปสู่ทุกคติ
สัตว์ทั้งหลายรู้ธรรมที่มีโทษ โดยความเป็นธรรมมีโทษ
รู้ธรรมที่หาโทษมิได้ โดยความเป็นธรรมหาโทษมิได้
เป็นผู้ถือด้วยดีซึ่งสัมมาทิฏฐิ ย่อมไปสู่สุคติ

นิตยวรรค

การบูชาท่านที่ควรบูชา

ผู้ใดฟังบูชาด้วยทรัพย์พันหนึ่งทุก ๆ เดือน สิ้น ๑๐๐ ปี
ส่วนการบูชานั้นนั้นแล
ของผู้ที่ฟังบูชาท่านผู้มีตนอบรมแล้วคนเดียว แม้ครู่หนึ่ง
ประเสริฐกว่าการบูชาของผู้ที่
การบูชาสิ้น ๑๐๐ ปี จะประเสริฐอะไรเล่า

สหัสสวรรค

การบำเรอไฟ

ก็สัตว์ใดฟังบำเรอไฟในป่า ตั้ง ๑๐๐ ปี
ส่วนเขาฟังบูชาท่านผู้มีตนอบรมแล้วผู้เดียว แม้ครู่หนึ่ง
การบูชานั้นนั้นแลประเสริฐกว่า
การบูชา ๑๐๐ ปี จะประเสริฐอะไรเล่า

สหัสสวสค

ท่านผู้ดำเนินตรง

ผู้มุ่งบุญพึงบูชา
และทำการบูชาอย่างใดอย่างหนึ่งในโลกตลอดปี
ท่านนั้นแม้ทั้งหมดไม่ถึงส่วนที่ ๔
แห่งการอภิวัตน์ในท่านผู้ดำเนินตรงประเสริฐสุด

สหัสสวสศ

โทษของคนอื่น

โทษของบุคคลเหล่านี้เห็นได้ง่าย ฝ่ายโทษของตนเห็นได้ยาก
เพราะว่าบุคคลนั้นยอมไปรับโทษของบุคคลเหล่านี้
เหมือนบุคคลไปรับแกลบ
แต่ว่าย่อมปกปิดโทษของตน
เหมือนพรานนกปกปิดอัตรภาพด้วยเครื่องปกปิด ฉะนั้น

มจวสศค

ความสังสมบุญทำให้เกิดสุข

ถ้าบຸรุษฟังทำบุญไชริ ฟังทำบุญนั้นบ່อย ๆ
ฟังทำความพอใจในบุญนั้น
เพราะว่าความสังสมบุญทำให้เกิดสุข

ปาปอรรค

ผู้ผลิตเพลงในโลกทั้งสอง

ผู้มีบุญอันทำไว้แล้วยอมผลิตเพลงในโลกนี้
ละไปแล้วยอมผลิตเพลง
เขายอมผลิตเพลงในโลกทั้งสอง
เขายอมผลิตเพลงว่า เราทำบุญไว้แล้ว
ไปสู่สุคติ ยอมผลิตเพลงยิ่งขึ้น

ยมก๑๑๑๑

ทำจิตมลทินทีละน้อย

ผู้มีปัญญา

ทำกุศลอยู่คราวละน้อย ๆ ทุก ๆ ขณะ โดยลำดับ
ฟังทำจิตมลทินของตนได้
เหมือนช่างทองปิดเป่าสนิมทอง ฉะนั้น

มจวสสค

ใจที่โน้มไปในบาป

บุคคลพึงรีบชวนช่วยในความดี
พึงห้ามจิตเสียจากบาป
เพราะว่า เมื่อบุคคลทำความดีช้าอยู่
ใจจะยืນดีในบาป

ปาปวรรค

อาสวะตั้งอยู่ไม่ได้

อาสวะทั้งหลายของผู้ตื่นอยู่ทุกเมื่อ
ผู้มีปกติตามศึกษาทั้งกลางวันกลางคืน
ผู้น้อมไปแล้วสู่พระนิพพาน
ย่อมถึงความตั้งอยู่ไม่ได้

โกธรรค

ผู้ได้นามว่าภิกษุ

บุคคลชื่อว่าเป็นภิกษุเพราะเหตุที่ชอกะคนพวกอื่น หามีได้
บุคคลสมาทานธรรมอันเป็นพีช ไม่ชื่อว่าเป็นภิกษุ

ด้วยเหตุเพียงเท่านั้น

ผู้ใดในศาสนานี้ ลอยบุญและบาปแล้ว
ประพฤติพรหมจรรย์ (รัฐธรรม) ในโลก

ด้วยการพิจารณาเที่ยวไป
ผู้นั้นแลเราเรียกว่า ภิกษุ

ธัมมัตถวรรค

โสดาปัตติผลประเสริฐกว่า ความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง

โสดาปัตติผลประเสริฐกว่า
ความเป็นเอกราชในแผ่นดิน
กว่าการไปสู่สวรรค์
และกว่าความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง

โลกวรรค

กิจของตน

บุคคลไม่ควรทำคำเสียดขบของคนเหล่าอื่นไว้ในใจ
ไม่ควรแลดูกิจที่ทำแล้วและยังมีได้ทำของคนเหล่าอื่น
พึงพิจารณากิจที่ทำแล้วและยังมีได้ทำของตนเท่านั้น

ปุณฺณวสสค

พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง
สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์อย่างยิ่ง
บัณฑิตทราบเนื้อความนั้นตามความเป็นจริงแล้ว
พึงกระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน
เพราะพระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

สุขวรรค

เหมือนมือไม่มีแผล

ถ้าแผลไม่พียงมีในฝ่ามือไซ้
บุคคลพียงนำยาพิษไปด้วยฝ่ามือได้
เพราะยาพิษยอมไม่ซึมเข้าสู่ฝ่ามือที่ไม่มีแผล จันใด
บาปยอมไม่มีแก่ผู้ไม่ทำอยู่ จันนั้น

ปาปวรรค

การชนะความโกรธ

ฟังชนะคนโกรธ ด้วยความไม่โกรธ
ฟังชนะคนไม่ดี ด้วยความดี
ฟังชนะคนตระหนี่ ด้วยการให้
ฟังชนะคนพูดเหลวไหล ด้วยคำจริง

โกรธรรค

วajasukhamimhiondokmai

ดอกไม้งามมีสีแต่ไม่มีกลิ่นหอม แม้จับได้
วajasukhamimhiondokmai ย่อมไม่มีผลแก่ผู้ไม่ทำอยู่
ส่วนดอกไม้งามมีสีพร้อมด้วยกลิ่นหอม แม้จับได้
วajasukhamimhiondokmai ย่อมมีผลแก่ผู้ทำดีอยู่

บุปพวรรค

ผู้ตื่นอยู่

สติของชนเหล่าใด

ไปแล้วในพระพุทธรเจ้าเป็นนิത്യทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ไปแล้วในพระธรรมเป็นนิത്യ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ไปแล้วในพระสงฆ์เป็นนิത്യ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ไปแล้วในกายเป็นนิത്യ ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ใจของชนเหล่าใด

ยินดีแล้วในอันไม่เบียดเบียน ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ยินดีแล้วในภาวนา ทั้งกลางวันทั้งกลางคืน

ชนเหล่านั้นเป็นสาวกของพระโคตม ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ

ปกิณณกวรรค

ความชนะที่ไม่กลับแพ้อีก

ตนนั้นแล บุคคลชนะแล้ว ประเสริฐ
ส่วนหมู่อัตว์นอกนี้ บุคคลชนะแล้ว ไม่ประเสริฐเลย
เพราะเมื่อบุรุษฝึกตนแล้ว ประพฤติสำรวมเป็นนิตย์
เทวดา คนธรรพ์ มาร พร้อมทั้งพรหม
พึงทำความชนะของสัตว์เห็นปานนั้น ให้กลับแพ้ไม่ได้เลย

สหัสสวรรค

ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก

บุคคลประกอบตนไว้ในสิ่งอันไม่ควรประกอบ
และไม่ประกอบไว้ในสิ่งอันควรประกอบ
ละเสียแล้วซึ่งประโยชน์ ถือเอาอารมณ์อันเป็นที่รัก
ย่อมทะเยอทะยานต่อบุคคลผู้ตามประกอบตน
บุคคลอย่าสมาคมกับสัตว์และสังขารทั้งหลาย
อันเป็นที่รักและอันไม่เป็นที่รักในกาลไหน ๆ
เพราะว่าการไม่เห็นสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก
และการเห็นสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก เป็นทุกข์
เพราะเหตุนั้น บุคคลไม่พึงกระทำสัตว์หรือสังขารให้เป็นเป็นที่รัก
เพราะความพรากจากสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก เป็นการต่ำทราม
กิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลายของเหล่าบุคคล
ผู้ไม่มีอารมณ์อันเป็นที่รัก และไม่เป็นที่รัก ย่อมไม่มี

ปิยวรรณ

ความโศกเกิดจากตัณหา

ความโศกย่อมนเกิดเพราะตัณหา
ภัยย่อมนเกิดเพราะตัณหา
ความโศกย่อมนไม่มีแก่บุคคลผู้พ้นวิเศษแล้วจากตัณหา
ภัยจักมีแต่ไหน

ปิยวรรค

ผู้ไม่อึดในกาม

มีจตุราชผู้ทำซึ่งที่สุด
กระทำนระผู้มีใจชองในอารมณ์ต่าง ๆ
เลือกเก็บดอกไม้อยู่เที่ยว
ผู้ไม่อึดในกามทั้งหลายนั้นแล สู่อำนาจ

บุปพวรรค

ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก

ความโศกย่อมเกิดแต่ของที่รัก
ภัยย่อมเกิดแต่ของที่รัก
ความโศกย่อมไม่มีแก่ผู้ปลดเปลื้องได้จากของที่รัก
ภัยจักมีแต่ไหน

ปิยวรรณ

ท้ายเล่ม

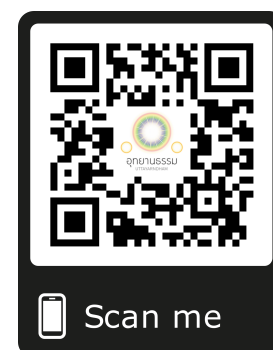
คำขอบคุณและอนุโมทนา

ขอนอบน้อมเหนือเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคสัมมาสัมพุทธองค์
ศาสดาผู้มีเจ้า ผู้ทรงพระกรุณาธิคุณอนันต์ที่ทรงเผยพระสัทธรรมอันยอด
เยี่ยมที่ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง มาโปรดปวงสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง

ขอนอบน้อมด้วยเศียรเกล้า แต่พระอัครสาวกผู้ทรงรวบรวมและเผยแผ่
แสงพระธรรมคำสั่งสอนขององค์พระศาสดาอย่างครบถ้วนและสืบทอดมา
จนถึงปัจจุบัน

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณ และขออนุโมทนาบุญกับทุกท่านที่ให้การสนับสนุน
ทุกรูปแบบ ในกิจกรรมกุศล ร่วมเผยแผ่พระธรรมของพระผู้มีพระภาคสัมมา-
สัมพุทธ โธ ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้

ขออนุโมทนาบุญกับผู้อ่านและผู้ฟังทุกท่านที่ได้มณสิการพระธรรมอันยอด
ยิ่งนี้เข้าสู่ดวงใจ

อ้างอิง

Audio	อ้างอิง
Audio 1	บุตรเศรษฐีมีทรัพย์มาก พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๑๘๑-๑๘๕
Audio 2	บุตรของนายโคมาตก์ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๓ หน้า ๕-๑๒
Audio 3	เด็กหลายคน พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๗๔-๗๕
Audio 4	บุตรเศรษฐีชื่อเขมกะ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๓ หน้า ๒๐๕-๒๐๘
Audio 5	อุบาสกชื่อมหากาล พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๒๐๙-๒๑๒
Audio 6	อุบาสกชื่อจุกกาล พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๒๒๑-๒๒๓
Audio 7	สาวกเดียรถีย์ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๓ หน้า ๒๒๐-๒๒๒
Audio 8	พราหมณ์ผู้เป็นลุงของพระสารีบุตรเถระ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๑ หน้า ๔๕๐-๔๕๒
Audio 9	พราหมณ์ผู้เป็นหลานของพระสารีบุตรเถระ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๑ หน้า ๔๕๓-๔๕๕
Audio 10	พราหมณ์ผู้เป็นสหายของพระสารีบุตรเถระ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๑ หน้า ๔๕๖-๔๕๘
Audio 11	เมณฑกเศรษฐี พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๓ หน้า ๔๗-๕๙
Audio 12	นางลาชเทวธิดา พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๑๑-๑๕
Audio 13	นางสุนันทาเทวี พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๐ หน้า ๒๐๓-๒๐๘

อ้างอิง (ต่อ)

Audio	อ้างอิง
Audio 14	พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๓ หน้า ๑๓-๑๕
Audio 15	พราหมณ์ชื่อจุกเพิกสาฎก พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๔-๘
Audio 16	นางปุณณทาสี พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๔๕๗-๔๖๑
Audio 17	พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๓ หน้า ๘๔-๘๕
Audio 18	นายกาละบุตรของอนาถบิณฑิกเศรษฐี พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๒๗๐-๒๗๔
Audio 19	ปาฎีกาชีวก พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๑ หน้า ๖๐-๖๕
Audio 20	อุบาสกคนใดคนหนึ่ง พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๓๗๓-๓๗๖
Audio 21	นายพรานกุกกุฎมิตร พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๓๖-๔๔
Audio 22	อุตตราอุบาสิกา พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๔๓๕-๔๔๗
Audio 23	ฉัตตปาณิอุบาสก พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๑ หน้า ๖๖-๗๒
Audio 24	นายทารุสาฎกภูิกะ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๓ หน้า ๑๖๙-๑๗๕
Audio 25	อนัตถปุจจนกพราหมณ์ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๑ หน้า ๔๔๖-๔๔๙
Audio 26	บรรพชิต ๓ รูป พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๓๙๑-๓๙๖

อ้างอิง (ต่อ)

Audio	อ้างอิง
Audio 27	พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๔๐๙-๔๑๒
Audio 28	นางปติปฐิกา พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๑ หน้า ๔๓-๔๘
Audio 29	กุกุมพิกคนใดคนหนึ่ง พระไตรปิฎกและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔๒ หน้า ๓๙๗-๓๙๙

ซีดีพระไตรปิฎกเสียง อารยธรรมบท ชุดที่ ๒

จัดทำโดย โครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก มูลนิธิอุทยานธรรม
เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๑ (มาฆบูชา' ๖๑)

รับฟังและดาวน์โหลดได้ที่

WWW.UTTAYARNDHAM.ORG

WWW.SOUNDCLOUD.COM/UTTAYARNDHAM

WWW.YOUTUBE.COM/C/UTTAYARNDHAMORGPAGE

คณะผู้จัดทำ ซีดีพระไตรปิฎกเสียง อารยธรรมบท ชุดที่ ๒

<p>ที่ปรึกษา ไชย ณ พล อัครศุภเศรษฐ์</p> <p>อำนวยการ อนุรักษ์ ทับทอง</p> <p>บทพากย์ อนุรักษ์า เจียรวงศ์ อนุรักษ์ ทับทอง ณัฏยาภรณ์ เจียรวงศ์ มสารศม์ ธนรัตน์ปิ่นณ โขติ</p> <p>บันทึกเสียง อนุรักษ์ ทับทอง</p> <p>ตัดแต่งเสียง- มิกซ์เสียง อนุรักษ์ ทับทอง นิธิยา วิทวัสกุล อภิรักษ์น์ เจียมจันทร์</p> <p>ควบคุมคุณภาพ กฤติน กาญจนภา ธัญญ์นรี ศรีบุญยาฐิติกุล พินีกาญจน์ ลาภานันท์ วิวรรณ สุวรรณประเสริฐ</p> <p>ออกแบบปก มลฤดี ตั้งสกุลพิทักษ์</p> <p>ประชาสัมพันธ์บุญ & ผลิต & การเงิน กรรณิกา ตะล่อมสิน สุดาทิพย์ เจียรวงศ์ สุอารี สุธิโสภณ ศรีสันต์ ตะล่อมสิน</p>	<p>เผยแพร่ ปัทมา เอื้ออรรถการ วารุณี วรารักษ์พงศ์ และคณะ</p> <p>เผยแพร่สื่อ- อิเล็กทรอนิกส์ กฤติน กาญจนภา นิตินาถชาติศิริวัฒนา วิสุทธิ ปริมาภรณ์พิลาส โสภา ลีวุฒินันท์ ศุภานัน ธนานิษฐ์</p> <p>ประสานงาน ชวัลุชนก บัวทอง ชัตติยะ รัตน์มณี วารุณี วรารักษ์พงศ์</p>
---	--

กัมพาคย์ ชีตฺพระไตรปิฎกเสียว อารยธรรมบก ชุดที่ ๒

ผู้พาคย์	ชื่อตอน	ตัวละคร
กนกคัคนางค์ พงศ์สถาพร	ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	ภรรยา
กมล จบศรี	โทษของคนอื่น	เดียรถีย์
กฤติน กาญจนภา	บาปอันเกิดขึ้นในตน การบูชาท่านที่ควรบูชา โทษของคนอื่น ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก ความโศกเกิดจากตัณหา	พวกเจ้าของ พราหมณ์ ลุง บิดา พราหมณ์
กิตติมา พูลวงษ์	ทุกตอน	เล่าเรื่อง
ชูวงศ์ พงษ์หิรัญเจริญ	ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	บุรุษ
ณัฐรุฬษา อารีย์วิวัฒนา	เหมือนใบไม้เหลือง โทษแห่งการประพฤติดิถีในกาม บาปอันเกิดขึ้นในตน ผู้เห็นโทษว่าไม่เป็นโทษ ท่านผู้ดำเนินตรง โทษของคนอื่น ผู้ได้นามว่าภิกษุ กิจของตน เสมือนมือไม่มีแผล เสมือนมือไม่มีแผล การชนะความ โกรธ ผู้ตื่นอยู่ ความชนะที่ไม่กลับแพ้ ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	สหาย นายเขมกะ ราชภัฏ เดียรถีย์ พราหมณ์ ปุโรหิต พราหมณ์ ปาฎีกาชีวก นายพรานกุกกภูมิต เศรษฐีบ้านนอก นายปูลณะ อมนุษย์มีจนา พราหมณ์ กุกกมพี
ณัฐรุฬษา พิณฑล	พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง	คนเข็ญใจ
ณัฐพัชร์ เจียรวงศ์	โทษแห่งการประพฤติดิถีในกาม โทษของคนอื่น	อนาถบิณฑิกเศรษฐี เมณฑกเศรษฐี

กัมพาคย์ ชัดดีพระไตรปิฎกเสียว อารยธรรมบท ชุดที่ ๒ (ต่อ)

ผู้พากย์	ชื่อตอน	ตัวละคร
ณัฐพัชร์ เจียรรวงศ์	ผู้ผลิตเพลินในโลกทั้งสอง โสดาปัตติผลประเสริฐกว่าความเป็น ใหญ่ในโลกทั้งปวง วาจาสุภาษิตเหมือนดอกไม้ ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	อนาถบิณฑิกเศรษฐี อนาถบิณฑิกเศรษฐี ฉัตตปาณิอุบาสก พระโพธิสัตว์
แดงน้อย เจียรรวงศ์	โทษของคนอื่น	ภรรยาเศรษฐี
ตรีมิตร เกษมวิรัตน์พงศ์	โทษของคนอื่น ผู้ไม่อิมในกาม	พระปัจเจกพุทธเจ้า เทพบุตร
ทวิพร เต็งประทีป	โทษของคนอื่น	บุตร
ทารินี ทรงเกียรติธนา	การชนะความ โกรธ	สาวใช้
ธนกฤต เพชรโลหะกุล	เสมือนมือไม่มีแผล วาจาสุภาษิตเหมือนดอกไม้	พระอานนทเถระ พระอานนทเถระ
ธนากร มาลาวัลย์	การชนะความ โกรธ	กุลบุตร
ธัญญ์นรี ศรีบุญยาสฐิติกุล	ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์	นางกุมภทาสี
ธานินทร์ แสนทวีสุข	บาปอันเกิดขึ้นในตน เสมือนมือไม่มีแผล การชนะความ โกรธ ความโศกเกิดจากตัณหา	คนใช้ คน พระเจ้าพิมพิสาร บริวาร
นิตินาถชาติศิริวัฒนา	ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก	มารดา
ปพนพัชร์ ชัยศิริวิกรม	ไม่ได้ทรัพย์เมื่อห่ม ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์ โสดาปัตติผลประเสริฐกว่าความเป็น ใหญ่ในโลกทั้งปวง ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก	เหรียญก นายจุลกาล นายกาละ บุตร
ปวิชญา สุภินนพงษ์	ผู้ไม่อิมในกาม	ชาวบ้าน

กัมพาคย์ ชีตติพระไตรปิฎกเสีญ อารยธรรมบท ชุดที่ ๒ (ต่อ)

ผู้พาคย์	ชื่อตอน	ตัวละคร
พงษ์เทพ วงษ์ศิริ	การชนะความ โกรธ	ราชบุรุษ
พนาวรรณ ศรีวะโลสกุล	เหมือนใบไม้เหลือง ผู้เห็นโทษว่าไม่เป็นโทษ ใจที่น้อมไปในบาป อาสวะตั้งอยู่ไม่ได้ กิจของตน เสมือนมือไม่มีแผล การชนะความ โกรธ ผู้ตื่นอยู่	ภรรยา เด็กเดียรถีย์ พราหมณ์ นางปุลณนา หญิงแม่เรือน ธิดาเศรษฐี ภรรยานายปุลณะ เด็กมิจจา
ปราดร ณ นคร	ไม่ได้ทรัพย์เมื่อหนุ่ม เหมือนใบไม้เหลือง ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์ การบำเรอไฟ โทษของคนอื่น การชนะความ โกรธ	คนใช้ บุตร ชาวบ้าน พราหมณ์ ทาส ชาวพระนคร
พัฒนา บุญเป็ง	การบูชาท่านที่ควรบูชา การบำเรอไฟ ท่านผู้ดำเนินตรง การชนะความ โกรธ	พระสารีบุตรเถระ พระสารีบุตรเถระ พระสารีบุตรเถระ พระสารีบุตรเถระ
ภคพล พิงพิทยากุล	บาปอันเกิดขึ้นในตน ใจที่น้อมไปในบาป พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง เสมือนมือไม่มีแผล	ภิกษุ ภิกษุ ภิกษุ ภิกษุ
ภูสณิตา วิเศษปุลรัตน์	โทษของคนอื่น ผู้ผลิตเพลิงในโลกทั้งสอง ผู้ตื่นอยู่ ความ โศกเกิดจากสิ่งที่รัก	สะใภ้ นางสุนนาเทวี เด็กสัมมา นางพราหมณ์

กัมพาคย์ ชีตฺพระไตรปิฎกเสีจ อารยธรรมบท ชุดที่ ๒ (ต่อ)

ผู้พาคย์	ชื่อตอน	ตัวละคร
วิเชียร มามีเกตุ	ไม่ได้ทรัพย์เมื่อหนุ่ม เหมือนใบไม้เหลือง โทษแห่งการประพฤดิผิดในกาม ใจที่น้อมไปในบาป เสมือนมือไม่มีแผล วาจาสุภาชิตเหมือนดอกไม้ ผู้ตื่นอยู่	เศรษฐี อาจารย์ พระเจ้าปเสนทิโกศล พระเจ้าปเสนทิโกศล เศรษฐีในกรุง พระเจ้าปเสนทิโกศล พระราชา
สายใจ ตันตระบัณฑิตย์	ความสั่งสมบุญทำให้เกิดสุข ความสั่งสมบุญทำให้เกิดสุข เสมือนมือไม่มีแผล ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	ลาชเทวธิดา กุลธิดา หญิงคนใช้ น้องสาว
สิงหา สีกะโดน	ผู้ไม่อิมในกาม	ภิกษุ
สิทธา วรรณสวาท	ไม่ได้ทรัพย์เมื่อหนุ่ม เหมือนใบไม้เหลือง ใจที่น้อมไปในบาป การชนะความ โกรธ ผู้ตื่นอยู่	นักเลง นายโคมาตัก พราหมณ์ สุนนเศรษฐี อมมนุษย์สัมมา
สิทธิพงษ์ แก้วกนิษฐารักษ์	กิจของตน เสมือนมือไม่มีแผล	บุตร บุตร
สุนทร มีศรี	กำจัตมลินทีละน้อย ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	พราหมณ์ ท้าวสักกะ
สุภัทรา จิตสงบ	การชนะความ โกรธ	นางสิริมา
อนันต์ เจียรวงศ์	ความสั่งสมบุญทำให้เกิดสุข	พระมหากัสสปเถระ
อภัยลักษณ์ ตันตระบัณฑิตย์	การชนะความ โกรธ	นางอุตตรา
อภิสิทธิ์์ เจียมจันทร์	ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	ทาสี

กัมพากย์ ชีตติพระไตรปิฎกเสียว อารยธรรมบท ชุดที่ ๒ (ต่อ)

ผู้พากย์	ชื่อตอน	ตัวละคร
อภิวิชญ์ กฤตย์เทวาพิทักษ์	พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ความโศกเกิดจากสิ่งที่รัก	ประชาชน ชาวบ้าน
อัครันพงศ์ พุทธิวุฒิกุล	ไม่ได้ทรัพย์เมื่อหนุ่ม บาปอันเกิดขึ้นในตน	บุตรเศรษฐี สามี
อัณชลี ชัยชนะวิจิตร	ผู้ใคร่สุขยอมไม่เบียดเบียนผู้อื่น ผู้ไม่อึดในกาม ผู้ไม่อึดในกาม	เด็ก นางปติปุชิกา เทพธิดา
อิทธิพล มามีเกตุ	ทุกตอน โทษของคนอื่น	พระพุทธเจ้า หลาน
เอกชัย สถาพรธนพัฒน์	การชนะความ โกรธ	สามี

สถานที่บันทึกเสียง

1. ห้องปฏิบัติการวิจัยทางสวณศาสตร์และเสียงพูด
ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ห้องบันทึกเสียง บริษัท ปัญญาธารา จำกัด ถนนแจ้งวัฒนะ

รายนามผู้สนับสนุนด้านครุภัณฑ์ วัสดุ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการฯ

อาจารย์ไชย ณ พล อัครศุภเศรษฐ์

คุณเกษร – คุณเจียม ทับทอง

คุณจรูญศักดิ์ ลีวณินันท์

คุณจุฑารัตน์ ตั้งพานิช

คุณจำลอง จงผดุงเกียรติ - คุณวีระ และคุณวลัย ลีลามะลิ

คุณชุ่น วิทวัสกุล

คุณณัฐกร ทับทอง

คุณณัฐพงศ์ สังขะโห

คุณตติยา - คุณนิรันดร์ - คุณนิตินาถชาติศิริวัฒนา

คุณถิร คงช่วยชาติ

คุณทิพวรรณ ทิวาวรรณวงศ์

คุณธนกฤต เพชรโลหะกุล

คุณธนินทร์ ธนาภิสิตธิกุล และครอบครัว

คุณธัญญ์นรี ศรีบุญยาฐิติกุล – คุณดุสิต เลิศสิน

คุณนฤมล เลิศสิน – คุณวิสุทธิ์ ปรมภรณ์พิลาส

คุณนันทวัน เพชรภักดิ์

คุณปัทมา เอื้ออรรถการ

คุณพรพรรณ วงศ์มาศา

คุณพยนต์ – คุณศิริวรรณ รักการงาน

รายนามผู้สนับสนุนด้านครุภัณฑ์ วัสดุ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการฯ (ต่อ)

คุณพัฒนา บุญเป็ง

คุณพินีกาญจน์ ลาภานันท์ – คุณวรวิช เลิศสิน

คุณมสารีศม์ ธนรัตน์ปิ่นณ โชติ

คุณมิงเต๋ามิ่ง แซ่ลิ่ม – คุณพุลทรัพย์ หาญอุทัยรัมย์

คุณรัชดา ขอประเสริฐ

คุณวรวรรณ บำรุงสุข

คุณวิวรรณ สุวรรณประเสริฐ

คุณวีรวัดน์ ทะล่อมสิน

คุณวีระ เต็มสิทธิโชค – คุณกนกกานต์ โอสธานุเคราะห์

คุณณัฐนลิน เต็มสิทธิโชค

คุณศรีสันต์ ทะล่อมสิน

คุณศิริพรรณ สุทธาโรจน์

คุณศิริภรณ์ เลิศอุไรวงศ์

คุณสุดาทิพย์ เจียรวงศ์

คุณอภัยลักษณ์ ตันตระบัณฑิตย์

คุณอภิรักษ์น์ เจียมจันทร์

คุณอรพรรณ บุญทอง

คุณอิสริย์ จิตต์สมนึก

ประธานการจัดทำซีดี อารยธรรมบท ชุดที่ ๒

คุณประดิษฐ์ – คุณวิรัตนา เขียมจันทร์ และครอบครัว

รายนามผู้ร่วมสร้างซีดีอารยธรรมบท ชุดที่ ๒

อาจารย์ไชย ณ พล อัครศุภเศรษฐ์
โครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก และผู้ร่วมบริจาค
ครอบครัวเจียรวงศ์
คุณเจียม – คุณเกษร ทับทอง
คุณเนาวรัตน์ ศุภปัทมา
คุณเพ็ญแข ใจกว้าง
คุณเหมือนดาว เกิดพาณิชย์ และครอบครัว
คุณกรรณิกา ตะล่อมสิน - วิศรุต วิภาวิสันท์
คุณกรรช – คุณพาทิต วรสถิต
คุณกวิณ วิภาวิสันท์
คุณกวี – คุณกฤติยา ตะล่อมสิน และครอบครัว
คุณจรรยาศักดิ์ ลีวุฒินันท์
คุณฉัตรศิริ ศักดิ์ณรงค์
คุณชญานิดา ไ้วจุงดี
คุณชลัษกรณ์ ธนปรีชานันท์ และครอบครัว
คุณชวัน นิมกิตติกุล
คุณชำนาญ - ศรีสันต์ วิฑูรปกรณ์ และครอบครัว
คุณณดา วิภาวิสันท์
คุณณัฐกร ทับทอง

คุณดุสิต เลิศสิน และคุณธัญญ์นรี ศรีบุญยาลัทธิกุล
คุณธนกฤต เพชรโลหะกุล และภรรยา
คุณธัชพงศ์ ธรรมพุดิพงศ์
คุณธิดารัตน์ ไททยาภรณ์
คุณนิตยา ฉันทวานิช
คุณนิตยา วิทวัสกุล
คุณนิรันดร์ – คุณตติยา – คุณนิตินาถ ชาตศิริวัฒนา
คุณบัญญัติ – คุณกาญจนา ประธานชัยมงคล และครอบครัว
คุณบุญฤทธิ มหามนตรี
คุณปิ่นณวัฒน์ วิฑูรปกรณ์
คุณปัทมา เอื้ออรรถการ
คุณปยุตยา วิฑูรปกรณ์
คุณพจนารถ ภูวเศรษฐ์
คุณพิชญาพิมพ์ วิทวัสกุล
คุณพิมพ์ิตา องค์กรวิฑูรปกรณ์
คุณภีรวัชร องค์กรวิฑูรปกรณ์
คุณภูติท ตะล่อมสิน
คุณวรวิช เลิศสิน และคุณพินีกาญจน์ ลาภานันท์
คุณวัลย์รัตน์ นพรัตน์

รายนามผู้ร่วมสร้างชาติ อารยธรรมบท ชุดที่ ๒ (ต่อ)

คุณวาริพร ลีฤทธิกุลชัย และคุณกฤติน กาญจนภา และ
ญาติมิตร และบริวาร
คุณวิเศษ หาญสวัสดิ์
คุณวิภา เลิศฤทธิ์ภูวดล
คุณวิวัฒน์ – คุณสุดารัตน์ ตะล่อมสิน และครอบครัว
คุณนฤมล เลิศสิน – คุณวิสุทธิ ปรมารณพิลาส
คุณวีรวัฒน์ – คุณชนิษฐา องค์วาสิฎฐ์ และครอบครัว
คุณศิริภรณ์ เลิศอุไรวงศ์
คุณศิริวรรณ – คุณพยนต์ รักการงาน และครอบครัว
คุณศุภางค์พรรณ พิสิษฐเกษม
คุณศุภานัน ธานิษฐ์

คุณสุกานดา ลีลामะลิ
คุณสุชีรา สิมมา
คุณสุภาภัก คล้ายเนตร
คุณอนุรักษ กฤษณาพงษ์
คุณอภัยลักษณ์ ตันตระบัณฑิตย์
คุณอภิวัฒน์ เขียมจันทร์
คุณอรุณรุ่ง ยัญญลักษณ์
คุณอันนา ตะล่อมสิน
บริษัท ไมโครเทค โปรดักส์ จำกัด
บริษัท ไมโครเทคทูลแอนด์ตาย จำกัด
ร้าน โอชายะ สาขาซีคอนบางแค และผู้ร่วมบริจาค

หมายเหตุ ปัจจัยที่เหลือจากการผลิตซีดีชุดนี้ จะนำไปร่วมสนับสนุนธรรมกิจของโครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก

ขอเชิญทุกท่านที่เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์บุญใหญ่นี้
ทำจิตให้ผ่องใสในมหาบุญที่ได้ทำแล้วนี้ จนเป็นจาคานุสติ
ปรากฏภูมิจิตดี ภูมิปัญญาดี ภูมิธรรมดี ภูมิสังคมดี
ภูมิสมบัติดียิ่ง ๆ ขึ้นไป